

Iisalmi

SUOMI 100 Yhdessä

IISALMEN KAUPUNGIN TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA 2017-2019

KV 5.12.2016

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2017 talousarvio- ja taloussuunnitelma 2018–2019 on valmisteltu maltillisen meno- ja tulokehityksen pohjalta. Kaupungin talousarvion valmistelua ovat leimanneet epävarmat talousnäkymät sekä kaupungin sisäiset että valtakunnalliset uudistukset. Talousarvio- ja suunnitelmaehdotusta voidaan luonnehtia palvelut turvaavaksi. Kaupungin veroprosentti pidetään nykyisellä 20,50 % tasolla. Verokertymän arvioidaan olevan 74,3 milj. euroa, joka on noin 0,4 milj. euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden arvioitu toteuma. Vuoden 2015 alusta voimaan tullut valtionosuusuudistus tuo merkittävästi lisäeuroja kaupungin kassaan. Talousarviovuonna 2017 valtionosuudet kasvavat noin 3,2 milj. euroa.

Ensi vuonna kaupungin nettoinvestointitaso on kohtuullisen korkea 12,1 miljoonaa euroa, mutta investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2017–2021 on noin 8,6 miljoonaa euroa netto. Rakennusinvestoinneista suurimmat hankkeet ovat Kangaslammin ja Kauppi-Heikin kouluinvestointien valmistumiset, terveystakeskuksen saneerauksen jatkaminen sekä Päiväkeskus Purjeen valmistuminen. Merkittäviä uusia suunnitelmakauden investointihankkeita ovat uimahallin peruskorjauksen suunnittelun käynnistäminen ja eteläisen alueen päiväkodin toteuttamisvaihtoehtojen selvittäminen.

Kaupungin palvelurakenteessa merkittävin muutos on organisaatiouudistuksen toteuttaminen. Uusi palveluorganisaatio aloittaa toimintansa vuoden 2017 alusta lukien. Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointi- sekä elinvoima- ja konsernipalvelujen toimialaan. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. Kaupungin uusi päätöksenteko-organisaatio aloittaa kunnallisvaalien jälkeen kesällä 2017. Kaupungin palvelu- ja päätöksenteko-organisaatio on rakenteeltaan selkeä ja vastaa hyvin maakuntauudistuksen mukanaan tuomiin muutospaineisiin. Kaupungin uudella toimintamallilla tavoitellaan vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia palveluita. Kyse ei ole vain organisaatorakenteen muutoksesta vaan samalla toimintatapojen uudistamisesta.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan ja elinvoimaisen toimialan varassa. Elinkeinoelämän ja yritysten näkökulmasta meillä on monia vahvuuksia. Sijaintimme on erinomainen ja alueella on vahvoja kansainvälisiä vienti- ja kasvuhakuisia yrityksiä sekä osaavaa työvoimaa. Aktiivista työtä kaupungin elinkeinoelämän ja vetovoiman perustan vahvistamiseksi jatketaan. Iisalmen imagon terävöittämistä jatketaan *By Iisalmi* brändityön avulla. Kaupungin elinkeinopolitiikkaa parannetaan yritysysteistyön kehittämisohjelman mukaisesti kehittämällä erityisesti hankintatoimintaa, viestintää ja yritysysteistyömuotoja.

Valmisteilla oleva maakuntahallinnon uudistus on maamme itsenäisyyden ajan suurin aluehallintoa koskeva uudistus. Maakuntien vastuulle siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät ja osa aluehallintovirastojen ja työ- ja elinkeinokeskusten tehtäviä. Maakuntauudistuksen valmistelussa on huomioitava seutukaupunkien rooli koko maakunnan elinvoiman edistäjinä ja pidettävä maakunnan palvelukokonaisuus tasapainossa. Seutukaupunki Iisalmi on oman alueensa palvelu- ja työssäkäyntikeskittymä, jonka julkisiin ja yksityisiin palveluihin turvautuvat myös läheisen maaseutualueen asukkaat.

Iisalmen kaupungin asukasluku on kahden edellisen vuoden aikana vähentynyt. Työllisyystilanteen kehitys on kuluvin vuoden aikana kääntynyt hivenen parempaan suuntaan. Väestön keskittymiskehityksen hillitsemiseksi on kaupungin onnistuttava työpaikkaomavaraisuuden lisäämisellä luomaan paremmat työllistymismahdollisuudet asukkaille. Uusien työpaikkojen saaminen on keskeinen väline käännettäessä väestö- ja työllisyyskehitys kasvu-uralle.

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	2
I. YLEINEN OSA	6
1 Iisalmen kaupungin organisaatio	6
2 Iisalmi-konserni.....	7
3 Toimintaympäristö.....	8
3.1 Väestörakenne ja väestörakenteen muutokset.....	9
3.2 Työpaikkakehitys ja työttömyys	10
4 Talouden lähtökohdat.....	10
4.1 Talouden kehitysnäkymät	10
4.2 Aluetalouden kehitysnäkymät.....	10
4.3 Kuntatalous	11
4.4 Arvio maakuntaudistuksen vaikutuksista	12
4.5 Iisalmen kaupungin talous.....	13
4.6 Keskeiset muutokset toimialoittain	22
II. STRATEGIAOSA.....	24
5 Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2025	24
5.1 Strategiset tavoitteet ja mittarit.....	26
5.2 Valtuustopimus	27
5.3 Strategian toteuttamishjelmat	28
III. TALOUDENHALLINTA	34
6 Talousarvion ja – suunnitelman rakenne ja sitovuus	34
6.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus	34
6.2 Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet.....	38

6.3	Kunnan talouden tasapainovaatimus ja alijäämän kattamisvelvollisuus.....	38
6.4	Tilivelvollisuus	40
7	Tuloslaskelma- ja rahoitusosa.....	42
8	Käyttötalous lautakunnittain	44
8.1	Henkilöstö lautakunnittain.....	46
8.2	Keskusvaalilautakunta	47
8.3	Tarkastuslautakunta	48
8.4	Kaupunginhallitus	50
8.5	Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	74
8.6	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	78
8.7	Tekninen lautakunta	98
8.8	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	118
9	Iisalmen kaupungin merkittävimmät riskit ja niiden hallintakeinot	122
10	Investointiosa.....	124
10.1	Iisalmen kaupungin investoinnit.....	124
10.2	Investointien perustelut 2017	125
11	Liikelaitokset	131
11.1	Iisalmen Vesi –liikelaitos	131
12	Iisalmen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2017	140
	LIITTEET	143
	POISTOSUUNNITELMA	145

I. YLEINEN OSA

1 Iisalmen kaupungin organisaatio

Iisalmen kaupungin organisaatio uudistuu vuoden 2017 alusta (Kuva 1. Iisalmen kaupungin organisaatio 2017) ja se muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisten tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta ja tekninen lautakunta. Lisäksi organisaatioon kuuluvat maaseutuhallinnon yhteislautakunta ja jätehuoltolautakunta, jotka ovat kuntien yhteislautakuntia. Uuden kuntalain mukaisesti kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on huomioitu kansalaisraatien ja neuvostojen toiminnassa.

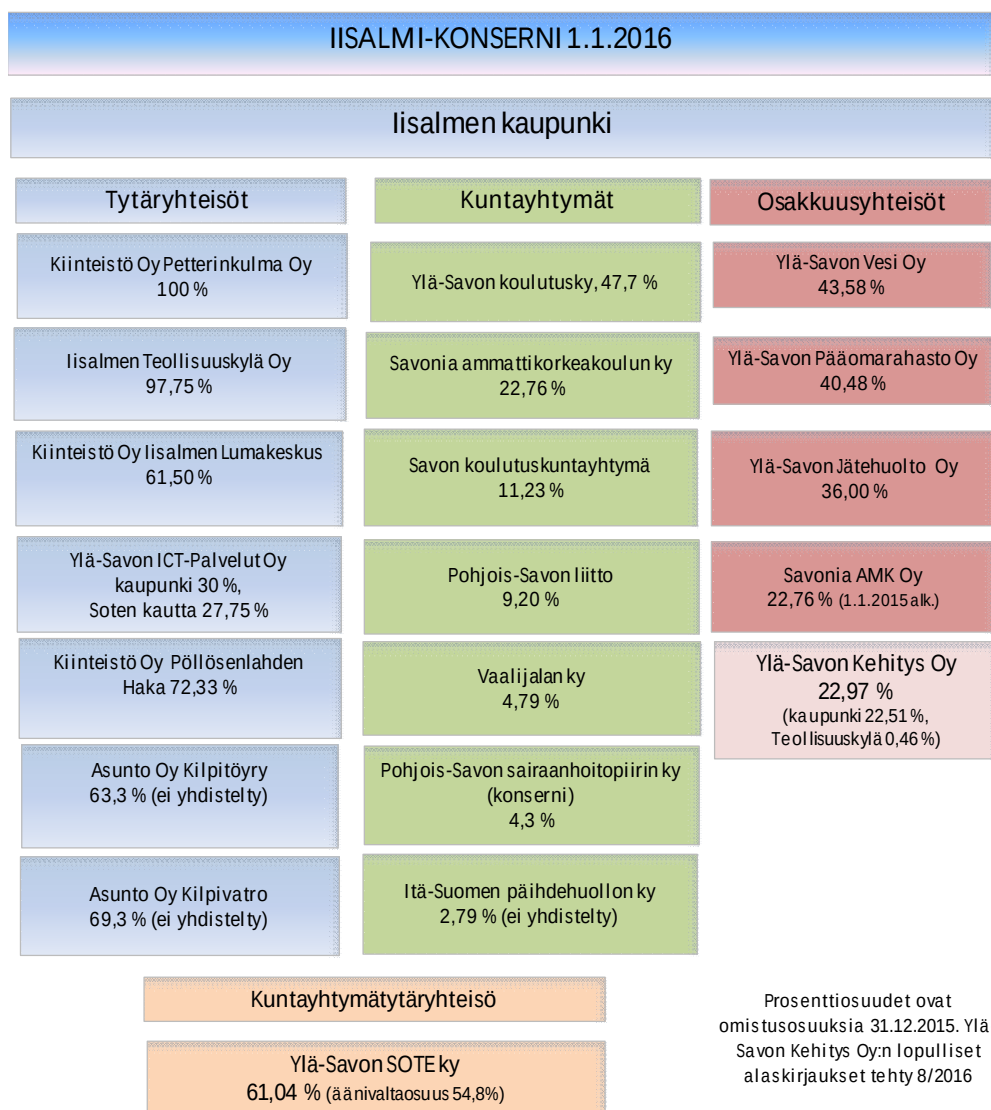
Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. ICT-tukipalvelut tuottaa Ylä-Savon ICT Oy.

Kuva 1. Iisalmen kaupungin organisaatio 2017.

2 Iisalmi-konserni

Iisalmen kaupunki on konserni, jossa osa palveluista tuotetaan liikelaitoksessa sekä tytä- ja osakkuusyhteisöissä. Iisalmi-konserni kuvattu tilanteessa 1.1.2016 kuvassa 2, josta vuonna 2016 poistuvat Ylä-Savon Kehitys Oy ja Savonia Ammattikorkeakoulun kuntayhtymä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Kiinteistö Oy Petterinkulma, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE ky. Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö luetaan Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi. Palvelutuotannon kannalta merkittävä tytäryhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy, josta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 27,75 % (tilanne 31.12.2015).

Kuva 2. Iisalmi-konserni ja tytäryhteisöt 1.1.2016.

3 Toimintaympäristö

Iisalmen kaupungin toimintaympäristössä on useita merkittäviä muutostekijöitä samalla kun taloudessa näyttäisi olevan jo hieman positiivista virettä ilmassa. Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan toimialan varassa, metalli- ja puunjälöstusteollisuus ovat vahvimpia teollisuuden alojamme unohtamatta maatalouden ja etenkin maidontuotannon merkitystä. Näiden vahvojen toimialojen menestys on tärkeää koko Ylä-Savon alueelle. Iisalmi on Ylä-Savon talousalueen keskus ja väestö keskittyy Iisalmen kaupunkikeskuksen läheisyyteen. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen, tosin maakuntakeskuksen vetovoima on viime vuosina voimistunut verrattuna Iisalmen kaupalliseen tarjontaan. Elinkeinorakenteessa ei ole havaittavissa merkittävää muutosta. Haasteena on säilyttää nykyinen teollinen toiminta kilpailukykyisenä ja tuottavana kovassa kilpailussa. Myös maatalouden roolin säilyminen entisessä laajuudessa ja tuotannon edelleen kasvattaminen sekä kaupungin keskusta-alueen palveluiden ja kaupan tarjonnan säilyttäminen ovat tulevaisuuden haasteina.

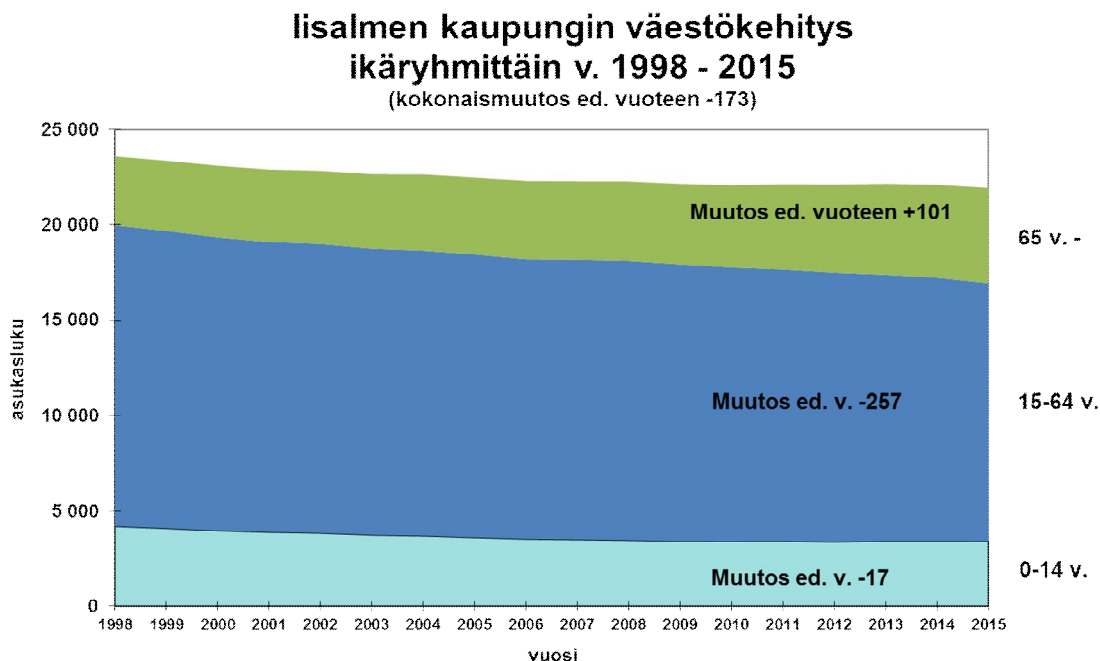
TEM:n ja ELY-keskusten julkaiseman katsauksen (Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2016) mukaan elinkeinoelämän näkymät ovat seudulla paranemaan päin. Teknologia-teollisuuden näkökulmasta Pohjois-Savossa on erittäin vahva ja kansainvälisesti tunnettu yläsavolainen koneklusteri, jolla on vahvaa vientitoimintaa. Konevalmistuksen ympärille on kehittynyt toimivaa palveluliiketoimintaa ja osavalmistusta. Suhdannepäätökset yrityksissä ovat yleisesti nousseet jo normaalille tasolle, joka lupaa ainakin lyhyellä aikavälillä työttömyyden alenevan trendin jatkumista. Julkisen sektorin osalta taloutta ja kilpailukykyä hankaloittavat edelleen väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen. Pohjois-Savon väestökehitys on ollut ja tulee näillä näkymin olemaan jatkossakin Kuopio-vetoista. Kuopion vetovoima on pysynyt vahvana ja se on noussut valtakunnan tason kasvukeskukseksi. Pohjois-Savoa kehitetään lisäksi vahvasti Viitostie-näkökulmasta, joka luo hyviä toimintaedellytyksiä koko maakunnan ja kehyskuntien yrityksille ja julkiselle sektorille – myös Iisalmelle ja Ylä-Savolle. Yritysten kasvuhakuisuus on kasvanut erityisesti Ylä-Savossa

Pohjois-Savon liiton aluetalousselvityksen mukaan kuluvan vuoden (2016) tammi-kesäkuussa kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi maakunnassa 3,0 % edellisvuodesta. Seututasolla liikevaihdon veturina oli jälleen Ylä-Savo, jossa liikevaihto kasvoi 6,7 %. Viennin määrä on jatkanut voimakasta kasvua ja Ylä-Savossa kasvu oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla 20,1% edellisvuoteen verrattuna. Alueemme kärkiyrityksillä ja pienemmilläkin toimijoilla on tällä hetkellä erittäin hyvä kysyntätilanne, mikä toivon mukaan näkyy pidemmälläkin tähtäimellä positiivisena kehityksenä.

Suurimpana kaupungin toimintaympäristöä koskevana muutoksena voidaan pitää maakuntauudistusta. Sen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon uusi palvelurakenne perustuu kuntaa suurempiin itsehallintoalueisiin. Jatkossa kaikkien julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä vastaavat SOTE-alueet, joiden päätöksenteko kuuluu vaaleilla valituille valtuustoille. Uudistuksen yhteydessä valmistellaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus. Samalla selvitetään myös valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovittaminen sekä valtakunnallisesti keskitettävät palvelut. Uusien SOTE-alueiden ja tuotantoalueiden toiminta on suunniteltu alkavaksi vuoden 2019 alussa, lakiluonnokset ovat parhaillaan lausuntokierroksella.

3.1 Väestörakenne ja väestörakenteen muutokset

Kuva 3. Iisalmen kaupungin väestökehitys ikäryhmittäin v. 1998-2015.

Väestömuutosten ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väestökehitys on ollut alkuvuonna hieman viime vuotista parempaa, mutta Ylä-Savon kehitys on jatkunut negatiivisena. Koko maakunnassa väestö väheni tammi-syyskuussa vain -63, kun vuosi sitten menetys tähän aikaan oli -158. Muuttoliike maan sisällä oli tasapainossa (+ 3) molempina vuosina tähän aikaan. Siirtolaisten määrä kasvoi 386:lla tammi-syyskuussa, vuosi sitten 212. Kuolleiden enemmisyys kasvoi 452:een viime vuoden 373:sta. Ylä-Savossa väestömäärä väheni -515, vuotta aikaisemmin taso oli melkein sama -518. Kuntien välisessä muutossa tappio -307 oli hiukan viime vuotta -379 pienempi. Siirtolaisten määrä kasvoi 48:aan. Kuolleiden enemmisyys kasvoi 256:een edellisen vuoden 190:sta. Iisalmi on pitänyt pintansa maakunnan toiseksi suurimpana kaupunkina ja väkilukumme oli 21 833 syyskuussa 2016, missä on vähennystä edellisvuoteen -112 asukasta.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0-14 v.) ja vanhuseläkeläisten (65 v. täyttäneiden) määrän suhdetta työikäisen väestön määrään. Esim. Iisalmen luku 62 kuvaa sitä, että Iisalmissa on 62 lasta ja vanhusta 100 työikäistä kohden. Ylä-Savon seutukunnan huoltosuhde on 68,3, Pohjois-Savon 60,8 ja koko maan 58,2. Iisalmissa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on 22,8 %, ja Ylä-Savon seutukunnassa 25,5 %. Muualla Ylä-Savossa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa selvästi Iisalmea nopeammin. Muutos näkyy Ylä-Savon huoltosuhteen nopeana heikkenemisenä. Pohjois-Savon liiton mukaan Ylä-Savon huoltosuhteen ennustetaan olevan 79 vuonna 2020 ja 94 vuonna 2030. Iisalmen osalta vastaavat luvut ovat 71 ja 83, Pohjois-Savossa vastaavasti 68 ja 78.

3.2 Työpaikkakehitys ja työttömyys

Työttömyysaste on edellisvuodesta laskenut selvästi eli töitä on löytynyt paremmin kuin aikaisempina vuosina. Perinteisesti Ylä-Savon alueella on paljon kausityöttömyyttä ja työttömyyden vaihteluvälit ovat olleet suuria johtuen mm. voimakkaista suhdanneheilahteluista erityisesti vientiteollisuudessa. Nyt hyvä suhdannetilanne on varmasti edesauttanut työllisyyskehitystä. Työttömien keski-ikä on varsin korkea. Työttömyys alueella kohdistuu matalammin koulutettuihin ja vanhimpiin ikäluokkiin ja uudelleen työllistymismahdollisuudet ovat melko heikot, vaikka seudun työpaikkakehitys ja työllistymismahdollisuudet ovat pitkällä tähtäimellä hyvät.

Työttömyysaste oli syyskuun 2016 lopussa ELY-keskuksen tilastojen mukaan Pohjois-Savossa 12,1 %. Iisalmen työttömyysaste oli 13,2 % syyskuussa 2016 (15,1 % syyskuussa 2015).

Toimialoittain tarkasteltuna Iisalmessa työpaikkoja oli yhteensä 9 019 (Pohjois-Savon liitto/ Tilastokeskus 31.12.2014), joista alkutuotannossa 5,4 %, jalostuksessa 22,8 % ja palveluissa 71,8 %. Edellisvuoteen verrattuna alkutuotannon työpaikat ovat vähentyneet eniten. Kolme suurinta toimialaa Iisalmessa ovat sosiaali- ja terveystaloudet, jossa työpaikoista on 19 %, teollisuudessa 16 % ja tukku- ja vähittäiskaupassa 13 %.

4 Talouden lähtökohdat

4.1 Talouden kehitysnäkymät

Suomen talouskasvu on vaisua vuosina 2016-2018. Suomen BKT:n kasvuvauhdin ennustetaan olevan 1,1 % vuonna 2016 ja hidastuvan 0,9 %:iin vuonna 2017. Kasvun taustalla on pääasiassa yksityisen kulutuksen ja investointien suotuista kehitys. Huolimatta hienoisesta talouden piristymisestä Suomen taloustilanne pysyy lähivuosien ajan heikkona. Viennin kehitys jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Kuluttajahintojen nousun odotetaan olevan maltillista ensi vuonna, noin 1,1 %. Kuluvana vuonna kuluttajahintojen nousuksi arvioidaan 0,4 %. Työllisten määrä lisääntyy 0,3 % ja työttömyysasteen arvioidaan laskevan 8,8 %:iin vuonna 2018. Paraneva työllisyystilanne tukee omalta osaltaan yksityistä kulutusta ja talouskasvua. Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikais-, nuoriso- ja rakennetyöttömyyden nopea kasvu.

Suomen julkiseen talouteen on kohdentunut mittavia sopeutustoimia, mutta niistä huolimatta julkisen talouden alijäämä ei ole supistunut merkittävästi. Suomen julkinen talous pysyy alijäämäisenä lähivuodet. Julkinen sektori on velkaantunut nopeasti jo usean vuoden ajan, ja velkaantuminen jatkuu lähivuosina. Talouden hidas kasvu ei tuota tarpeeksi verotuloja rahoittamaan julkisia menoja ikääntymisen aiheuttaessa menojen kasvupainetta. (VM, Budjettikatsaus 2017 ja Taloudellinen katsaus, syksy 2016)

4.2 Aluetalouden kehitysnäkymät

Pohjois-Savon aluetaloustalouden katsauksen (syksy 2016) mukaan Pohjois-Savon talouskehityksessä on tapahtunut käänne parempaan. Toimialojen liikevaihdossa on

kasvua ja seututasolla liikevaihdon veturina on ollut Ylä-Savo, jossa liikevaihto kasvoi 6,7 %. Ylä-Savossa vienti on kasvanut 20,1 % vuonna 2016, kun Pohjois-Savossa kasvu on ollut 1,4 %. Ylä-Savon kehityksen taustalla on vahva kone- ja metalliteollisuus. Palkkasumma kasvoi Pohjois-Savossa 1,8% ja koko maassa 1,2 %. Ylä-Savossa palkkasumma kasvoi 0,4 %.

4.3 Kuntatalous

Tilastokeskuksen julkaisemien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalouden kirjanpidollinen tulos heikkeni vuonna 2015 vuonna 2014 toteutettujen yhtiöittämisten ja heikentyneen taloustilanteen vuoksi. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate kattoi poistoista noin 96 prosenttia. Syksyn 2015 kuntatalousohjelmassa tehtyyn ennusteeseen verrattuna kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli kuitenkin lähes 500 milj. euroa vahvempi. Kuntien verorahoitus, joka koostuu verotuloista ja valtionosuuksista, kasvoi 2,1 prosentilla. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta nousi 17,4 mrd. euroon. Kuntien lainakanta nousi noin 15,5 mrd. euroon eli 2 840 euroon/asukas (kasvu noin 0,8 mrd. euroa). Kuntien velan kasvu on perustunut pääasiassa investointien rahoittamiseen. Vuonna 2014 kasvu oli lähes vastaava eli noin 0,9 mrd. euroa. Kuntayhtymissä lainakannan kasvu oli hitaampaa.

Kuntien ja kuntayhtymien talous tulee olemaan ylijäämäinen vuonna 2016. Kunnat ovat sopeuttaneet toimintaansa ja toimintamenojen kasvu on ollut maltillista. Valtiovarainministeriön mukaan kuntien tilikauden tuloksen arvioidaan vahvistuvan vuosina 2016-2017, mutta heikkenevän vuosikymmenen loppua kohden. Kuntataloutta vahvistavat kuntien omat ja hallitusohjelmaan sisältyvät sopeutustoimet. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähennys ei toistaiseksi ole toteutunut. Kuntataloutta heikentävät edelleen jatkuvat valtionosuusleikkaukset. Kuntien lainakanta kasvaa, investointitaso pysyy korkeana ja korjausinvestointitarpeet ovat huomattavat. Väestön ikääntyminen lisää palvelutarvetta. Uusi kuntalaki edellyttää entistä tiukempaa talouden tasapainoa, myös konsernitasolla.

Kilpailukyky sopimuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä talouskasvua ja parantaa työllisyyttä. Kilpailukyky sopimuksella on vaikutuksia kuntien talouteen jo vuonna 2017. Sopimuksen arvioidaan alentavan kuntien työvoimakustannuksia noin 700 milj. eurolla vuonna 2017. Työnantajamaksujen alenemisesta ja lomarahaleikkauksesta seuraava säästö toteutuu välittömästi, sen sijaan työajan pidennyksestä syntyvän säästön arvioidaan realisoituvan asteittain. Työajan pidennyksen ei kuitenkaan arvioida tuottavan säästöä opetussektorilla. Kilpailukyky sopimus alentaa kuntien verotuloja palkkasumman ja työntekijä maksujen muutosten kautta. Sopimukseen liittyvä ansio-tuloverojen kevennys ei sen sijaan vaikuta kuntatalouden rahoitusasemaan, koska verotulojen aleneminen kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Kilpailukyky sopimuksen kokonaisvaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan arvioidaan noin 90 milj. euroa heikentäväksi vuonna 2017.

Kilpailukyky sopimukseen sisältyvä sosiaaliturvamaksujen alennus toteutetaan julkisen sektorin työnantajille aiheutuvilla säästöillä, jotka syntyvät työaikaan ja julkisen sektorin lomarahoihin liittyvillä toimilla sekä työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen rahoitusvastuumuutoksilla. Valtio tulee leikkaamaan kuntien rahoitusta arvioiduilla

säästövaikutuksilla. Kilpailukyky sopimuksen vaikutuksista kuntatalouteen selvitetään tarkemmin valtionosuuksien ja verotulojen yhteydessä.

Hallituksen esitys keskeisistä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvistä laeista on lausunnolla kunnissa syksyllä 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen on arvioitu suuntaa antavasti osana uudistukseen liittyvää lainvalmistelua. Yksityiskohtaiset vaikutukset tarkentuvat hallituksen esityksen sekä muutosvalmistelun yhteydessä.

4.4 Arvio maakuntauudistuksen vaikutuksista

Vuoden 2019 alussa Suomeen perustetaan 18 itsehallinnollista maakuntaa. Maakunnat vastaavat vuoden 2019 alusta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä mm. pelastustoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, alueellisista kehittämistehtävistä ja elinkeinojen edistämisen tehtävistä. Kunnat vastaavat edelleen mm. opetus- ja kulttuuripalveluista, maankäytön ja rakentamisen ohjauksesta alueellaan, alueensa teknisistä palveluista sekä yleisen toimialan tehtävistä, kuten energiahuollosta. Lisäksi kuntien tehtävissä korostuvat asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, paikallisen demokratian vahvistaminen ja elinvoiman kehittäminen. Kyseessä on yksi Suomen historian suurimmista hallinnollisista uudistuksista.

Maakunnista on tulossa demokraattisesti, hallinnollisesti, taloudellisesti ja ammatillisesti vahvoja organisaatioita, mutta niiden itsehallinto tulee olemaan kunnallista itsehallintoa heikompaa. Valtio ohjaa vahvasti erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä maakunnissa. Maakuntauudistukselle on asetettu 3 mrd. euron säästötavoite vuoteen 2029 mennessä. Uudistuksessa kunnilta siirtyy maakuntien vastuulle sosiaali- ja terveydenhuolto, palo- ja pelastustoimea ja ympäristöterveydenhuolto, vastaavat kustannukset, yhteensä vajaa 18 mrd. euroa. Kuntien vastuulle uudistuksen jälkeen jäävien tehtävien kustannukset ovat yhteensä noin 12 mrd.

Tällä hetkellä kuntien, kuntayhtymien ja kuntien liikelaitosten omistamia hoitoalan rakennuksia on noin 3000 kappaletta ja tämän rakennuskannan tasearvo on karkeasti arvioiden 6-6,5 miljardia euroa. Maakunnan tarvitsemat toimitilat järjestetään osin omaisuuden siirrolla ja osin vuokraamalla se omaisuus, jota se tarvitsee tehtävissään. Tarkoituksena on, että maakunnalle siirtyisivät toimintaa harjoittavien lakisääteisten kuntayhtymien varat ja velvoitteet. Kuntien rakennukset eivät siirry, vaan tältä osin yhteisen vuokrasopimus pohjan mukaisesti maakunnat vuokraavat toimitilat. Kuntien omistama ja sote-toimintaan liittyvä irtain omaisuus puolestaan siirtyisi maakunnille. Sote-uudistuksen yhteydessä luodaan valinnanvapausjärjestelmä ja siihen liittyvä lainsäädäntö. Valinnanvapaus toteutetaan pääsääntönä perustasolla ja soveltuvien osin erikoistason sote-palveluissa. Sote- ja maakuntauudistuksessa kuntien ja kuntayhtymien henkilöstöstä noin 210 000 työntekijää ja viranhaltijaa siirtyy uuden työnantajan palvelukseen.

Arvio maakuntauudistuksen vaikutuksista Iisalmen kaupungin talouteen

Kuntien ja maakuntien kustannusten jakoa vastaavassa suhteessa jaetaan myös kunnallisverotulot ja valtionosuudet kuntien ja maakuntien kesken. Iisalmen kaupungin osalta muutos tarkoittaa seuraavaa: Sote:n nettomenot noin 73,0 M€ siirtyvät

maakunnalle. Kunnan tuloveroprosenttia alenee 12,3 %-yksikköä. Mikäli veroprosentti pysyy vuoden 2017 tasolla, Iisalmen veroprosentti on 8,2 % vuonna 2019. Tämän vaikutus vuoden 2016 tasossa on noin 38,9 M€. Kuntien yhteisöveroista siirretään koko maan tasolla 500 M€ maakunnille. Iisalmen osalta siirto tarkoittaa noin 1,4 M€. Valtionosuuksista sote:n valtionosuudet siirtyvät maakunnalle, vaikutus Iisalmen kaupungille vuoden 2016 osalta on 39,2 M€. Sote:n menojen lisäksi myös lomitus ja maaseutuhallinto siirtyvät maakunnan hoidettaviksi.

Iisalmessa tuloja poistuu paljon menoja enemmän, mikä tarkoittaa rahoitusvajetta, joka on 123 €/asukas, eli noin 2,7 M€. Uudistukseen sisältyy kuitenkin muutosrajoitin, jolla rajataan tulojen ja menojen siirron kustannusvaikutus 60 %:in alkuperäisestä. Muutos toteutetaan viiden vuoden siirtymäaikana, jolloin lopullinen muutos toteutetaan asteittain ja sen vaikutus rajataan 100 €/asukas. Tällä muutos on tehty kustannus-neutraaliksi ensimmäisenä vuotena. Iisalmen kaupungin osalta muutos on siten noin 2,2 M€, joka toteutuu täysimääräisenä vuoteen 2025. Veroprosenttiin suhteutettuna muutos vastaa Iisalmessa noin 0,64 veroprosenttiyksikön tuottoa. Uudistusta koskevassa voimaannpanolaissa kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi vuosina 2019-2021.

Iisalmen kaupungin toimintakatteen kasvusta Sote-menojen kasvu on selittänyt noin 74 % vuosina 2005-2014. Muiden toimintojen osuus on ollut noin 26 %. Muutoksen jälkeen toimintamenojen kasvuvauhti hidastuu ja hallittavuus paranee. Tulopohjan kasvun selvä heikkeneminen edellyttää menojen kasvun hillintää ja toimintakatteen kasvun rajoittamista noin 1 %:in vuodessa. Jatkossa kaupungin on rajattava menoja tai kasvatettava tuloja. Tämä tarkoittaa palvelurakenteen ja tukipalveluiden kriittistä tarkastelua. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida lisäksi uudistuksen yhteydessä lakkaavien kuntayhtymien alijäämät, jotka kunnat kattavat ennen siirtoa. Myös kiinteistöjen ja niiden siirtojen talousvaikutukset tulee arvioida uudistuksen edetessä.

Talousarviossa vuosi 2019 on arvioitu ohjeiden mukaan normaalina taloussuunnitteluvuotena. Numerotasolla uudistuksen vaikutuksia ei ole viety taloussuunnitelmaan, sillä maakuntaudistuksen lakipaketti on kunnissa lausunnolla, eikä tästä ole vielä voimassa olevaa lainsäädäntöä.

4.5 Iisalmen kaupungin talous

Iisalmen kaupungin (sis. vesilaitos) tilikauden ylijäämä vuodelta 2015 oli 2,0 M€. Vuosikate oli 8,6 M€ (393 €/asukas) ja se kattoi poistot 120-prosenttisesti. Taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä on 5,4 M€. Vuonna 2015 ei nostettu pitkäaikaista lainaa ja vanhoja lainoja maksettiin pois 6,2 M€, joten lainamäärä vuoden 2015 lopussa pieneni ollen 32,8 M€ (1.493 €/asukas). Iisalmen kaupungin talous on ollut viimeiset kolme vuotta tasapainossa.

Vuoden 2016 talousarvio laadittiin ylijäämäiseksi, mutta tilinpäätösennusteen mukaan tilikaudesta näyttää muodostuvan alijäämäinen. Kuluvan vuoden verotulojen kehitys on ollut ennakoitua selkeästi heikompaa. Verotuloennuste jäänee 1,7 M€ ennakoitua pienemmäksi. Suurin syy tähän on ansiotulojen muuta maata heikompi kehitys ja jako-osuuksien muutos sekä heikko taloudellinen tilanne. Lisäksi erikoissairaanhoidon

menojen 1,2 M€:n budjetoitua suurempi kasvu vaikuttaa taloudelliseen tilanteeseen heikentävästi. Kaupunki investoi ennätysellisen paljon lähivuosina, mikä lisää velkamäärää.

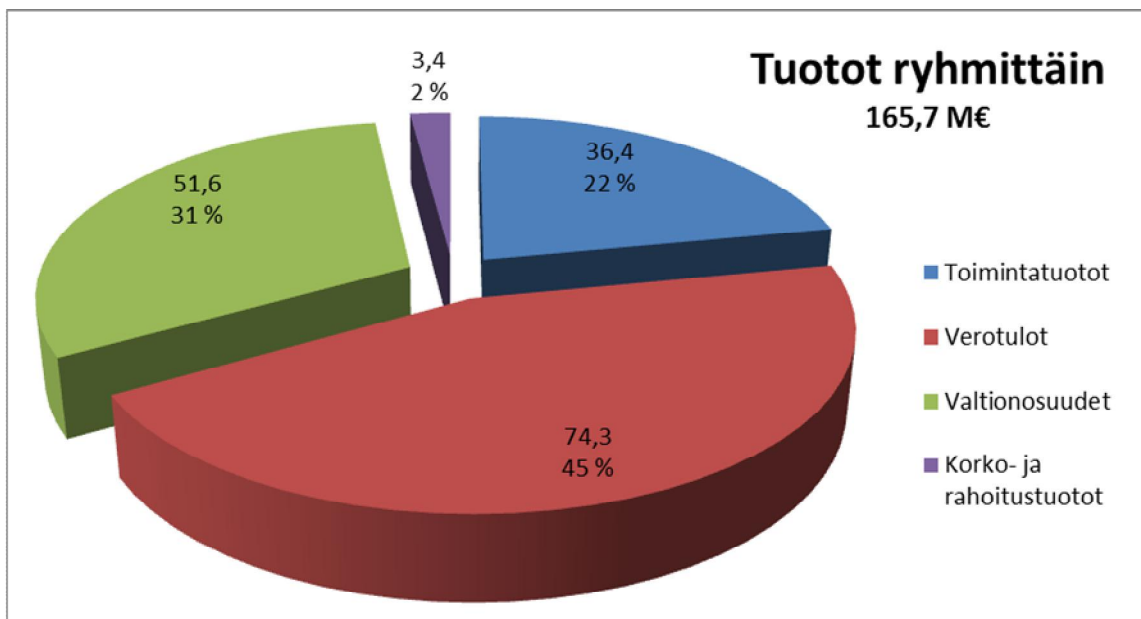
Alla olevassa taulukossa on esitetty Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut vuosilta 2015-2017.

Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2015-2017 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2015	TA2016	TAE2017
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintakate, milj. euroa	-118,2	-122,1	-122,2
Verotulot, milj. euroa	77,8	76,7	74,3
Valtionosuudet, milj. euroa	44,9	48,3	51,6
Vuosikate, milj. euroa	7,5	6,2	6,4
Vuosikate, euroa/asukas	341	281	292
Investoinnit, (br.) milj. euroa	8,0	17,4	12,2
Lainojen muutos, milj. euroa	-5,6	10,9	4,2
Lainat, euroa/asukas	1493	arv. 1976	arv. 2164
Asukasluku 31.12.	21 951	arv. 22110	arv. 21951

Kuva 4. Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2015-2017.

Iisalmen kaupungin talousarvio vuodelle 2017 on valmisteltu maltillisen menokehityksen pohjalta ja laadittu tasapainoiseksi. Vuoden 2017 osalta talousarvio on ylijäämäinen 0,48 M€. Suunnitelmavuosina 2018-2019 talousarvio on tasapainossa ja ylijäämäinen. Talousarvio vuodelle 2017 sisältää toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja nämä on eritelty tarkemmin lautakunnittain käyttötalousluvussa. Talousarvion tuotoista 165,7 M€ (Kuva 5.) yhteensä 125,9 M€ eli noin 76 % muodostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Verotuloista ja valtionosuuksista on tarkempi selvitys kohdassa verotulot ja valtionosuudet.

Suurimmat erät toimintatuotoista ovat lomituspalvelukorvaukset ja –maksut, lasten hoitopäivämaksut, ateriapalveluiden myynti, viher- ja liikunta-alueiden ylläpitotuotot, siivous- sekä vuokratuotot. Toimintatuotot yhteensä 36,4 M€ muodostavat 22 % tuotoista. Loput 2 % on korko- ja rahoitustuottoja.

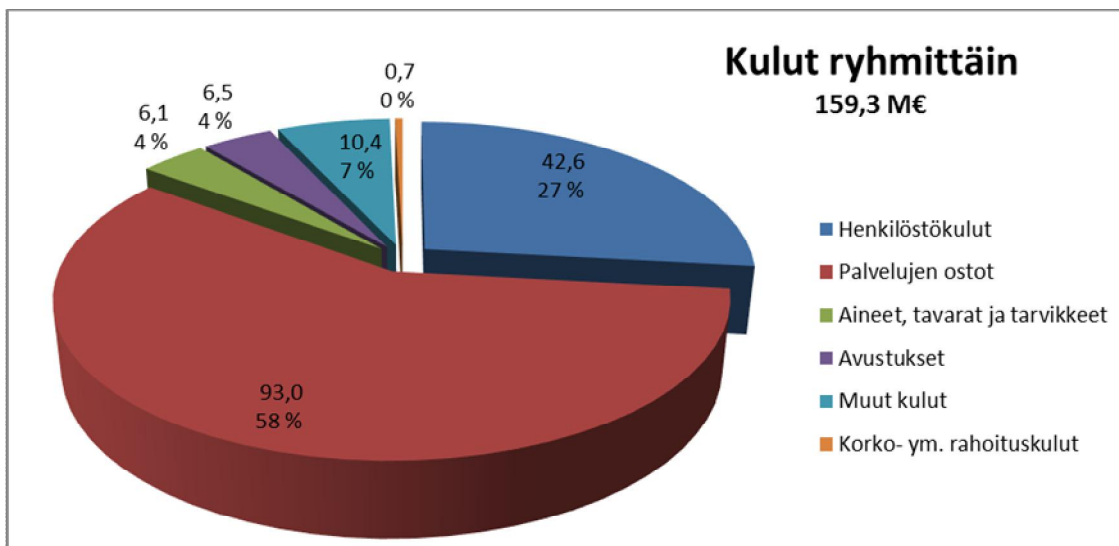
Kuva 5. Tuotot ryhmittäin 2017.

Toimintakuluista (Kuva 6.) suurin osa 58 % on palvelujen ostoja, josta suurin osuus on SOTE-palvelusopimusmenoja 72,6 €/ 78 %. Henkilöstökulut ovat peruskaupungin toimintakuluista suurin menoerä, yhteensä 42,6 M€/ 27 %. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat 6,1 M€ (4 %), avustukset 6,5 M€ (4 %), joista suurimpina lasten hoidontuki 3,1 M€ ja 2,1 M€ työttömyyden hoidon kustannuksia. Muut kulut 10,4 M€ (7 %) sisältäen sisäisiä vuokratuloja 7,2 M€ ja ne muodostavat 4,5 % koko kaupungin toimintakuluista. Suunnitelmavuosille 2018–2019 SOTE-menoihin on varattu n. 1 %:n kasvu.

Talousarvioehdotuksessa kaupungin henkilöstömenot ovat 42,6 M€ ja ne ovat 6,7 % pienemmät kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Muutokset johtuvat kilpailukyky-sopimuksen vaikutuksista, eläkeuudistuksesta, organisaatiouudistuksesta ja henkilöstö-vähennyksistä lomituspalveluhenkilöstössä.

Kilpailukyky-sopimuksen mukaiset kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2017–31.1.2018. Sopimuskaudella palkkoihin ei tule sopimuskorotuksia. Kilpailukyky-sopimuksen vaikutukset lomarahen 30 prosentin leikkauksesta, työnantaja-maksujen alentamisesta ja näiden vaikutuksista valtionosuuksiin ja verotuloihin on huomioitu talousarvion valmistelussa. Kilpailukyky-sopimuksen on arvioitu pienentävän kaupungin henkilöstömenoja n. 0,9 M€. Tästä lomarahaleikkausten osuus on 0,4 M€ ja työnantajan sosiaalivakuutusmaksualennusten vaikutus 0,5 M€. Vuosityöajan 24 tunnin pidentämisen vaikutuksen arvioidaan olevan 0,45 M€. Tätä ei ole kohdennettu toimialoille.

Iisalmen kaupungin organisaatio uudistuu vuoden 2017 alussa ja toimintojen tehostamisella saavutetaan säästöjä henkilöstömenoissa noin 0,3 M€. Henkilöstösäästöt toteutetaan luonnollisen poistuman kautta. Kuel-maksut laskevat yhteensä n. 1,6 M€.

Kuva 6. Kulut ryhmittäin 2017.

4.5.1 Verotulot

Kuntaliiton arvion mukaan kuntien verotilitysten arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä 21,8 mrd. €, mikä on 160 M€ (-0,7 %) vähemmän kuin kuluvana vuonna. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 18,5 mrd. €, mikä on lähes 300 M€ (-1,5 %) pienempi kuin kuluvana vuonna. Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 1,5 mrd. €, missä on kasvua 20 M€ (1,3 %) kuluvaan vuoteen nähden. Kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 1,8 mrd. €, eli noin 100 M€ (6,7 %) enemmän kuin vuonna 2016. Kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän koko maassa 1,8 mrd. €, jossa on kasvua 6,7 % kuluvaan vuoteen verrattuna. Kiinteistöveroennustetta on korotettu 50 M€:lla hallituksen budjettiriihen linjausten johdosta.

Kilpailukykysojimuksessa on sovittu tietyistä palkansaajien maksuihin liittyvistä muutoksista vuosina 2017–2020, jotka alentavat kunnallisverotuloja yhteensä lähes 400 M€. Näitä verotulomenetyksiä ei kompensoida kunnille. Palkansaajien työttömyysvakuutusmaksujen ja työeläkemaksun korotuksien, päivärahamaksun korotuksen ja verosta tehtävien vähennyksien kasvaessa kunnallisverotulot alenevat. Kunnallisverotulon tuottoa alentaa myös aiempaa matalampi arvio palkkasumman kasvusta, julkisen sektorin lomarahojen leikkauksista sekä työajan vastikkeettomasta pidentämisestä. Yritysten maksamien maksujen pienentämisen oletetaan lisäävän yritysten verotettavaa tuloa ja siten myös kuntien saamaa yhteisöveron tuottoa noin 60 M€.

Vuonna 2016 Iisalmen kokonaisverokertymän kasvun ennakoitaa Kuntaliiton ennustekehikon mukaan olevan -4,0 % edellisvuoden toteumaan verrattuna eli jopa 2,0 M€ alle talousarvion. Muutos johtuu kunnallisveron osalta muuta maata heikommasta ansiotason kehityksestä ja jako-osuuksien muutoksesta. Yhteisöverotulon osalta muutos johtuu yritysten heikentyneestä taloudellisesta tilanteesta ja määräaikaisen kuntien yhteisövero-osuuden viiden prosenttiyksikön korotuksen poistumisesta vuonna 2016. Kiinteistöverotuksen osalta muutos johtuu kiinteistöjen arvojen muutoksista.

Iisalmi verotulot	TP	TP	TP	TA	TAE	TS	TS
Tilivuosi, 1 000 €	2013	2014	2015 enn. 2016		2017**	2018**	2019**
Kunnallisvero	63 237	65 664	65 900	64 615	64 098	64 571	66 190
<i>Muutos %</i>		3,8	0,4	-1,9	-0,8	0,7	2,5
Yhteisövero	4 759	6 030	6 100	4 335	4 435	4 636	4 865
<i>Muutos %</i>		26,7	1,2	-28,9	2,3	4,5	4,9
Kiinteistövero	5 145	5 724	5 806	5 708	5 727	5 727	5 727
<i>Muutos %</i>		11,3	1,4	-1,7	0,3	0,0	0,0
VEROTULOT YHTEENSÄ	73 141	77 417	77 806	74 658	74 260	74 934	76 782
<i>Muutos %</i>		5,8	0,5	-4,0	-0,5	0,9	2,5
Efektiivinen veroaste %	14,25	14,78	14,66	14,54	14,07	14,08	14,08

Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen verotuloarvio on 74,3 M€, mikä on 0,4 M€ (-0,5 %) pienempi kuin kuluvan vuoden verotuloennuste. Verotulot on budjetoitu Suomen Kuntaliiton lokakuun veroennustekehikon mukaisesti.

Efektiivinen veroaste on 14,07 vuonna 2017.

Kunnallisvero

Vuoden 2017 verotulokertymää pienentävät kilpailukykysojimus ja hallituksen veronkevennyspaketti.

Kilpailukykysojimuksen vaikutuksesta Iisalmen kaupungin verotulopohja pienenee n. 2 M€. Iisalmen kaupungin kunnallisverotulon alaisista palkoista 31 % kertyy julkiselta sektorilta. Palkkasummaennustetta pienentää julkisen sektorin lomarahojen leikkaus (30 %), työajan vastikkeeton pidennys ja nollakorotukset palkkoihin seuraavalle sojimusvuodelle. Lisäksi työnantajamaksujen osittainen siirto palkansaajille vähentää kunnalle maksettavaa verotuloa.

Vuonna 2017 kunnallisveroja ennakoidaan kertyvän 64,1 M€, missä on 0,5 M€ (-0,8%) vähennystä edellisvuoteen. Vuoden 2017 verotulokertymää pienentävät heikko ansiotason kehitys, kilpailukykysojimus ja hallituksen veronkevennyspaketti. Iisalmen kaupunki nosti vuonna 2014 kunnallisveroprosenttia 19,75 %:sta 20,50 %:iin. Vuoden 2017 talousarviossa kunnallisveroprosenttiin ei esitetä korotusta.

Yhteisövero

Yhteisöveroennusteita on kuluvan vuoden aikana päivitetty ylöspäin mm. johtuen vuosien 2015 ja 2016 aiempia ennusteita paremmasta kehityksestä.

Vuonna 2017 yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 4,4 M€, mikä on 2,3 % enemmän kuin vuonna 2016.

Kiinteistövero

Vuonna 2017 Iisalmen kiinteistöveron kertymän arvioidaan olevan 5,7 M€. Kiinteistöveroprosentteihin esitetään korotusta muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttiin 0,80 %:sta 0,93 %:iin. Korotus perustuu kiinteistöverolain muutokseen alarajan korottamisesta.

Veroprocentit vuonna 2017

Tuloveroprocentti 20,50 %

Kiinteistöveroprocentit

- vakituinen asuinrakennus	0,55 %
- muu asuinrakennus	0,93 %
- yleinen kiinteistövero	1,10 %
- voimalaitos	2,85 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- rakentamaton asuinpaikka	3,00 %

4.5.2 Vuoden 2017 valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Kuntien ja kuntayhtymien valtionapuihin osoitetaan vuonna 2017 yhteensä noin 10,3 mrd. €, joka on noin 800 M€ (-7,4 %) vähemmän kuin vuonna 2016. Laskennallisiin valtionosuuksiin osoitetaan yhteensä 9,5 mrd. €. Vähennys edelliseen vuoteen verrattuna on 500 M€ (-5,1 %). Peruspalvelujen valtionosuus on 8,5 mrd. € (-5,4 %) sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus 0,9 mrd. € (-2,5 %).

Peruspalvelujen valtionosuutta alentavat mm. kilpailukyky sopimukseen liittyvä 356 M€:n vähennys, indeksisidonnaisten menojen 75 M€:n lisästä ja edellisellä vaalikaudella päätetty 50 M€:n valtionosuusleikkaus. Perustoimeentulotuen rahoitus ja maksatus siirtyvät Kelalle vuoden 2017 alusta. Tällöin kustannukset ja valtion 50 %:n osuus perustoimeentulotukeen poistuvat kunnilta. Kunnan 50 %:n rahoitusosuus 331 M€ ja siirrosta aiheutuva hallintomenojen säästö -31 M€ vähennetään peruspalvelujen valtionosuudesta. Valtionosuuksia puolestaan lisäävät mm. veromenetysten kompensatio 390 M€, valtionosuuksien määräytymistekijöiden päivitys 38 M€ ja kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutokset 34 M€.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta kasvattaa ammatillisen koulutuksen rahoitusosuuden aleneminen 190 M€:lla (Iisalmen osalta 0,76 M€).

Iisalmen osalta kilpailukyky sopimus vähentää valtionosuuksia 1,43 M€. Perustoimeentulotuen maksatuksen siirto Kelalle vähentää valtionosuuksia 1,03 M€. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tase kasvaa 5 %, mikä lisää Iisalmen osuutta 3,3 M€. Kaikkien valtionosuuksiin tehtävien lisäysten ja vähennysten jälkeen Iisalmen valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2017 yhteensä 51,6 M€, eli 6,6 % enemmän kuin vuonna 2016.

Iisalmi valtionosuudet	TP	TP	TP	TA	TAE	TS	TS
Tilivuosi, 1 000 €	2013	2014	2015 enn. 2016		2017**	2018**	2019**
Valtionosuudet	43 666	42 830	44 894	48 414	51 604	51 400	50 550
Muutos %		-1,9	4,8	7,8	6,6	-0,4	-1,7

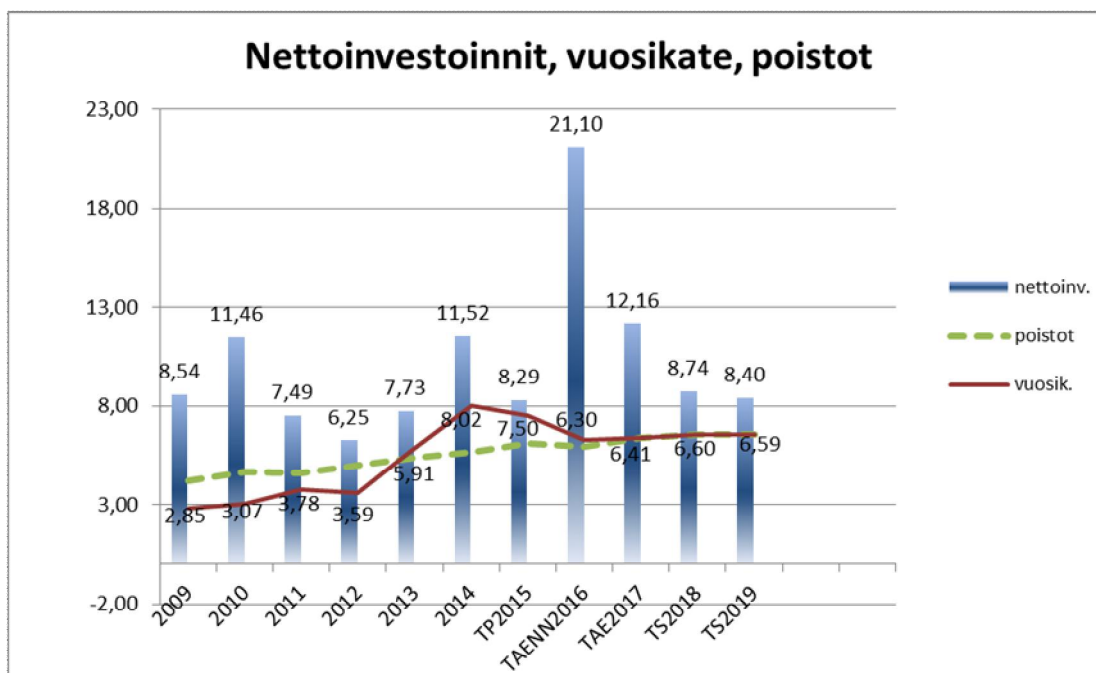
Iisalmi verotulot ja valtionosuudet yhteensä							
Tilivuosi, 1 000 €	2013	2014	2015 enn. 2016		2017**	2018**	2019**
Verot yhteensä	73 141	77 417	77 806	74 658	74 260	74 934	76 782
Muutos %		5,8	0,5	-4,0	-0,5	0,9	2,5
Valtionosuudet	43 666	42 830	44 894	48 414	51 604	51 400	50 550
Muutos %		-1,9	4,8	7,8	6,6	-0,4	-1,7
YHTEENSÄ	116 806	120 247	122 700	123 072	125 864	126 334	127 332
Muutos %		2,9	2,0	0,3	2,3	0,4	0,8

4.5.3 Investoinnit ja vuosikate

Iisalmen kaupungilla ei ole taseessa kattamatonta alijäämää, taseyliäämää on 5,4 M€ (sis. vesilaitos) ja talousarvio 2017 sekä toimintasuunnitelma 2018–2019 ovat laadittu niin, että talous on tasapainossa. Vuoden 2017 talousarvion toimintakate pysyy lähes vuoden 2016 tasolla. Vuosikate kattaa poistot 100,6 %:sti vuonna 2017. Vuosikatteen riittävyys poistoihin on yksi mittari sille, että kaupungin talous on terveellä pohjalla eikä lisälainaa tarvitse ottaa perustoimintojen rahoittamiseen. Nettoinvestointeihin vuosikate ei riitä.

Bruttoinvestoinnit ovat vuonna 2017 12,2 M€ ja nettoinvestoinnit 12,1 M€. (Nettoinvestoinnit = omahankintameno = bruttoinvestoinnit – valtionosuudet investointeihin). Iisalmen kaupungin nettoinvestoinnit ovat 554 €/ asukas ja vuosikate 292 €/ asukas. Vuonna 2017 rahoitusosuudet investointeihin ovat 0,1 M€.

Investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2017-2021 on 8,6 M€/netto. Investoinnit on eritelty tarkemmin investointisuunnitelmassa.

Kuva7. Nettoinvestoinnit, vuosikate, poistot.

Vuoden 2016 investointiohjelmaan sisältyy hulevesiverkoston siirtyminen 1,7 M€:lla Iisalmen Vesi liikelaitokselta kaupungin omistukseen. Siirron yhteydessä ei tapahdu rahaliikennettä.

Talousarvio sisältää esityksen Investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä seuraavasti:

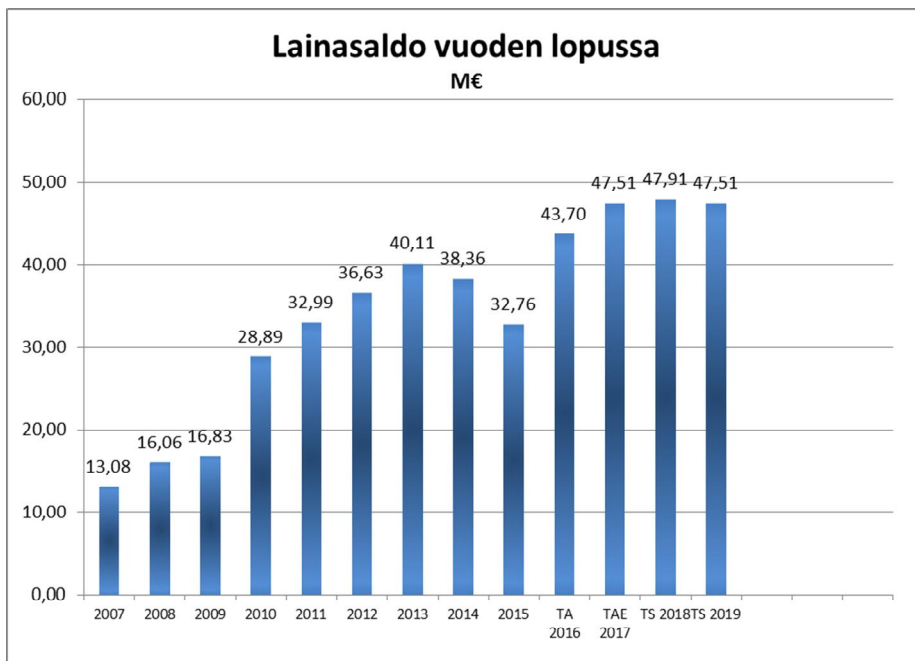
2017	Kangaslammin koulun peruskorjaus 0,67 M€, Kauppi-Heikin koulun peruskorjaukseen 0,67 M€, yhteensä 1,34 M€.
2018	Uimahalli 1,34 M€
2019	Uimahalli 0,5 M€

4.5.4 Lainoitus

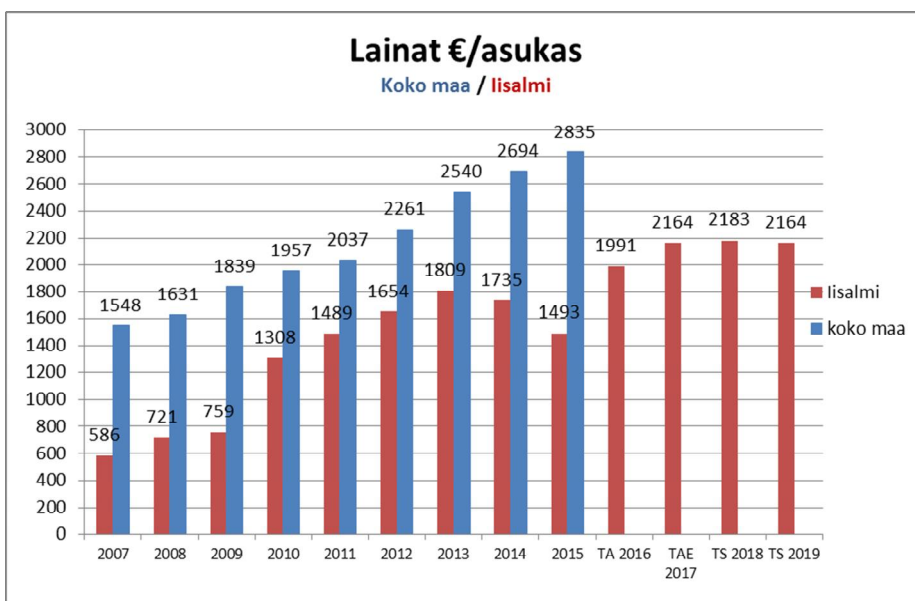
Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua.

Valtuuston vastuulla on seurata velkaantumista ja tarvittaessa reagoida, mikäli rahoituksen riittävyys ja vakavaraisuus vaarantuu. Seuranta ja reagointivastuu koskevat koko konsernia, ei pelkästään Iisalmen kaupunkia. Konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, josta on nähtävissä myös konsernilainat.

Kaupungin talousarvioon 2017 sisältyy uutta lainanottoa 12 milj. euroa ja lainojen lyhennystä 7,8 milj. euroa (ei sis. vesilaitosta). Talousarvioon sisältyy 125 460 euroa antolainojen lyhennystä. Uusien antolainojen myöntämistä talousarvioon ei sisälly. Vuoden 2017 lopussa kaupungin arvioitu lainasaldo on 47,5 M€ (55,5 M€ sis. vesilaitos) ja suunnitelmakauden lopussa vuonna 2019 lainasaldon arvioidaan olevan 47,5 € (64,3 M€ sis. vesilaitos).

Kuva 8. Lainasaldo vuoden lopussa

Kuva 9. Lainat €/ asukas.

Koko maan luvut sisältävät liikelaitosten lainat, joten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Lainamäärä vuonna 2017 on 47,5 milj. euroa eli 2164 euroa/ asukas. Keskimäärin kuntien lainamäärä/ asukas on 2 835 €/ asukas vuoden 2015 tilinpäätöstiedoin. (Kuva 9.)

4.6 Keskeiset muutokset toimialoittain

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala

- Organisaatiouudistuksen toteuttaminen: 1.1.2017 alkaen viranhaltijoiden ja työntekijöiden osalta sekä 1.6.2017 alkaen luottamushenkilöhallinnon osalta
- Kuntavaalit huhtikuussa, kaupunginvaltuuston järjestäytymiskokous kesäkuussa ja uusien toimielinten valinta
- keskitettyjen elinvoima- ja konsernipalveluiden toiminta käynnistyy 1.1.2017
- eIisalmi-palvelukonseptin suunnittelu ja käyttöönotto
- lomatoimen palvelutarpeen väheneminen ja lomatoimen uudelleenjärjestelyt
- maksuosuus Ylä-Savon SOTE ky:lle 72,6 M€ (lisäys 0,7 M€, 0,97%)
- talousarvio sisältää määrärahavarausten n. 40.000 euroa puhelinedun käyttöönottoon

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän aterioiden valmistus/keittiö siirtyy Iisalmen kaupungille
- perusopetuksen tuloihin ja menoihin sisältyy 172.000 € erityisavustus koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja esi- ja perusopetuksen laadun kehittämiseen
- koululaisten iltapäivätoiminta varhaiskasvatuksen vastuualueelta perusopetuksen vastuualueelle
- Pedagogisen ICT-suunnitelman toimeenpano (ns. digiloikka)
- uuden OPS:n käyttöönotto porrastetusti jatkuu siten, että 7. luokat ottavat sen käyttöön 1.8.2017
- Kauppiis-Heikin ja Kangaslammin koulut valmistuvat käyttöönotettaviksi syyslukukauden 2017 alusta alkaen
- varhaiskasvatuksen vastuualueella lisätään resurssia yksityisen hoidon tukeen ja tuen kuntalisään (uudet yksityiset pph sekä korotus: Koultk 17.5.2016 § 33)
- kulttuuri- ja vapaa-aika – vastuualueella 60.000 € varaus Suomi 100 – juhluvuoden tapahtumiin ja markkinointiin koko kaupungin osalta sekä nuorisopalveluissa 10.000 € lisäys Twist-työllistämiseen (100 paikkaa)
- avustuksiin lisäys
  - jääseurojen tuki lähialueen jäähallien käyttämiseen 15.000 €
  - kulttuurijärjestöjen tukemiseen 3.000 €

Tekninen toimiala

- Siivoustoimi, liikunta-alueiden kunnossapito sekä uimahallin laitoshmiehet siirtyvät tekniseen toimeen
- Hallinto-, talous- ja toimistohenkilöstö siirtyy elinvoima- ja konsernipalveluihin
- Pysäköinninvalvonta siirtyy elinvoima- ja konsernipalveluihin
- Kaupungin kiinteistöjen talvikunnossapito- ja vihertyöt kadut ja ympäristö – vastuualueen hoidettavaksi
- Iisalmen Teollisuuskylä Oy kiinteistöt toimitilat – vastuualueen hoidettavaksi
- Toimitilat – vastuualueelle lisäksi uusina kiinteistöinä ylläpidettäväksi uimahalli, Päiväkeskus Purje ja Vetrean kiinteistö

- Kiinteistöjen hoito- ja kunnossapitokustannusten kasvu uusien ylläpidettävien kiinteistöjen vuoksi
- Tontinvuokrien vähennys Vetrean kiinteistön vaihdosta johtuen
- Rakennusvalvonnan taksarakenteen muutos ja rakennusvalvontamaksujen lisäys
- Torin ylläpito kaupungin hoidettavaksi
- Kertaluonteinen maa-aineksen myyntituotto poistuu
- Väistötilavuokrien vähentyminen investointien valmistumisesta johtuen

Investoinnit

- Investoinnit painottuvat koulujen peruskorjauksiin, infrainvestointeja karsittu/siirretty myöhemmille vuosille
- Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon peruskorjauksen aloitus
- Lisäpanostus päällysteiden uusimiseen
- Kangaslammin, Kauppi-Heikin ja Kirkonsalmen koulujen peruskorjausten ja uudisrakentamisen loppuun saattaminen
- Kalustoinvestointien lisäys edellisen johdosta
- Päiväkeskus Purje valmistuu
- Uimahallin peruskorjauksen suunnittelu alkaa
- Merkittävimmät investointikohteet 2017:
  - Kangaslammin koulu 2,4 M€
  - Kauppi-Heikin koulu 2,4 M€
  - terveystieteiden saneeraus 1,4 M€
  - päiväkeskus Purje 0,6 M€
  - Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon peruskorjauksen aloitus 4,6 M€

II. STRATEGIAOSA

5 Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2025

Iisalmen kaupunkistrategia ”Iisalmi 2025 - Positiivisuuden alkulähteillä” hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.12.2013. Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategiaprosessissa on keskeisiä tavoitteita linjaava ja näihin tavoitteisiin konkreettista sisältöä luova. Kuntastrategiassa esitetään visio, arvot ja strategiset tavoitteet. Talousarvioon otetaan lähtökohtaisesti vain valtuuston hyväksymät tavoitteet. Strategiaosassa esitetään myös muut strategiaa täydentävät ohjelmat ja suunnitelmat. Nämä esitetään myöhemmin strategia-osassa.

Iisalmen kaupungin **toiminta-ajatuksena** on edistää asukkaiden hyvinvointia sekä Iisalmen ja koko Ylä-Savon kilpailukykyä ja vetovoimaa tekemällä laajasti yhteistyötä menestyvän elinkeinoelämän edellytysten luomiseksi, laadukkaiden palvelujen turvaamiseksi ja kuntatalouden tasapainottamiseksi.

Iisalmen kaupungin **visiona** on olla monipuolinen teollisten vientiyritysten sekä kaupan ja palveluiden seutukaupunki. Iisalmi on myös monipuolinen koulutuskaupunki, joka on helppo saavuttaa. Arkielämä Iisalmessa on sujuvaa ja turvallista. Kaupunki on viihtyisä asuinympäristö. Iisalmelle on ominaista vahva historiaan ja kulttuuriin perustuva identiteetti, jonka pohjalle tulevaisuus rakennetaan modernia teknologiaa hyödyntäen. Samoista lähteistä pulppuaa iisalmelainen sosiaalisuus ja välitön tekemisen meininki. Kaupunkistrategian arvoperustana ovat **Iisalmen kaupungin arvot**.

1. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita.

2. Avoimuus

Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat päätöksenteon perustana, jolla luodaan luottamusta ja luovuuden ilmapiiri. Avoimuus on demokratian toteutumisen perusta, joka antaa mahdollisuuden vaikuttamiseen ja helpottaa päätöksentekoa. Avoimuutta noudatetaan myös sisäisessä ja ulkoisessa tiedottamisessa sekä kaupungin virkojen ja tehtävien täytössä.

3. Edistyksellisyys

Edistyksellisyys on rohkeutta kyseenalaistaa vanhoja toimintatapoja ja ideoida uusia. Iisalmen tulee alueen keskuksena kulkea kehityksen kärjessä ja toimia rohkeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Edistyksellisyys tarkoittaa henkilöstön sisäistä yrittäjyyttä ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä työskentelyssä.

4. Kestävä kehitys

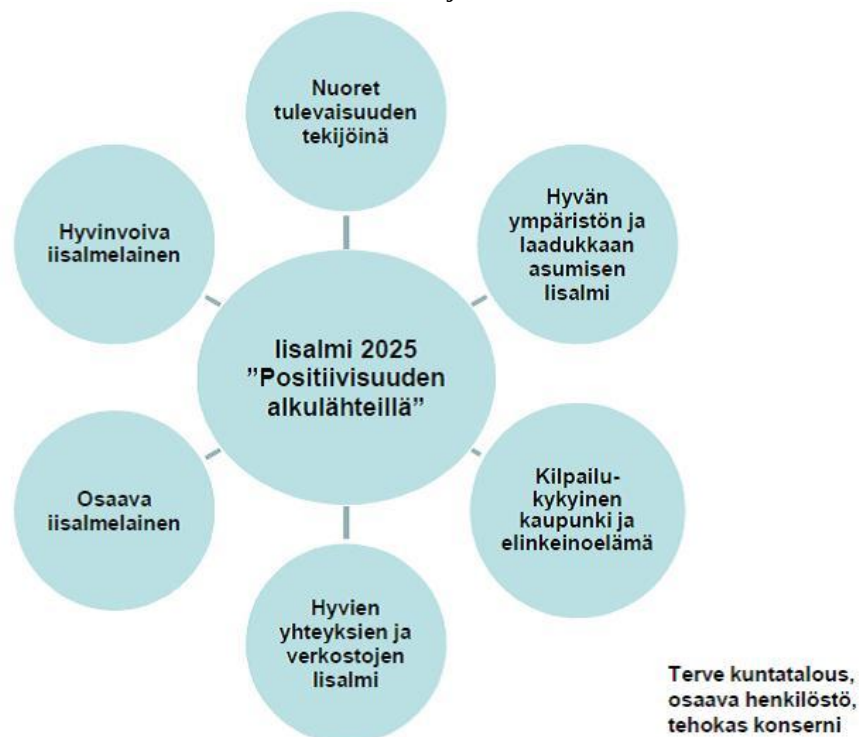
Kestävä kehitys edellyttää taloudellista yhteiskuntarakennetta, tasapainoista ja kestävää taloutta sekä kustannustehokkuutta. Päätöksenteossa kestävä kehitys tarkoittaa pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta, syrjäytymisen ehkäisyä sekä panostamista ennalta ehkäisevään toimintaan.

5. Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä luomme hyvää henkeä ja viihtyisyyttä. Kaiken toiminnan lähtökohtana on asiakas, kuntalainen. Kaupunkia kehitetään yhdessä henkilöstön, kuntalaisten, palvelujen tuottajien ja sidosryhmien kanssa.

Strategisia painopistevalintoja ovat:

1. Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä
2. Hyvinvoiva iisalmelainen
3. Osaava iisalmelainen
4. Nuoret tulevaisuuden tekijöinä
5. Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi
6. Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi
7. Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja tehokkaasti toimiva konserni

Kuva 10. Strategiset painopisteet.

5.1 Strategiset tavoitteet ja mittarit

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Väestönkasvu: Iisalmen kaupungin väestö kasvaa hallitusti	Asukasluku	Ennakkotieto 9/2016: 21 833 asukasta	> 22000 asukasta	> 22000 asukasta
Työpaikkojen kokonaismäärän lisääntyminen:	Työpaikkojen määrä	9019 (v. 2014 tilasto)	9250	> 9500 työpaikkaa
Iisalmi edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Työttömyysaste	Syyskuu 2016: 13,2%	vuosikeskiarvo alle 14%	vuosikeskiarvo alle 13%
Elinkeinoelämän monipuolistuminen/ Osaamisaalojen kehittyminen	Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain: teollisten työpaikkojen määrä	1463 työpaikkaa	Määrän kasvu, > 1500	Määrän kasvu, > 1750
Toimivat liikenneyhteydet	Pääliikenneväylien parantamistoimenpiteet	Juna/auto matka-aika Iisalmi-Hki /5,5 h	Juna/auto matka-aika Iisalmi-Hki /5,5 h	Juna/auto matka-aika Iisalmi-Hki/4,5 h
Kaupungin imagon ja vetovoiman paraneminen	Sijoituksen nousu Suomen Yrittäjien ja EK:n imagotutkimuksissa	Arvosana keväällä 2016 6,5 (-0,2)	Arvosanan parantaminen, > 6,5	Yrittäjäyhteistyön kehittäminen, arvosana > 7,0
Kansainvälistyminen	KV-hankkeiden määrä	Hankevolymy 78000€	KV-hanketoiminnan aktivointi	KV-hanketoiminnan aktivointi
	Ulkomaalaisten osuus väestöstä	398 ulkomaan kansalaista	440	500
		1,8 %	2,0 %	> 2,0%

Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Iisalmen aseman vahvistuminen seutukaupunkina	Työpaikkaomavaraisuus	106,2% (2014)	107 %	> 107%

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Toiminnallista ylijäämää valtuustokaudella	Vuosikatteen riittävyys nettoinvestointeihin.	Vuosikate kattaa poistot, ei nettoinvestointeja.	Vuosikate kattaa poistot.	Vuosikate kattaa poistot.
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla/	SOTE-palvelujen tuotannon tehokas organisointi	Ylä-Savon SOTE ky. Tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille ja muille jäsenkunnille palvelusopimuksen mukaisesti.	Ylä-Savon SOTE ky tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille ja muille jäsenkunnille palvelusopimuksen mukaisesti: palvelusopimuksen tavoitteet toteutuvat ja €-raami ei ylitä.	Ylä-Savon SOTE ky tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille ja muille jäsenkunnille palvelusopimuksen mukaisesti: palvelusopimuksen tavoitteet toteutuvat ja €-raami ei ylitä. Vuonna 2019 sote-palvelut siirtyvät maakunnan vastuulle.
SOTE-palvelut				
Henkilöstöstrategian linjausten ja henkilöstöpoliittisten periaatteiden päivittäminen	Henkilöstöstrategian päivittäminen/uudistaminen	Henkilöstöstrategia on käytössä.	Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet ohjaavat henkilöstöpolitiikkaa ja käytännön henkilöstötyötä. Tavoitteiden toteutumista seurataan mittareiden avulla.	Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet ohjaavat henkilöstöpolitiikkaa ja käytännön henkilöstötyötä. Tavoitteiden toteutumista seurataan mittareiden avulla ja tehdään tarvittaessa toimenpiteitä.
	Ikäohjelman käyttöönotto	Ikäohjelma on käytössä	Ikäohjelman toimenpidekokonaisuudet ovat aktiivisessa käytössä.	Ikäohjelman toimenpidekokonaisuudet ovat aktiivisessa käytössä.

5.1.1 Hyvinvointikertomus osana kaupunkistrategiaa ja hyvinvointijohtamista

Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus tukee kaupungin strategiaa ja kehittämisen painopisteitä. Hyvinvointikertomuksen painopisteenä on hyvinvointitiedon tuottaminen, analysointi ja kehittäminen. Työkaluna hyvinvointikertomuksen tuottamisessa on käytetty valtakunnallista sähköistä hyvinvointikertomusta ja indikaattoripakettia.

Hyvinvointikertomus rakentuu kahdesta osasta:

Osassa I on katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja osassa II suunnitelma kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Tämän valtuustokauden loppuun voimassa oleva hyvinvointisuunnitelma pohjautuu vuoden 2016 taloussuunnitelman strategisiin tavoitteisiin. Hyvinvointikertomuksen kehittämiskohteet on hyödynnetty vuoden 2017 talousarvion laadinnassa.

Hyvinvointia edistävät lakisääteiset toimintaohjelmat: lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, vammaispoliittinen ohjelma ja ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelma sovitetaan yhteen laaditun hyvinvointikertomuksen kanssa.

Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus löytyy kokonaisuudessaan tästä linkistä http://julkaisu.iisalmi.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/epjattn_tweb.htm?247189

5.2 Valtuustosopimus

Valtuustoryhmät allekirjoittivat marraskuussa 2013 valtuustosopimuksen valtuustokaudelle 2013-2016. Valtuustosopimuksen tarkoitus on vahvistaa Iisalmen kaupungin toimintamahdollisuuksia nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja lisätä eri poliittisten ryhmien yhteistyötä iisalmelaisten kokonaisedun varmistamiseksi. Valtuustosopimuksessa sovittiin talouden tasapainon saavuttamisesta ja hallinto-organisaation ja johtamisjärjestelmän uusimisesta.

Talouskehityksessä valtuustosopimuksen tavoitteena on pysäyttää velkaantuminen ja nostaa vuosikate vuosina 2014-2016 tasolle, jolla katetaan minimissään sekä poistot että kertyneet alijäämät vuoden 2016 loppuun mennessä. Kunnallisveroksi sovittiin 20,50 % vuosiksi 2014-2016. Kaupungin omissa toimintamenoissa sitouduttiin kulukuriin ja sote-palvelujen osalta kustannusten nousu vuositasolla saa olla korkeintaan 2 % ja toiminnot tulee sopeuttaa tulokehitykseen. Tarvittaessa palvelusopimuksen sisältöä tulee tarkastaa kustannuskehitystä ja kokonaistaloudellista kantokykyä vastaavaksi.

Valtuustosopimuksessa sovittiin keskimääräiseksi investointitasoksi 6-7 M€/ vuosi. Vuosina 2016-2017 tämä taso tullaan ylittämään useiden yhtäaikaisten kouluinvestointien ja terveystaloustalouden investoinnin takia. Vuosina 2018-19 investointitaso on keskimäärin 8,6 M€, mikä sekin ylittää valtuustosopimuksen tason.

Kaupungin oman hallinto-organisaation uudistaminen sovittiin ajoitettavaksi seuraavan valtuustokauden alkuun. Organisaatiouudistuksen suunnittelu käynnistettiin vuoden 2015 keväällä ja päätökset uudesta organisaatiomallista tehtiin aikataulun mukaisesti 30.6.2016 mennessä. Uusi organisaatio aloittaa 1.1.2017 ja luottamushenkilöorganisaatio vaalien jälkeen 1.6.2017.

5.3 Strategian toteuttamisohjelmat

Kaupunkistrategian toteuttamisohjelmat muodostuvat strategian painopisteistä ja strategisista linjauksista. Ohjelmakokonaisuus täsmentää painopisteiden ja linjausten keskeiset tavoitteet ja kärkihankkeet. Ohjelmat tukevat poikkitoiminnallista toimintamallia ja asiakaslähtöisyyden kehittämistä. Seuraavassa on esitetty keskeisimmät strategian toteuttamisohjelmat.

5.3.1 Elinkeino-ohjelma

Iisalmen elinkeino-ohjelman lähtökohdat muodostuvat kaupunkistrategian ydinsisällöistä. Elinkeino-ohjelma paneutuu etenkin kaupungin yrityselämän edellytysten parantamiseen, Iisalmen yleismarkkinointiin ja matkailun edistämiseen, osaamisen ja koulutustoiminnan edistämiseen sekä kaupunkirakenteen kehittämiseen elinkeinoelämän näkökulmasta.

Elinkeino-ohjelmassa ”Elinvoimainen Iisalmi” on asetettu seuraavat painopisteet ja tavoitteet vuosille 2014-2017

1. Yrittäjiä palveleva Iisalmi

Iisalmi tunnetaan yritysmyönteisenä kaupunkina. Iisalmi ottaa huomioon aktiivisesti erikokoisten ja -tyyppisten yritysten tarpeet, luo edellytyksiä aloittavien yritysten menestymiselle ja auttaa jo toimivia yrityksiä onnistumaan liiketoiminnassaan. Iisalmen kaupunki on luonteva yhteistyökumppani kaikille yrityksille.

2. Iloisten ihmisten Iisalmi

Iisalmi profiloituu markkinoinnissaan vetovoimaisena Ylä-Savon keskuksena, jolla on oma vahva identiteetti ja hyvät tulevaisuuden näkymät. Iisalmen imago rakentuu edistyksellisen seutukaupunkirakenteen ja vetovoimaisen elinkeinoelämän ympärille uusien asukkaiden houkuttelemiseksi. Uudet palvelu- ja matkailuliiketoiminnan toimenpiteet sekä aktiivinen tapahtumatarjonta lisäävät matkailutuloa alueella sekä yhdistävät alan toimijoita toiminnalliseksi kokonaisuudeksi.

3. Osaava ja oppiva Iisalmi

Iisalmi parantaa kaupunkilaisten osaamistasoa tehokkaalla ja yritysten muuttuvat tarpeet huomioonottavalla koulutuksella. Yrittäjyyttä tuetaan aktiivisella yrittäjyyskasvatuksella yhteistyössä oppilaitosten ja toimivien yritysten kanssa. Iisalmi toimii aktiivisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä sekä tukee yrityksiä osaavan työvoiman löytämisessä. Maahanmuuttoneuvonnalla edistetään työperäisten maahanmuuttajien kotoutumista Ylä-Savoon.

4. Toimiva ja rakentava Iisalmi

Iisalmi tarjoaa hyvät olosuhteet yrittämiselle ja asumiselle kehittämällä kaupunkirakennetta asukkaita ja elinkeinoelämää kuunnellen. Uudet yritysalueet houkuttelevat kaupunkiin yrityksiä ja työpaikkoja, uudet asuinalueet tarjoavat monipuolisia vaihtoehtoja asumiselle. Iisalmi toimii aktiivisesti kaupungin saavutettavuuden parantamiseksi valtakunnallisella tasolla.

Elinkeino-ohjelma löytyy Iisalmen kaupungin [www-sivuilta](http://www.iisalmi.fi/elinkeino-ohjelma) osoitteesta www.iisalmi.fi/elinkeino-ohjelma

5.3.1.1 Yritysyhteistyön kehittämisohjelma

Elinkeino-ohjelman tueksi ja yritysyhteistyön parantamiseksi kaupunginhallitus hyväksyi syksyllä 2016 uuden toimenpidekokonaisuuden. Yrittäjäyhteistyötä kehitetään viiden kohdan ohjelmalla:

1. Hankintaprosessien uudistaminen
2. Päätöksentekoprosessien tehostaminen ja läpinäkyvyys
3. Yhteistyömuotojen uudistaminen
4. Yritysmuotoisuuden jalkauttaminen organisaatiossa
5. Viestinnän parantaminen

Yrittäjäpalautteen pohjalta rakennetun toimenpideohjelman avulla on tavoitteena uudistaa kaupunkiorganisaation toimintaa entistä yrittäjäystävällisemmäksi. Kehittämisohjelma löytyy kokonaisuudessaan kaupungin [www-sivuilta](http://www.iisalmi.fi) hallituksen pöytäkirjan 15.8.2016 liitteenä [tästä linkistä](#).

5.3.2 Hankintaohjelma 2014-2016

Kaupunkistrategian toiminta-ajatuksen mukaan kaupunki tekee laajasti yhteistyötä menestyvän elinkeinoelämän edellytysten luomiseksi, laadukkaiden palveluiden turvaamiseksi ja kuntatalouden tasapainottamiseksi. Hankintaohjelma tukee näitä tavoitteita. Iisalmen kaupungin hankintaohjelman päätavoitteena on parantaa kaupungin taloutta ja parantaa julkisten hankintojen laatua. Tärkeimpinä keinoina tavoitteen saavuttamiseksi ovat hankintojen ohjauksen ja työnjaon kehittäminen, sähköisten hankintatyökalujen hyödyntäminen, hankintaorganisaatioiden osaamisen ja hankintavolyymien hyödyntäminen ja alueellisten näkökulmien huomioiminen hankinnoissa.

Valtuustokauden päättyessä nykyinen hankintaohjelma päättyy ja sen onnistuminen arvioidaan talven aikana. Uusi hankintaohjelma valmistellaan yhteistyössä yrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa ja sen on tarkoitus tulla hyväksyttäväksi keväällä 2017.

Vuosittain valmistellaan myös hankintasuunnitelma, johon kootaan konkreettiset hankinnat toimialoittain.

Hankintaohjelma 2014-2016 löytyy Iisalmen kaupungin [www-sivuilta](http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Hallinto-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot) osoitteesta <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Hallinto-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot>

5.3.3 Tietohallinto-ohjelma

Iisalmen kaupungin tietohallinnon strategisena tavoitteena on kehittää aktiivisesti tieto- ja viestintäteknikan palveluita päämääränään entistä paremmat palvelut kuntalaisille, sekä kustannustehokas ja moderni hallinto. Iisalmen kaupungilla on vahva paikallinen ja seudullinen rooli, joka edistää seudullisen tietohallinnon kehittymistä, osaamista ja kyvykkyyttä. Seutukunnan kannalta Iisalmella on ohjaava rooli hyödynnettäessä mahdollisimman tehokkaasti kansallisia ICT-hankkeita sekä kehittyviä palvelurakenteita, mm. kuntaydinverkkoa, palveluväylää sekä palveluja. Kehittäminen ja hankinnat tapahtuvat kansallisten mahdollisuuksien ja seudullisen palvelutuotannon tarpeiden kautta.

Tietohallinto-ohjelma on johdettu kaupunkistrategiasta ja sen tehtävänä on kuvata kaupungin yleistavoitteiden toteuttamista tietohallinnossa. Tietohallinto-ohjelmassa on kuvattu Iisalmen kaupungin ja seudullisen kehittämisen huomioiva hallintomalli. Tietohallinto-ohjelmassa on määritelty tietohallinnon kehittämisen painopisteet ja keskeiset kehittämishankkeet sekä palvelukeskuskohtaiset kehittämishankkeet.

Tietohallinto-ohjelma hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2014 ja se on voimassa vuoden 2017. Tietohallinto-ohjelman päivittäminen käynnistetään vuoden 2017 loppupuolella, kunhan maakunta- ja sote-uudistuksen linjaukset tietohallinnon osalta ovat selkiytyneet. Ohjelma löytyy Iisalmen kaupungin verkkosivuilta <http://www.iisalmi.fi/tietohallinto-ohjelma>

5.3.4 Palvelustrategia

Valtuuston hyväksymän palvelustrategian mukaan Iisalmen kaupunki arvioi aktiivisesti palvelutuotantoaan ja etsii vaihtoehtoisia tuotantotapoja, mikäli ne parantavat palvelujen laatua, kilpailukykyä tai tuovat kokonaistaloudellista säästöä. Iisalmen palvelustrategialla halutaan kehittää omaa palvelutuotantoa ja edesauttaa vaihtoehtoisia tuotantotapoja. Palvelustrategiassa on hyväksytty ne palvelukokonaisuudet, joissa voidaan käyttää ostopalvelua. Kun palvelun ostopalvelua harkitaan, päätös kilpailuttamisprosessin aloittamisesta tulee perustua mahdollisimman pitkälle kokonaistaloudellisesti edullisimman toimintamallin etsimiseen. Päätökseen vaikuttavat kaupungin arvot, palvelustrategia ja voimassa olevat elinkeino- ja henkilöstöpolitiikka. Kilpailuttaminen on perusteltua silloin kun se ennakoarvion perusteella tuo kaupungille hyötyä joko hinnan tai laadun näkökulmasta ja parantaa palveluiden kilpailukykyä tai muusta erityisestä syystä, esimerkiksi työvoiman saatavuudesta johtuen. Tarjouspyyntöprosessi käynnistetään aina hankintalainsäädännön siihen velvoittaessa ja prosessi suoritetaan hankintalainsäädännön ja kaupungin hankintaohjeiden mukaisesti.

Nykyinen palvelustrategia ulottuu vuoteen 2015 saakka. Valmisteilla oleva organisaatiouudistus merkitsee kaupungin organisaatiossa kattavaa prosessien läpikäymistä, joten palvelustrategian päivittäminen tullaan tekemään vuoden 2017 aikana uuden kaupunkistrategian rinnalla.

Palvelustrategian liitetaulukoissa on yhteenveto keskeisimpien palvelujen nykytilasta, kehittämistarpeista sekä vaihtoehtoisista tuotantotavoista palvelukeskuksittain.

Taulukoissa on myös esitys palvelun toteuttamistavasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi liitetaulukot ohjeellisenä.

Palvelustrategia löytyy Iisalmen kaupungin [www-sivuilta](http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-Info/Strategiat/Muut-strategiat-ja-kehittamisohjelmat) osoitteesta <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Kaupunki-Info/Strategiat/Muut-strategiat-ja-kehittamisohjelmat>

5.3.5 Henkilöstöohjelma ja strategiset tavoitteet

Uusi henkilöstöohjelma ja sen toimenpideohjelma otettiin käyttöön vuoden 2016 alussa. Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet ja mittarit hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.6.2016.

Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet on viety nyt talous- ja toimintasuunnitelmaan osaksi kaupungin muita strategisia tavoitteita.

Uutta on, että osa henkilöstöohjelman strategisista tavoitteista on viety lautakuntatasolle saakka. Tällä pyritään parantamaan strategisten tavoitteiden toteutumista ja tavoitteisiin sitoutumista myös työyhteisö- ja yksilötasolla.

Lautakuntatasolle on viety sellaiset tavoitteet, joiden katsotaan edistävän parhaiten henkilöstön siirtymistä ja sopeutumista uuteen organisaatioon ja joiden toteutumisessa on työyhteisöjen toiminnalla keskeinen merkitys.

Tavoitteiden toteutumista tuetaan vuonna 2017 lisäämällä taloudellisia resursseja keskitettyyn koulutukseen ja hankkimalla Kuntarekryyn osaamisen hallintaosio osaamisen systemaattiseen seurantaan ja koulutusresurssien parempaan kohdentamiseen jatkossa.

Vuoden 2017- 2019 osalta iso yhteinen tavoite on henkilöstön osaamisen turvaaminen uudessa organisaatiossa ja henkilöstöresurssien sopeuttaminen taloudellisiin resursseihin.

Lautakuntatasolle vietyjä tavoitteita ovat:

1. Henkilöstö on osaavaa, aktiivista ja innovatiivista
2. Osaaminen vastaa tehtäväkuvaa
3. Kaikki virat ja tehtävät on täytetty ammattitaitoisella ja kelpoisuusehdot täyttävällä henkilöstöllä
4. Työtyytyväisyys pysyy hyvänä
5. Sairauspoissaolot ja työtapaturmat vähenevät
6. Henkilöstön määrä ja laatu suhteutetaan palvelutarpeeseen ja taloudellisiin resursseihin
7. Henkilöstö osallistuu/osallistetaan johtamisen ja henkilöstöpolitiikan kehittämiseen (henkilöstökyselyn vastausprosenttien parantaminen)

Strategisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksissa ja henkilöstökertomuksessa.

Henkilöstöohjelma löytyy kokonaisuudessaan seuraavasta linkistä:

<http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Paatoksenteko-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot>

5.3.6 Toimitilastrategia 2013–2017

Kaupungin merkittävin omaisuus muodostuu kiinteistöomaisuudesta. Kiinteistöomaisuuden hallinnan ja hoidon tavoitteiden määrittelemiseksi on tehty toimitilastrategia. Strategian tavoitteena on määritellä kaupungin toimitilojen omistamisen, vuokrauksen tai muun hankkimisen yleiset periaatteet sekä asettaa pitkän aikavälin tavoitteet kiinteistöjen kunnolle. Kiinteistöstrategialla määritellään tilantarve sekä kaupungin suhtautuminen omistamiseen. Kaupungin tavoitteena on tarjota käyttäjille toimivat, kustannuksiltaan edulliset, terveelliset ja turvalliset toimitilat, joiden käyttöaste on korkea.

Toimitilastrategia päivitetään vuoden 2017 aikana. Iisalmen kaupungin toimitilastrategia löytyy Iisalmen kaupungin [www-sivuilta](http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Paatoksenteko-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot) osoitteesta <http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Paatoksenteko-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot>

5.3.7 Vammaispoliittinen ohjelma 2017–2021 (VAMPO)

Iisalmen kaupungin vammaispoliittinen ohjelma (VAMPO) on kehitetty vammaisten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi. Se perustuu valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan, joka on toteutettu vuosina 2010–2015 ja sen tavoitteena on vahvistaa vammaisten henkilöiden perustuslaillisten oikeuksien toteutumista, oikeudenmukaisuutta ja vammaisuuden huomioimista kaikilla hallinnonaloilla. Ohjelma edistää esteetöntä rakentamista, ympäristön rakentamista ja palveluja. Ohjelman tarkoituksena on vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden tukeminen yksilöllisten palvelujen avulla. Tavoitteena on pyrkiä yhteiskuntaan, jossa toteutuvat vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus, osallisuus ja syrjimättömyys. Vammaisten oman tahdon ja mielipiteen kunnioittaminen, yksilöllisyys ja valinnanvapaus ovat nykyaikaisen vammaispolitiikan kulmakiviä. Tavoitteena on myös lisätä myönteistä asennoitumista vammaisiin ihmisiin sekä heidän kykyihinsä ja panokseensa yhteiskunnassa.

Iisalmen kaupungin vammaispoliittisen ohjelman (VAMPO) vuosille 2017–2021 on valmistellut kaupungin eri toimialojen ja vammaisjärjestöjen edustajista koostunut ohjausryhmä. Keskeisenä ohjelmassa on osallisuus, osallistuminen, elämänkaarimalli ja hyvinvointi.

Iisalmen VAMPO:n 2017–2021 tavoitteiden toteutumista seurataan osana kaupungin strategian toteutumista. Ohjelma löytyy kokonaisuudessaan seuraavasta linkistä: http://julkaisu.iisalmi.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?+bid=4337

5.3.8 Iisalmen nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelma

Nuorisotakuu tuli voimaan vuoden 2013 alusta. Sen tavoitteena on edistää nuorten työllisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. Iisalmen kaupungin nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelma valmistui keväällä 2014. Suunnitelmaa päivitetään vuosille 2016–2017. Kolme päätavoitetta pidetään ennallaan: nuorten työllistäminen koskee kaikkia, yhteistyö nivelvaiheessa on toimivaa ja nuorille suunnatut palvelut ovat kaikkien tiedossa. Suunnitelman tavoitteita raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä. Iisalmen kaupungin nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelman on laatinut Iisalmen

monialainen työryhmä (nuorten ohjaus- ja palveluverkosto). Monialainen työryhmä toimii yli hallintorajojen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Iisalmen kaupungin nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelma löytyy Iisalmen kaupungin www-sivuilta osoitteesta

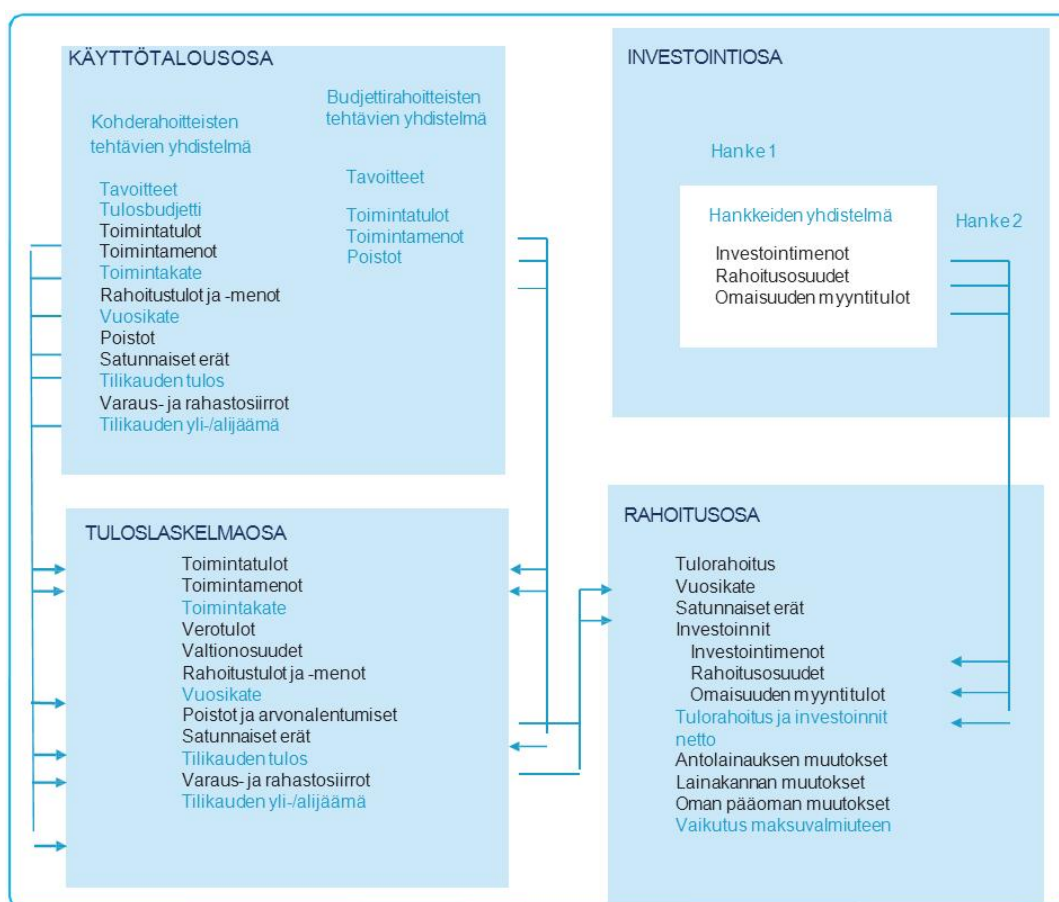
<http://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Paatoksenteko-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot>

III. TALOUDENHALLINTA

6 Talousarvion ja – suunnitelman rakenne ja sitovuus

6.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Liitetiedoissa esitetään Iisalmen Vesiliikelaitoksen talousarvio sekä Iisalmen keskeisimpien tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kuva 11. Kunnan talousarvio- ja suunnitelmarakenne.

Taloussuunnittelulla on kolme päätehtävää:

1. asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
2. budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille
3. osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Taloussuunnittelun periaatteita

Taloussuunnittelun periaatteita ovat täydellisyysperiaate ja siihen liittyvä bruttoperiaate, tasapainoperiaate, vuotuisperiaate sekä sitä tarkentava suorite- ja realisointiperiaate, kehysbudjetointiperiaate ja yhtenäisyysperiaate sekä julkisuusperiaate.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedostossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää

talousarviosta pois. Myös kunnan sisäiset ostot ja myynnit on otettava talousarvioon vaikka niihin ei sisälly rahan käyttöä.

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja että kunnan maksuvalmiuden tulee aina olla riittävä. Tuloylijäämän kerryttämiseksi on oltava perusteet. Talousarvion rahoituslaskelmaosassa on osoitettava kuinka rahoitus-tarve katetaan ja kuinka rahoitusylijäämä käytetään. Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää kunnan voimavaroja.

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli tuloja ei vähennetä menoista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää menojen tai tulojen erotuksen (vuosikatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä liiketoiminnassa ja toiminnassa, jotka rahoitetaan pääosin myynti- ja maksutuotoilla.

Vuotuisperiaatteen mukaisesti valtuuston on hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio.

Suorite- ja realisointiperiaate merkitsee sitä, että talousarvioon otetaan varainhoito-vuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat tulot sekä muut sellaiset menot joiden suorittamiseen kaupunki on varainhoitovuoden aikana sitoutunut ja muut lopullisesti kaupungille kuuluvat tulot.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat ovat yhdistettävissä talousarviossa.

Yhtenäisyysperiaate edellyttää, että valtuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta niin, että ne ovat yhtenä kokonaisuutena samassa käsittelyssä.

Julkisuusperiaate edellyttää, että talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

Talousarvion sitovuustaso

Talousarvio on sitova ohje kaupungin talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat:

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot

Iisalmen kaupungin organisaatiossa on kolme toimialaa. Toimialat jakaantuvat vastuualueiksi ja ne puolestaan jakaantuvat toimintayksiköiksi.

Talousarvion käyttötalousosan toimintatuotot, toimintakulut ja suunnitelmapoistot sitovat toimialoja vastuualuetasolla valtuustoon nähden pl. uimahalli. Uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut = toimintakate).

Käyttötalousosan vastuualuekohtainen sitovuustaso on määritelty s. 44 taulukossa

Virkojen ja toimien henkilöstömäärärahat ovat sitovia kaupunginhallitukseen nähden lukuun ottamatta virkoja, joiden täyttämisestä päättää valtuusto. Valtuuston päättämien virkojen määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia hanke- tai hankeryhmätasolla, ellei talousarvion perusteluissa ole esitetty yksityiskohtaisempaa määrittelyä määrärahalle. Talousarviokirjan investointiosassa on esitetty valtuustoon nähden sitovat määrärahat.

Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa se lautakunta/johtokunta, jonka alaisuuteen ne on talousarviossa merkitty.

Käyttötalouden toiminnalliset tavoitteet

Käyttötalousosan toiminnalliset tavoitteet ovat valtuuston hyväksymiä tavoitteita, jotka sitovat lautakuntia/toimialoja valtuustoon nähden. Lautakuntatason tavoitteet esitetään tarkemmin käyttösuunnitelmassa, joka hyväksytään valtuuston hyväksyttyä talousarvion. Lautakuntatason tavoitteet hyväksyy lautakunta ja niiden toteutumisesta raportoidaan ao. lautakunnalle. Hallitus ja valtuusto saavat raportit tiedokseen.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on esitetty perustelut ja merkittävimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan sitovuus

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan erät sitovat valtuustoon nähden ko. osien perusteluissa esitetyllä tasolla.

Uudet tai laajennettavat toiminnot

Vuoden 2017 talousarvion perusteluissa on määritelty toiminnoissa tapahtuvat laajennukset ja supistukset. Mikäli toimintaa on tarve laajentaa oleellisesti tai aloittaa uusi toiminta, jota ei ole määritelty talousarviossa, tulee tähän olla ehdottomasti kaupunginhallituksen ja tarvittaessa kaupunginvaltuuston lupa.

Uudet tai laajennettavat toimitilat

Mikäli toimialat tarvitsevat toimintaansa uusia tiloja, niin ensisijaisesti käytetään kaupungin omistuksessa tai muuten hallinnassa olevia tiloja tilapalvelun osoittamalla tavalla. Ulkopuolelta tapahtuva uusien tilojen vuokraus tehdään aina teknisen keskuksen toimesta ja päätöksellä.

Taloussuunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovuus on vahvempi kuin suunnitelmavuosien. Vaikka oikeudellisesti talousarvion sitovuus onkin vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen.

Talousarvion käyttösuunnitelma

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpanomääräyksin lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, lautakunta tai johtokunta hyväksyy sen jälkeen käyttösuunnitelman, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille (käyttötalousosa) ja projekteille (investointiosa) osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Kaupunginhallituksen, lautakunnan tai johtokunnan määräämä, sen alainen viranhaltija päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmista sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja osamäärärahojen käytöstä asettamalla tarkennetut tavoitteet ja jakamalla osamäärärahat ja -tuloarviot pienempiin ja tarkempiin osiin. Edellä tarkoitettu viranhaltija voi vastaavasti antaa alaiselleen viranhaltijalle oikeuden päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmasta.

Käyttöomaisuuden poistot

Kirjanpitojärjestelmässä käyttötalous ja pääomatalous on eriytetty toisistaan. Tällöin käyttöomaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteiseksi kuluksi poistosuunnitelman mukaisesti. Talousarviossa aktivointirajaksi on määritetty 10 000 euroa (KV 25.3.2002 § 23) eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Kaupunginvaltuusto on 11.11.2006 § 134 (muutos 17.12.2008 § 143) vahvistanut kaupungin poistosuunnitelman, joka on liitteenä 2. Kirjanpitolausakunnan kuntajaosto on tarkistanut v. 2011 yleisohjettaan suunnitelman mukaisista poistoista. Kaupunginhallitus on käsitellyt poistosuunnitelmaa kokouksessaan 3.9.2012 § 295 ja todennut, että tarvetta poistosuunnitelman muutokseen ei ole.

Taloussuunnitelma vuosille 2017 – 2018

Taloussuunnitelma vuosille 2017 – 2018 on esitetty talousarviokirjan osissa tulos- ja rahoituslaskelma.

6.2 Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynti budjetoidaan tulona.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus ratkaisee asiat, jotka koskevat kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamista, lainojen takaisinmaksua ja lainaehtojen muuttamista. Lainanottovaltuus on tarkoituksenmukaista rajata siten, että kaupunginhallituksella on vuonna 2017 oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä.

Päätös voi koskea:

- lainan ennen aikaista takaisinmaksamista sekä lainaehtojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa

Korkoriskiltä suojautuminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään tarpeelliset lainasalkun korkoriskiltä suojautumistoimenpiteet siten, että kokonaismäärään suhteutettu suojausaste on taloussuunnitelmakauden aikana kunkin vuoden viimeisen päivän tarkastelutilanteessa 20–60%. Suojausasteen laskennassa huomioidaan sekä kiinteäkorkoisten lainasopimusten että johdannaissopimusten, joilla yksittäisen lainan tai lainasalkun korkoprofiilia muutetaan kiinteän koron tyypiksi, suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään. Keskimääräiseksi korkosidonnaisuusajaksi määritellään Iisalmen kaupungin lainasalkun osalta 3-4 vuotta. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina.

Kaupungin hallintosäännön mukaisesti talousjohtajalla on oikeus päättää lainojen korkoriskeiltä suojautumisesta kaupunginhallituksen enimmäisvaltuuksin.

6.3 Kunnan talouden tasapainovaatimus ja alijäämän kattamisvelvollisuus

Uudessa kuntalaissa alijäämän kattamisvelvollisuuden sääntelyä on edelleen tiukennettu. Taloussuunnitelman on oltava määrääjässä tasapainossa tai ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvelvollisuus on kytketty tilinpäätöksen osoittamaan kertyneeseen alijäämään ja sen on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran lain voimaantulovuoden eli tilikauden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään.

Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona on katettava. Erillistä pidemmän ajan toimenpideohjelmaa ei siis enää sallita. Taloussuunnitelma on laadittava vähintään neljäksi vuodeksi, alijäämän kattamiskaudeksi, sen tilinpäätöksen jälkeen kun alijäämää on kertynyt. Yksilöityjen toimenpiteiden hyväksymättä jättäminen on lainvastaisena kumottavissa.

Jos alijäämät saadaan katetuksi lyhyemmässä ajassa kuin neljässä vuodessa, niin ylijäämäinen tilinpäätös, jolla kertyneet alijäämät saadaan katetuksi, katkaisee kattamiskauden. Sen jälkeen seuraavina tilikausina mahdollisesti kertyvät alijäämät aloittavat taas uuden kattamiskauden ja toimenpideohjelman laatimisvelvollisuuden. Alijäämän kattamiseen voidaan käyttää aiemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä.

Lain 110.3 §:ään liittyy kiinteästi lain 115.2 §: jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Samoin 110.3 §:ään liittyy tarkastuslautakunnan 121.2 §:n mukainen velvollisuus arvioida niissä kunnissa, joita alijäämän kattamisvelvollisuus koskee, talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä. Myös tilintarkastajien on puututtava alijäämän kattamisvelvoitteen laiminlyömiseen aiempaa tarkemmin, vaikka tätä ei olekaan laissa nimenomaisesti todettu.

Selkeillä lainsäädännön velvoitteilla ja näiden seurannalla on tarkoitus saada aikaan se, että kunnat huolehtivat itse talouden tasapainottamistoimista. Jos kunta ei täytä sille säädettyjä tasapainottamis- ja kattamisvelvoitteita, kysymykseen tulevat periaatteessa samat laillisuuden valvontakeinot, kuin muussakin kunnan toiminnassa: kunnallisvalitus siltä osin kuin asiassa tehdään valituskelpoisia päätöksiä, kantelu virkavelvollisuuksien laiminlyönnin johdosta jne. Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräajassa, voidaan käynnistää lain 118 §:ssä säädetty erityisen vaikeassa asemassa olevan kunnan arviointimenettely.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;

- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Alijäämää voidaan kattaa myös peruspääomasta määrätyin edellytyksin. Peruspääoman alentamisen perusteena voi olla pysyvien vastaavien määrän pysyvä alentuminen joko omaisuuden luovutuksen, menetyksen tai ylimääräisen poiston tai arvonalentumisen seurauksena. Edellytys peruspääoman vähentämiselle on, että pitkäaikaisen peruspääomarahoituksen määrä taseessa ylittää pysyviin vastaaviin sitoutuneen pääoman määrän.

Peruspääoman alentaminen on poikkeuksellinen toimenpide, joka edellyttää kunnalta riittävää omavaraisuutta. Erityisesti kunnan, jonka suunniteltu, keskimääräinen investointitaso on poistotasoa olennaisesti korkeampi ja jonka velkamäärä on suuri, tulisi välttää peruspääoman alentamista, vaikka tase-yhtälö antaisi siihen mahdollisuuden. Mitä suurempi osuus kunnan pysyvistä vastaavista on rahoitettu peruspääomalla, sitä vakaampi kunnan rahoitusasema on. Erityisesti maanhankinta ja pääomasijoitukset sitovat kunnan pääoman tavallisesti olennaisesti pitemmäksi ajaksi kuin mitä kunnan ottaman pitkäaikaisen vieraan pääoman takaisinmaksuaika on.

Vaikka peruspääoman alentaminen ei sinänsä vaikuta omavaraisuus- tai velkaisuustunnuslukuihin, saattaa menettely johtaa virheellisen kuvan antamiseen kunnan taloudellisesta asemasta. Alijäämän eliminointi peruspääomasta on kirjanpidollinen ratkaisu, joka saattaa siirtää todellisiin ja välttämättömiin tasapainottamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

Alijäämäerien kattamisen suorittamisjärjestys

Edellisten tilikausien alijäämä katetaan ensisijaisesti tilikauden ylijäämällä ja talous-suunnitteluvuosien ylijäämillä ja toissijaisesti rahastopääomalla ja peruspääomalla. Rahastopääomasta ja peruspääomasta kattaminen edellyttää lisäksi edellä mainittujen erityisehtojen täyttymistä.

Tilikauden alijäämä katetaan ensisijaisesti edellisten tilikausien ylijäämällä ja talous-suunnitteluvuosien ylijäämillä ja toissijaisesti rahastopääomalla ja peruspääomalla.

Suunnitteluvuoden alijäämä katetaan edellisten tilikausien ylijäämällä tai talous-suunnitteluvuosien ylijäämillä.

6.4 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään Kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen

vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

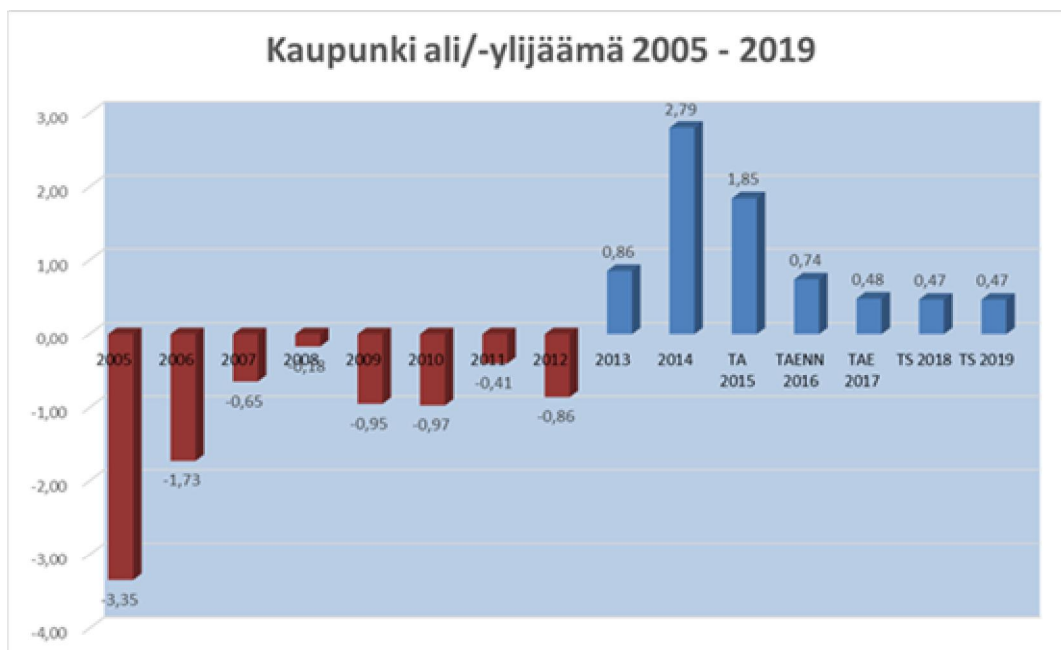
Iisalmen kaupungin tilivelvolliset:

Toimintayksikkö (TY)/vastuualue (VA)		Tilivelvollinen
VA	Rahoitus	Talousjohtaja
VA	Vaalit	Hallintojohtaja
VA	Tilintarkastus	Tarkastuslautakunta
TY	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja / talousjohtaja
TY	Henkilöstöhallinto	Henkilöstöpäällikkö
VA	Talous- ja tietohallinto	Talousjohtaja
VA	Sosiaali- ja terv.huolto	Talousjohtaja
TY	Elinvoimapaalvelut	Elinkeinojohtaja
TY	Maahanmuutto- ja pakolaispalv.	Maahanmuuttotyön koordinaattori
TY	Työllisyyspalvelut	Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja
TY	Lomituspalvelut	Lomatoimenjohtaja
VA	Ylä-Savon maaseutulautakunta	Maaseutujohtaja
VA	Sivistys- ja hyvinvointita:n hallinto	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusjohtaja
VA	Perusopetus ja lukiokoulutus	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Kulttuuri ja vapaa-aika	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
VA	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja (tekninen toimiala)
VA	Maankäyttö ja asuminen	Toimialajohtaja (tekninen toimiala)
VA	Kadut ja ympäristö	Kaupungininsinööri
VA	Toimitilat	Tilapalvelun johtaja
VA	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jäteasiantuntija

7 Tuloslaskelma- ja rahoitusosa

TUOSLASKELMA Iisalmen kaupunki	TP2015	TA2016	Muutettu TA2016	TAE2017	Muutos TA16/TA17	TS2018	TS2019
Toimintatuotot	34 118 833	33 996 330	34 032 780	36 451 142	7,2 %	36 579 558	36 639 058
Toimintakulut	-152 351 423	-156 057 190	-156 093 640	-158 604 203	1,6 %	-158 978 029	-160 004 289
Toimintakate	-118 232 590	-122 060 860	-122 060 860	-122 153 061	0,1 %	-122 398 471	-123 365 231
Verotulot	77 805 668	76 709 000	76 709 000	74 260 000	-3,2 %	74 934 000	76 782 000
Valtionosuudet	44 893 971	48 329 690	48 413 772	51 603 581	6,8 %	51 400 000	50 550 000
Rahoitustuotot- ja kulu	3 022 338	3 238 890	3 238 890	2 701 505	-16,6 %	2 659 505	2 624 505
Korkotuotot	30 523	25 000	25 000	11 200	-55,2 %	11 200	11 200
Muut rahoitustuotot	4 177 478	3 962 890	3 962 890	3 376 560	-14,8 %	3 376 560	3 376 560
Korkokulut	-221 369	-300 000	-300 000	-290 000	-3,3 %	-332 000	-367 000
Muut rahoituskulut	-964 294	-449 000	-449 000	-396 255	-11,7 %	-396 255	-396 255
Vuosikate	7 489 387	6 216 720	6 300 802	6 412 025	3,1 %	6 595 034	6 591 274
Poistot							
Suunnitelmapoistot	-6 102 051	-5 973 810	-5 973 810	-6 377 150	6,8 %	-6 577 820	-6 583 370
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0,0 %		
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Tilikauden tulos	1 387 336	242 910	326 992	34 875	-85,6 %	17 214	7 904
Poistoeron muutos	-40 820	-925 000	-925 000	-894 000	-3,4 %	-889 470	-41 470
Rahastojen muutos	499 143	1 340 000	1 340 000	1 340 000	0,0 %	1 340 000	500 000
Yli-/alijäämä	1 845 659	657 910	741 992	480 875	-26,9 %	467 744	466 434

Rahoituslaskelma € Iisalmen kaupunki	TP2015	TA2016	Muutettu TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	7 489 388	6 216 720	6 300 802	6 412 025	6 595 034	6 591 274
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-491 669	-455 000	-299 200	-299 200	-299 200	-299 200
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-7 966 122	-17 481 000	-21 328 500	-12 272 300	-8 952 000	-9 351 000
Rah.osuudet investointimenoihin	226 157	110 000	220 000	113 000	215 000	950 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	623 730	555 000	399 200	399 200	399 200	399 200
Toiminnan ja investointien rahavirta	-118 516	-11 054 280	-14 707 698	-5 647 275	-2 041 966	-1 709 726
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-1 230	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	86 517	85 000	85 000	125 460	1 619 077	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	17 480 000	17 480 000	12 000 000	9 000 000	8 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 595 974	-6 465 974	-6 465 974	-7 812 640	-8 595 982	-8 900 697
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-212 537	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	341 524	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-5 381 701	11 099 026	11 099 026	4 312 820	2 023 095	-400 697
Rahavarojen muutos	-5 500 217	44 746	-3 608 672	-1 334 455	-18 871	-2 110 423

Kuva 12. Kaupungin ali/ -ylijäämä

8 Käyttötalous lautakunnittain

Toimielin	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.
(ei sis. lask.vyör.eriä)	tuotot	tuotot	%	kulut	kulut	%	netto	netto	%
11 Keskusvaalilautakunta	0,0	0,0		0,0	37,0		0,0	-37,0	0,0
12 Tarkastuslautakunta	5,0	5,0	0,0	47,3	52,3	10,6	-42,3	-47,3	11,8
14 Kaupunginhallitus	15 060,3	13 405,9	-11,0	97 211,2	96 884,5	-0,3	-82 150,8	-83 478,6	1,6
19 Maaseutulauslautakunta	343,1	344,7	0,5	454,5	445,2	-2,0	-111,4	-100,5	-9,8
30 Sivistys- ja hyvinvointitk	6 145,9	7 084,3	17,6	44 476,2	45 029,1	9,5	-38 330,3	-37 944,8	63,1
60 Tekninen lautakunta	12 331,2	15 492,2	25,6	13 763,8	16 043,9	16,6	-1 432,6	-551,7	-61,5
70 Jätehuoltolautakunta	110,8	119,0	7,4	104,3	112,2	7,6	6,5	6,8	4,6
yhteensä	33 996,3	36 451,1	7,2	156 057,2	158 604,2	1,6	-122 060,9	-122 153,1	0,1

Vastuualue	Sitovuus- taso	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.	Ta 2016 1 000 €	Ta 2017 1 000 €	muutos ed.v.
(ei sis. lask.vyör.eriä)		tuotot	tuotot	%	kulut	kulut	%	netto	netto	%
Vaalit	B	0,0	0,0		0,0	37,0		0,0	-37,0	0,0
Tilintarkastus	B	5,0	5,0	0,0	47,3	52,3	10,6	-42,3	-47,3	11,8
Hallinto- ja maaseutupalv.	B	13 228,6	10 831,8	-18,1	18 933,7	14 112,2	-25,5	-5 705,0	-3 280,4	-42,5
Talous- ja tietohallinto	B	759,0	1 063,1	40,1	2 066,1	2 509,2	21,4	-1 307,1	-1 446,1	10,6
Sos. ja terveydenhuolto	B	453,5	0,0	-100,0	74 503,8	74 084,2	-0,6	-74 050,3	-74 084,2	0,0
Elinvoimapaalvelut	B	619,2	1 511,0	144,0	1 707,6	6 178,9	261,8	-1 088,4	-4 667,9	328,9
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	343,1	344,7	0,5	454,5	445,2	-2,0	-111,4	-100,5	-9,8
Sivistys- ja hyvinvointi hallinto	B	0,0	13,0		1 036,3	850,8	-17,9	-1 036,3	-837,8	-19,2
Varhaiskasvatus	B	1 225,6	1 049,0	-14,4	13 140,4	12 415,1	-5,5	-11 914,8	-11 366,1	-4,6
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	3 327,3	4 442,6	33,5	23 492,3	24 238,7	3,2	-20 165,0	-19 796,1	-1,8
Kulttuuri ja vapaa-aika pl uimahalli	B	876,8	863,4	-1,5	5 828,5	6 340,7	8,8	-4 951,7	-5 477,3	10,6
Uimahalli	N	716,3	716,3	0,0	978,7	1 183,8	21,0	-262,5	-467,5	78,1
Tekninen hallinto	B	54,8	35,2	-35,8	2 282,8	2 176,3	-4,7	-2 228,0	-2 141,1	-3,9
Maankäyttö ja asuminen	B	1 741,7	1 684,6	-3,3	1 367,1	1 250,3	-8,5	374,6	434,3	15,9
Kadut ja ympäristö	B	1 016,5	2 056,0	102,3	3 064,6	3 922,3	28,0	-2 048,1	-1 866,3	-8,9
Toimitilat	B	9 518,2	11 716,4	23,1	7 049,3	8 695,0	23,3	2 468,9	3 021,4	22,4
Jätehuolto	B	110,8	119,0	7,4	104,3	112,2	7,6	6,5	6,8	4,6
yhteensä		33 996,3	36 451,1	7,2	156 057,2	158 604,2	1,6	-122 060,9	-122 153,1	0,1

TA2016 luvut eivät vertailukelpoisia TA2017 lukujen kanssa organisaatiomuutoksesta johtuen.

Siirtyvät tehtävät TA2017:

- Työllisyyden hoito siirtyy elinvoimapaalvelujen –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut hallinto- ja maaseutupalvelujen vastuualueella)
- Taloustoimi, tietohallinto ja joukkoliikenne siirtyvät talous- ja tietohallinto –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut samalla vastuualueella)
- Maahanmuutto- ja pakolaisten vastaanotto siirtyy elinvoimapaalvelut –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut hallinto- ja maaseutupalvelujen vastuualueella)
- Päivähoidon hallinto siirtyy sivistys- ja hyvinvointi hallinto –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut varhaiskasvatuksen vastuualueella)
- Teknisen keskuksen toimisto- ja hallintopalveluja tekevä henkilöstö siirtyy hallinto- ja maaseutupalvelut tai talous- ja tietohallinto -vastuualueille (vuoden 2016 luvut teknisen hallinnossa)
- Sivistyspalvelukeskuksen toimisto- ja hallintopalveluja tekevä henkilöstö siirtyy hallinto- ja maaseutupalvelut tai talous- ja tietohallinto –vastuualueille (vuoden 2016 luvut sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinnossa, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen sekä kulttuuri ja vapaa-aika vastuualueilla)
- Vapaa-aika-palvelukeskuksen toimisto- ja hallintopalveluja tekevä henkilöstö siirtyy hallinto- ja maaseutupalvelut, talous- ja tietohallinto –vastuualueille tai sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon (vuoden 2016 luvut kulttuuri- ja vapaa-aika –vastuualueella)

- Iisalmen Vesi –liikelaitoksen toimistopalvelut siirtyvät talous- ja tietohallintovastuualueelle.
- Kuljetus- ja joukkoliikenteen hallinto siirtyy talous- ja tietohallinto – vastuualueelle
- Pysäköinninvalvonta siirtyy talous- ja tietohallinto -vastuualueelle
- Vapaa-aikapalvelukeskuksen liikunta-alueiden kunnossapito siirtyy kadut ja ympäristö-vastuualueelle
- Vapaa-aikapalvelukeskuksen hallinnassa olevien kiinteistöjen hoito ja kunnossapito siirtyy toimitilat –vastuualueelle
- Sivistyspalvelukeskuksen siivouspalvelut siirtyvät toimitilat –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut perusopetus ja lukiokoulutus –vastuualueella)
- Uimahallin ja liikuntahallin siivouspalvelut siirtyvät toimitilat –vastuualueelle (vuoden 2016 luvut kulttuuri- ja vapaa-aika –vastuualueella)
- Teknisen keskuksen vuoden 2016 luvut on jaettu uusia vastuualueita vastaavasti
- Vapaa-aika-palvelukeskuksen luvut on yhdistetty kulttuurin kanssa (vastaava yhdistäminen tehty vuoden 2016 lukujen kanssa)

8.1 Henkilöstö lautakunnittain

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto Iisalmen kaupungin henkilöstöstä lautakunnittain vuosina 2015 - 2019. Henkilöstön määrässä on huomioitu mahdolliset tulevat eläköitymiset ja uudet ja lakkautettavat virat ja tehtävät sekä tiedossa olevat muut muutokset palvelurakenteissa. Henkilöstön määrät perustuvat toimialojen ilmoittamiin määriin. Henkilöstön määrä laskee kahden seuraavan vuoden aikana yhteensä noin 36 henkilötyövuotta. Suurin muutos on lomituspalveluhenkilöstössä. Vähennystä on vuosina 2017 – 2019 yhteensä noin 37 henkilötyövuotta. Sanalliset perustelut henkilöstömuutoksille on esitetty tarkemmin lautakuntien henkilöstösuuksissa.

HENKILÖSTÖ	Henkilöstö/htv	TP 2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Yhteensä	0	0,1	0,1	0,1	0,1
Tarkastuslautakunta	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaupunginhallitus	Vakituiset	205,9	214	211,95	202,95	202,95
	Määräaikaiset	38,5	21,5	18,5	18,5	18,5
	Työllistetyt	10,1	28	28	28	28
	Yhteensä	254,5	263,5	258,45	249,45	249,45
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Yhteensä	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
Sivistys- ja hyvinvointi-lautakunta	Vakituiset	482,80	489,20	456,98	460,05	460,05
	Määräaikaiset	66,00	38,90	38,69	22,68	21,38
	Yhteensä	548,8	528,1	495,67	482,73	481,43
Tekninen lautakunta	Vakituiset	73,00	73,80	91,20	91,20	91,20
	Määräaikaiset	13,30	15,00	17,50	17,50	17,50
	Yhteensä	86,3	88,8	108,7	108,7	108,7
Jätehuoltolautakunta	Vakituiset	1,0	1,0	1,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0,2	0,5	0,7	0	0
	Yhteensä	1,2	1,5	1,7	2,0	2,0
Yhteensä	VAKITUISET	769,8	785,1	768,2	763,3	763,3
	MÄÄRÄAIKAISET	118,7	76,7	76,2	59,5	58,2
KAIKKI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	898,6	889,8	872,4	850,8	849,5
Muutos edelliseen vuoteen	Htv	-17,3	-8,8	-17,4	-21,6	-1,3

8.2 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

Keskusvaalilautakunta	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
	Vakituiset	0	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0,1	0	0,1	0,1	0,1
	Yhteensä	0,1	0	0,1	0,1	0,1
Keskusvaaliltk yht.	YHTEENSÄ	0,1	0	0,1	0,1	0,1

Talous

Keskusvaalilautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Vaalit							
Toimintatuotot	B	37	0		0,0 %	80	40
Toimintakulut	B	-38	0	-37	0,0 %	-80	-40
Netto (=toimintakate)		-1	0	-37	0,0 %	0	0
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytys, netto		0	0	0	0,0 %	0	0

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

VAALIT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITITUOTOT	0
TOIMINTATUOTOT	0
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	0
PALKAT JA PALKKIOT	0
HENKILÖSIVUKULUT	0
ELÄKEKULUT	0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	0
PALVELUJEN OSTOT	0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-37 000
TOIMINTAKULUT	-37 000
TOIMINTAKATE	-37 000

Toimintasuunnitelma

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, joka vastaa vaalien järjestämisestä. Vaalien käytännön järjestämisestä on vastannut hallintotoimiston henkilöstö. Ennakkoäänestyspalvelut on ostettu Postilta ja kaupunginkirjastolta.

Kuntavaalit järjestetään huhtikuussa. Kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 9.4.2017, ennakkoäänestys on kotimaassa 23.3. - 4.4.2017. Kaupunki vastaa kokonaisuudessaan kuntavaalien rahoituksesta ja järjestämisestä. Järjestämiseen kuuluu mm. ehdokashakemusten vastaanotto ja tarkastaminen, ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen, kaikkien kunnassa annettujen äänten tarkastuslaskenta ja tiedottaminen, vaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen. Ennakkoäänestys joudutaan organisoimaan uudestaan koska perinteinen ennakkoäänestyspaikka Iisalmen posti on lakkautettu.

Vuosien 2018- 2019 toiminta

Presidentinvaalit järjestetään tammikuussa 2018, vaalipäivä on sunnuntai 28.1.2018 ja mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä sunnuntai 11.2.2018. Myös ensimmäiset maakuntavaalit järjestetään vuonna 2018, mikäli maakunta-uudistus etenee aikataulun mukaisesti. Esillä on ollut, että maakuntavaalit olisivat yhtä aikaa presidentin vaalien kanssa. Eduskuntavaalit ja Europarlamenttivaalit järjestetään vuonna 2019. Eduskuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 14.4.2019. Europarlamenttivaalit ovat touko-kesäkuussa. Valtio vastaa valtiollisten vaalien kustannuksista.

8.3 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan on uuden kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Henkilöstö (htv)

Tarkastuslautakunta	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Tilintarkastus	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	VAKITUISET	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	MÄÄRÄAIKAISET	0	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta yht.	YHTEENSÄ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Talous

Tarkastuslautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Tilintarkastus							
Toimintatuotot	B	5	5	5	0,0 %	5	5
Toimintakulut	B	-48	-47	-52	10,0 %	-52	-52
Netto (=toimintakate)		-43	-42	-47	11,2 %	-47	-47
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-1	0	-2	0,0 %	-2	-2
Vyörytys, netto		-1	0	-2	0,0 %	-2	-2

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

TILINTARKASTUS	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	5 000
TOIMINTATUOTOT	5 000
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-17 525
PALKAT JA PALKKIOT	-16 197
HENKILÖSIVUKULUT	-1 328
ELÄKEKULUT	-1 023
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-305
PALVELUJEN OSTOT	-30 960
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-650
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 150
TOIMINTAKULUT	-52 285
TOIMINTAKATE	-47 285

Toimintasuunnitelma

Tarkastuslautakunnalla on vuodessa noin 8 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa rahoitussihteeri 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksiensa mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Tilintarkastuspäivien määrä on enintään 50 päivää, mihin sisältyy mahdolliset erityistarkastuspäivät sekä mahdolliset osallistumiset tarkastuslautakunnan kokouksiin. Vastuunalaisen tilintarkastajan osuus tilintarkastuspäivistä on vähintään 20 päivää. Vähintään 70 % tarkastukseen kuluva työmäärästä tulee suorittaa tilaajan toimitiloissa. Tilintarkastusyhteisö kilpailutetaan syksyllä 2017.

8.4 Kaupunginhallitus

Elinvoima- ja konsernipalvelut –toimiala 2017

Toimintasuunnitelma

Kaupunginvaltuuston organisaatiouudistusta koskevan linjauksen mukaisesti hallinto- ja tukipalvelutehtävät keskitetään elinvoima- ja konsernipalveluihin siten, että toimialoille voidaan tarjota yhdenvertaiset tukipalvelut. Keskitetysti hoidettavia tehtäviä ovat mm. yleishallinto, asioiden valmistelu, hankintatoimi, sihteeripalvelut, taloushallinto, henkilöstöhallinto ja tietohallinto. Yhteisiin hallinto- ja tukipalveluihin integroidaan kaikki nykyisen yleishallinnon ja toimialojen hallinto- ja tukipalvelutehtävät sekä näitä tehtäviä suorittavat 37 henkilöä. Uudistamisessa keskitytään työprosessien tehostamiseen ja päällekkäisen työn vähentämiseen. Markkinointi ja viestintä sekä hanketoiminta keskitetään elinvoimapalveluiden alaisuuteen.

Henkilöstö (htv)

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Elinvoimapaalvelut						
	Vakituiset	5,2	6	12	13	13
	Määräaikaiset	4,2	5,5	8	8	8
	Työllistetyt			28	28	28
	Yhteensä	9,4	11,5	48	49	49
Hallinto- ja maaseutupalvelut						
	Vakituiset	192,1	199	184,8	174,8	174,8
	Määräaikaiset	32,3	14	10,25	10,25	10,25
	Työllistetyt	10,1	28			
	Yhteensä	234,5	241	195,05	185,05	185,05
Talous- ja tietohallinto						
	Vakituiset	6,7	7	15,15	15,15	15,15
	Määräaikaiset	0	0	0,25	0,25	0,25
	Yhteensä	6,7	7	15,4	15,4	15,4
Sosiaali- ja terveydenhuolto						
	Vakituiset	1,9	2	0	0	0
	Määräaikaiset	2	2	0	0	0
	Yhteensä	3,9	4	0	0	0
Yhteensä	VAKITUISET	205,9	214	211,95	202,95	202,95
Yhteensä	MÄÄRÄAIKAISET	38,5	21,5	18,5	18,5	18,5
	TYÖLLISTETYT	10,1	28	28	28	28
KAUPUNGINHALLITUS YHT.	YHTEENSÄ	254,5	263,5	258,45	249,45	249,45

PERUSTELUT henkilöstömuutoksille:

Vähennykset 2017

Vuoden 2016 aikana on pystytty tehtäviä uudelleen organisoimalla jättämään täyttämättä yhteysjohtajan ja työsuojelupäällikön osa-aikainen virka sekä vesilaitoksen kirjanpitäjän tehtävä. Ko. tehtävät näkyvät säästöinä vuoden 2017 talousarviossa. Vuoden 2017 aikana saavuttaa laskennallisen eläkeiän kaksi henkilöä. Mikäli ao. henkilöt jäävät eläkkeelle jätetään tehtävät täyttämättä ja hoidetaan sisäisin järjestelyin.

Lomatoimen vakinaisen henkilöstön määrä vähenee ja avoimia tehtäviä ei täytetä.

Lisäykset 2017

Lisäyksiä ei vuonna 2017 ole.

Määräaikaiset 2017

Jotta maatalousyrittäjien lakisääteiset lomituspalvelut voidaan tuottaa, tarvitaan vaihteleva määrä henkilöitä lyhyisiin tilapäisiin työsuhteisiin. Lomituspalvelujen käyttö ei ole tasaista ympäri vuoden, joten vakituista henkilöstöä ei ole mahdollista lisätä epätasaisen kysynnän ja eripituisten lomituspäivien toteuttamisen vuoksi.

Perustelut vuosien 2018 – 2019 henkilöstömuutoksille:

V. 2018 työvalmentajan tehtävän lisäys Elinvoimapalveluihin. Organisaatiomuutoksessa sovitut henkilöstövähennykset toteutetaan suunnitellusti.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstön ammattitaitoa pidetään yllä ja kehitetään jatkuvasti. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua alan koulutuksiin monipuolisesti toimialan koulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksessa huomioidaan mahdolliset organisaatiouudistukseen liittyvät tehtävämuutokset ja osaaminen.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Elinvoimapalvelualueen toiminnan tehokkuus	Asiakasmäärät	1-6/2016: 292 asiakasta	yli 600 asiakasta	yli 600 asiakasta
	Kontaktointi	544 asiakastapaamista	yli 1000 asiakastapaamista	yli 1000 asiakastapaamista
	Asiakaspalaute	Asiakastytytvyisyys mitataan syksyllä	Asiakastytytvyisyys yli 8,0	Asiakastytytvyisyys yli 8,0

Osaava iisalmelainen (sitova)				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Kuntalaisten, asiakkaiden sähköisten palvelujen käytön lisääminen --> elisalmi palveluportaali (Tietohallinto)	Keskitetty e-Palvelujen paikka otettu käyttöön ja ensimmäiset palvelut saatavilla (kassatuotteet ja maksupalvelut sekä sähköinen tunnistauminen --> suomi.fi kautta)	Sähköiset palvelut ovat hajallaan eri järjestelmissä ja erittäin paljon palveluita digitalisoimatta (paperilomakkeet jne.)	Rakennetaan keskitetty sähköinen elisalmi-palveluportaali johon integroidaan suomi.fi tunnistaumispalvelu ja kassatuotteet myyntiin.	5 täysin uutta sähköistä palvelua integroituna ja käytössä

Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi (sitova)				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Uuden organisaation mukainen tietohallintomalli Iisalmen kaupungissa (Tietohallinto)	Kaupungin sisäisen tietohallintomallin mukainen toiminta on käynnissä ja ICT-vuosikello laadittu.	Iisalmen kaupungissa sisäinen tietohallintomallin mukaista toimintaa ei ole olemassa. Seudullinen tietohallintomalli ei tule toteutumaan.	Jäsenet uudesta organisaatiosta valittu ja toimintaperiaatteet luotu (mm.ICT-vuosikello) sekä otettu käyttöön.	Maakunnallisten ICT-ratkaisujen mukaisten muutosten läpivienti
Tietohallinto-ohjelman 1.0 päivittäminen (Tietohallinto)	Tietohallinto-ohjelma 2.0 hyväksytty	Tietohallinto-ohjelma 1.0 voimassa vuoden 2017 loppuun saakka.	Tietohallinto-ohjelma päivitetään Q3-4/2017, kunnes maakunnalliset ICT-ratkaisut ovat selvillä.	Painopistealueet määritellään tietohallinto-ohjelman päivityksen yhteydessä.

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni (sitova)				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Toiminnallista ylijäämää valtuustokaudella	Vuosikate kattaa poistot	104 %	100 %	100 %
Kilpailukykyisen veroprosentit ja maksut	Iisalmen veroprosentit ovat kilpailukykyisiä alueen muihin kuntiin tai verrokkiin verrattuna.	tuloveroprosentti 20,50 %	tuloveroprosentti 20,50 %	Vuonna 2018 tuloveroprosentti 20,50 % ja vuonna 2019 tuloveroprosentti 8,2 % (12,3 %-yksikön mädallus sote- ja maakuntaudistuksen johdosta)
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla SOTE-palvelut	Sote-palvelujen taloudellisuus €/asukas vrt. saman kokoluokan verrokikunnat	3.350 €/asukas	3.300 €/asukas	Vuonna 2018 3.300 €/asukas. Vuonna 2019 sote-palvelut siirtyvät maakunnan hoidettaviksi.
	Kustannusten kasvu on max. 2 % vuositasolla	1,70 %	3 %	2018/ 2% (Vuonna 2019 sote-palvelut siirtyvät maakunnan hoidettaviksi.)
	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti. Ylä-Savon SOTE ky raportoi Iisalmen kaupungille hoitotakuun toteutumisesta osavuosikatsauksessa.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.
Kokonaisvaltaisen tulostuspalvelun käyttöönotto Tietohallinto	Tulostuspalvelu ja turvatulostus käytössä kaikissa palveluun liitettyissä verkkotulostimissa.	Tulostusten seurantaraportointia ei ole ja tulostusten hallinta käyttäjätasolla puuttuu. Lisäksi turvatulostus on tuntematon ominaisuus käytön hankaluuden vuoksi.	Helppokäyttöinen tulostaminen otetaan käyttöön sekä turvatulostus ja raportointi käytössä.	Tulostuskustannusten pienentyminen 10-20%.
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Lomatoimi	Tilojen työaika-mitoitus ja lomituspäiväresurssien mitoitus ovat oikeat/ päivän hinta eroaa valtakunnallisesta keskiarvosta korkeintaan +10 %	10 %	10 %	10 %
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Ylä-Savon maaseutupalvelut	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täyttyminen	98 %	100 %	100 %
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Työllisyysnehoito	Työllisyysmäärärahan kattava käyttö ja työmarkkinatuen kuntaosuuden käyttö aktivointitoimenpiteisiin (Iisalmi-tuen päätösmäärät)	Iisalmi-tuen päätöksiä 1.3.-29.9.2016 yht. 27 kpl	Iisalmi-tuen päätöksiä 80 kpl	Työmarkkinatuen kuntaosuus kääntyy laskuun
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Henkilöstöhallinto	Palkkalaskelmien määrä/	20 000 kpl	20 000 kpl	20 000 kpl
	Palkanlaskennan kulut €/palkansaaja	367 €/palkansaaja	375 €/palkansaaja	378 €/palkansaaja
Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi työkyvyn ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyindeksi: arvo/ keskiarvo	79,0 % työkyky hyvä tai erinomainen	80,0 % työkyky hyvä tai erinomainen	81,0 % työkyky hyvä tai erinomainen
	Sairauspoissaolojen määrän lasku	14,4 pv/htv	14,3 pv/htv	14,1 pv/htv
Henkilöstön ammatitaidon ylläpitäminen	Osaaminen vastaa tehtäväkuva (luku saadaan henkilöstökyselystä joka toinen vuosi)	96 %	96 %	96 %
Johtamisjärjestelmän ja omistajaohjauksen kehittäminen	Organisaation uudistaminen ja keventäminen.	Organisaatiomuutoksen valmistelu etenee aikataulussa ja suunnitelman mukaisesti.	Uusi organisaatio aloittaa 1.1.2017 ja luottamusnekiöhallinto 1.6.2017. Uuden organisaation toiminta saadaan vakiinnutettua. Henkilötyövuosisäästöt toteutetaan suunnitellusti. Tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksen yhteydessä.	Uuden organisaation toiminta on vakiintunut, prosessit tehokkaita ja palvelu laadukasta. Laadua mitataan henkilö- ja asiakaskyselyillä/palautteilla. Tulos vähintään hyvällä tasolla. Henkilöstösäästöjen toteuma henkilöstösuunnitelman mukainen.
	Kaupunki asettaa omistuksilleen selkeät sekä mitattavat tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista	Konserniohje on laadittu. Konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden selkeyttä ja mitattavuutta on parannettava.	Merkittävimmille konserniyhteisöille on asetettu selkeät ja mitattavat tavoitteet talousarviossa ja niiden toteutumista seurataan konserniohjeen mukaisesti. Tulokeskustelut merkittävimpien konserniyhteisöjen kanssa käydään syyskuussa.	Merkittävimmille konserniyhteisöille on asetettu selkeät ja mitattavat tavoitteet talousarviossa ja niiden toteutumista seurataan konserniohjeen mukaisesti. Tulokeskustelut merkittävimpien konserniyhteisöjen kanssa käydään syyskuussa.

Palvelusuunnitelma

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa
Hallinto- ja maaseutupalvelut					
Lomituspalvelut	Palvelujen kysyntä laskee	85 %	15 %	Kilpailutuksen perusteella ao. alan yrittäjät	
Hallintopalvelut	Palvelujen kysyntä laskee hieman	100 %			Omana työnä
Henkilöstöhallinnon tukipalvelut	Palvelujen kysyntä kasvaa hieman	100 %			Omana työnä
Maaseutuhallinto	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä
Elinvoimapalvelut					
Elinvoimapalvelut, ml. yritysneuvontapalvelut	Säilyy ennallaan	85 %	15 %		Omana työnä
Seudulliset kehittämistehtävät	Säilyy ennallaan		5 €/asukas/vuosi / seuturaha (116.000 €) 2€/asukas/vuosi/ Veturi		Kuntayhteistyönä ja ostopalveluna
Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä ja kuntayhteistyönä
Työllisyyspalvelut	Palvelujen kysyntä kasvaa	75 %	25 %	Yritykset, järjestöt, sopimukset	Omana työnä, ostopalveluina
Talous- ja tietohallinto					
Controllerpalvelut ja talouden tukipalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä
Tietohallintopalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä
Tietotekniikkapalvelut	Säilyy ennallaan		100 %	Ylä-Savon ICT Oy	Ostopalvelut/ palvelusopimus

Riskianalyysi

Merkittävimpänä *strategisena riskinä* nähdään lomituspalvelujen kysynnän lasku ja toimintojen sopeuttaminen uuteen järjestelmään, kun lomitustoiminta siirtyy vuonna 2019 maakunnan hoidettavaksi. Riskienhallintakeinona nähdään osallistuminen muutoksen valmisteluun ja hyvä muutosten vaikutusten ennakointi. Suurimpana strategisena riskinä maaseutuhallinnon toiminnassa on, etteivät maksajavirastosopimuksen velvoitteet täyty. Tähän on varauduttu seurantamenetelmien jatkuvalla kehittämisellä. Lisäksi henkilöstön koulutuksella ja sen riittävä määrällä sekä tehtäväkuvilla varmistetaan velvoitteiden täyttyminen. Toimialan strategisena riskinä nähdään myös epäonnistuminen viestinnässä ja sen vaikutukset kaupungin imagoon. Tärkeimpänä riskinhallinnan keinona nähdään tavoitteellisen viestintästrategian luominen.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimiksi riskeiksi tunnistettiin sähköiseen asianhallintaprosessiin ja -järjestelmään liittyvät riskit. Myös maahanmuuttajien kotouttamiseen ja pakolaisvastaisen ilmapiirin kiristymiseen liittyviä toiminnallisia riskejä tunnistettiin. Näiden riskien hallinta katsotaan olevan riittävällä tasolla. Henkilöstöriskeistä suurimpina nähtiin osaamisen ja tehtävien keskittyminen yhdelle henkilölle. Tämä lisää organisaation haavoittuvuutta. Riskien hallintaan tulee varautua organisaatiouudistuksen ja henkilöstösuunnittelun yhteydessä. Joukkoliikenteen valtion rahoituksen tasosta ja kohteista on suurta epävarmuutta tulevaisuudessa. Tämä heijastuu sekä linja-auto- että junaliikenteeseen. Kuntien välisen liikenteen osalta karsintaa on myös tapahtunut ja tämä tuo haasteita esimerkiksi kaupungin koulukuljetusten järjestelyihin.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät tietoverkon tai -liikenteen katkeamiseen ja tietoverkkohyökkäykseen sekä työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövanhinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Riskejä hallitaan vakuuttamisen ja vahinkorahaston avulla.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit liittyvät maksuvalmiuden ylläpitoon ja investointimäärärahojen ylitykseen. Riskienhallintakeinoina nähdään tarkempi investointibudjetin suunnittelu ja seuranta sekä talouspalveluiden vastuuhenkilön nimeäminen valmisteluprosessiin. Työllisyyden pitkäjänteisen hoidon riskin muodostaa valtion rahoituksen epävarmuus ja nopeat muutokset. Valtion tuottavuusohjelmaan liittyvä yleinen säästövelvoite ja taloudellisten resurssien keskitetty ohjaus on merkinnyt epävarmuuden lisääntymistä ja tempoilevaa toimintaa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu nähdään taloudellisena riskinä. Tätä riskiä on vaikea hallita.

8.4.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut –vastuualue

Hallinto- ja maaseutupalvelut vastuualueeseen kuuluvat hallintopalveluiden, henkilöstöhallinnon, lomituspalveluiden ja maaseutuhallinnon toimintayksiköt. Hallinnon ja maaseutuhallinnon toimintayksiköt toimivat kaupunginhallituksen alaisuudessa. Maaseutuhallinto toimii Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunnan alaisuudessa.

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutujohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Hallinto- ja maaseutupalvelut							
Toimintatuotot	B	13 111	13 229	10 832	-18,1 %	10 780	10 780
Toimintakulut	B	-16 050	-18 934	-14 112	-25,5 %	-14 028	-14 028
Netto (=toimintakate)		-2 939	-5 705	-3 280	-42,5 %	-3 248	-3 248
Suunnitelmapoistot	B	-156	-38	-66	73,9 %	-14	-1
Vyörytystuotot		1 724	2 017	4 461	0,0 %	4 461	4 461
Vyörytyskulut		-619	-658	-1 456	121,3 %	-1 456	-1 456
Vyörytys, netto		1 105	1 359	3 005	121,2 %	3 005	3 005

Vastuualueen luvut esitetty ilman Ylä-Savon maaseutupalveluja. Maaseutupalvelun luvut esitetty erikseen s. 77.

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

HALLINTOPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	2 000
MAKSUTUOTOT	500
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 000
TOIMINTATUOTOT	5 500
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-1 324 282
PALKAT JA PALKKIOT	-928 709
HENKILÖSIVUKULUT	-395 573
ELÄKEKULUT	-353 737
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-41 836
PALVELUJEN OSTOT	-1 080 825
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-13 850
AVUSTUKSET	-153 600
MUUT TOIMINTAKULUT	-83 740
TOIMINTAKULUT	-2 656 297
TOIMINTAKATE	-2 650 797

HENKILÖSTÖHALLINTO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	21 400
MAKSUTUOTOT	1 100
TUET JA AVUSTUKSET	170 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	182 130
TOIMINTATUOTOT	374 630
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-533 551
PALKAT JA PALKKIOT	-449 561
HENKILÖSIVUKULUT	-83 990
ELÄKEKULUT	-65 317
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-18 673
PALVELUJEN OSTOT	-556 030
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-8 950
MUUT TOIMINTAKULUT	-92 360
TOIMINTAKULUT	-1 190 891
TOIMINTAKATE	-816 261

Toimintasuunnitelma

Hallintopalvelut

Ensi vuoden alusta aloittaa toimintansa keskitetty asiakaspalvelu-, kirjaamo- ja arkisto - palvelut, joka huolehtii koko kaupungin asiakaspalvelusta, asianhallinnasta, tietopalvelusta ja arkistoinnista. Kirjaamossa skannataan ja kirjataan kaupungin hallinnolliseen päätöksentekoon liittyvät asiakirjat ja sopimukset. Kirjaamo antaa tietoa vireillä olevien asioiden käsittelyvaiheista ja päätöksistä koko käsittelyprosessin ajan (tietopalvelu) ja hoitaa kaupungin virallisten kuulutusten ilmoitustaulua. Kirjaamo vastaa saapuvien asiakirjojen arkistoinnista. Keskitetty kirjaamo mahdollistaa yhtenäisten käytäntöjen toteutumisen, parantaa asiakaspalvelua sekä keskittää osaamista ja voimavaroja. Assistenttipalveluihin, keskitetään yleishallinto- ja toimistotyöhön liittyvät tehtäväkokonaisuudet. Päätöksenteon tukipalvelut huolehtii päätöksentekoon liittyvästä esityslista- ja pöytäkirjatuotannosta kokoussihteeripalveluista sekä päätösten täytäntöönpanosta ja valmistelee mm. toimialajohtajien viranhaltijapäätöksiä.

Vuoden 2017 toiminnan painopisteinä on uuden organisaation mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen, sähköisen asioinnin kehittäminen, kunta-digitalisaation edistäminen, uusien luottamushenkilöiden koulutuksen järjestäminen ja perehdyttäminen. Uuden organisaation mukaisten luottamushenkilötoimielinten työskentelyn jouheva käynnistyminen 1.6.2017 alkaen, luottamushenkilöportaalin tehokas käyttö, uuden kuntalain mukaisten toimintojen käynnistäminen ja kuntavaalien järjestäminen. Kuntalain kokonaisuudistukseen liittyen nykyisten toimielinten toimikausi jatkuu vielä toukokuun 2017 loppuun saakka. Kuntavaalit pidetään huhtikuussa ja uudet luottamushenkilöelimet aloittavat työnsä aikaisintaan kesäkuussa 2017. Perehdyttäminen uusiin tehtäviin aloitetaan elokuussa. Uusi kuntalaki tulee voimaan täysimääräisesti 1.6.2017.

Luottamushenkilöiden palkkiosäännön uudistamisen yhteydessä selvitetään mahdollisuus valtuustoryhmien tukemiseen.

Toiminnan painopisteet suunnitelmavuosille 2018- 2019

Uuden organisaation mukaisten toimintojen ja toimielinten käytäntöjen arviointi ja tarvittavien korjaustoimenpiteiden tekeminen.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto tuottaa keskitetysti Iisalmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja toimii asiantuntijana palkka- ja palvelussuhdeasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlaainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, HR-järjestelmien ylläpito ja henkilöstön kehittäminen (koulutus ja osaaminen), henkilöstön hyvinvointipalvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, muut työkyvyn tukitoimet, työtoiminta), eläkeasiamiespalvelut, työsuojelu, henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen.

Vuoden 2017 alusta alkaen henkilöstöhallinto vastaa myös yhteistoiminnasta, työsuojelun käytännön toteuttamisesta, rekrytoinnin ohjauksesta ja koordinoinnista

Kuntarekryn hallinnoijana sekä luottamuselimien ja -toimien hallinnoinnista (luottamuselinten ja luottamushenkilötietojen ylläpito, kokousten tallentaminen ja palkkioiden maksatus).

Henkilöstöasiat hoidetaan Populus- palkka- ja henkilöstöhallinnon kokonaisjärjestelmällä.

Vuosien 2017- 2019 aikana toiminta keskittyy uuden henkilöstöohjelman ja sen strategisten linjausten jalkauttamiseen ja tavoitteiden saavuttamista tukeviin toimenpiteisiin. Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet ovat osa kaupungin talousarvio- ja toimintasuunnitelman strategisia tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista seurataan osavuositarkastuksissa, tilinpäätösten toimintakertomuksissa ja henkilöstökertomuksissa.

Talousarvio sisältää määrärahavarausten n. 40.000 euroa puhelinedun käyttöönottoon tehtävissä, joissa henkilön tavoitettavuus on tärkeä.

Toiminnan painopisteet suunnitelmavuosille 2018- 2019:

- Uuden henkilöstöohjelman strategisten tavoitteiden (osaava ja hyvinvoiva henkilöstö) toteutumisen edistäminen: henkilöstön osaamiskartoitukset koulutusten ja osaamisen kehittämisen pohjaksi, järjestetään muutosvalmennusta esimiehille ja henkilöstölle organisaatiouudistukseen liittyen, kehityskeskustelujen määrän nostaminen, henkilöstön osallistaminen toiminnan kehittämiseen mm. aktivoimalla henkilöstöä vastaamaan henkilöstökyselyihin)
- Työkyvyn ylläpitäminen (HR:n työpanosta ohjataan enemmän työkykyongelmien ennaltaehkäisyyn ja kartoitetaan korvaavan työn mahdollisuudet sekä otetaan käyttöön uusia ennaltaehkäiseviä toimintatapoja)
- Rekrytoinnin kehittäminen (soveltuvuusarvioinnit käyttöön esimiestehtävissä, päivitetään henkilöstöhankinnan ohjeistus)
- Kuntarekryn toimintojen kehittäminen (laajennetaan Kuntarekryn käyttöä mm. osaamisen kehittämiseen)
- Organisaatiouudistuksen toimeenpanosuunnitelmien täytäntöönpano HR:n toiminnoissa
- Henkilöstökysely strategisten tavoitteiden toteutumisesta

Toiminnan painopisteet suunnitelmavuosille 2018- 2019

- Jatketaan henkilöstöohjelman strategisten tavoitteiden toteutumisen edistämistä toimenpideohjelman ja vuoden 2017 toteuman perusteella
- Työsuojelun kehittäminen; tehdään työsuojeluvaltuutetuille uudet tehtäväkuvat tukemaan työsuojelun kokonaisvaltaista kehittämistä, koulutussuunnitelma nelivuotiskaudelle

Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Iisalmen kaupunki hallinnoi Melan kanssa tekemänsä toimeksiannon nojalla Ylä-Savon lomituspalvelujen paikallisyksikköä, johon kuuluvat Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi ja Vieremä.

Lomituspalvelulain mukaiset palvelut järjestetään 648 maatilalla 1013 maatalousyrittäjille.

Valtionkorvaus paikalliskustannuksiin määräytyy edellistä varanhoitovuotta edeltäneen vuoden aikana lomitetun päivien määrän perusteella. Ylä-Savon lomituspalveluille kiinteä määräraha hallintoon on noin 760 000 euroa. Varsinaisen maatalousyrittäjien lomatoimen kustannukset, jotka ovat toteutuneet lomituspalvelulain mukaan valtio korvaa vuosittain tehtävän tilityksen perusteella 100 %:sti. Valtion osuus on noin 8 milj. euroa.

Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden tarkoitus on turvata maatalousyrityksen keskeytymättömän toiminta maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun ajaksi. Maatalousyrittäjille luodaan edellytykset vapaa-ajan pitämiseen ja mahdollisuus riittävään lepoon ja toipumiseen sairaus- ym. tilanteissa.

Lomituspalvelujen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kaikkien lomitusjärjestelmän kanssa tekemisissä olevien välillä. Paikallisyksikköön on perustettu yhteistoimintaryhmä, jossa on jäsenenä paikallisyksikön vastuhenkilö, lomittajien ja maatalousyrittäjien ja Melan edustajat.

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

Talous

Kaupunginhallitus	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Lomituspalvelut						
Toimintatuotot	12 449	12 194	10 452	-14,3 %	10 399	10 399
Toimintakulut	-12 156	-12 043	-10 265	-14,8 %	-10 174	-10 174
Netto (=toimintakate)	293	151	187	24,0 %	225	225
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-162	-123	-433	250,9 %	-433	-433
Vyörytys, netto	-162	-123	-433	250,9 %	-433	-433

LOMITUSPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUTUOTOT	8 951 682
MAKSUTUOTOT	1 450 000
TUET JA AVUSTUKSET	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	50 000
TOIMINTATUOTOT	10 451 682
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-8 260 553
PALKAT JA PALKKIOT	-6 420 709
HENKILÖSIVUKULUT	-1 839 844
ELÄKEKULUT	-1 511 672
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-328 172
PALVELUJEN OSTOT	-1 300 490
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-57 300
AVUSTUKSET	-400 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-246 700
TOIMINTAKULUT	-10 265 043
TOIMINTAKATE	186 639

Toimintasuunnitelma

Lomatoimen henkilöstön ammattitaitoa kehitetään ja ylläpidetään koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Lomittajien ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta koulutukset ja tilakohtainen perehdytys suunnitellaan. Lisäksi lomittajien luona tehdään säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojaus). Lomituspalvelulakiin on esitetty vuoden 2017 alusta lukien lisättäväksi pykälä, jonka mukaan maatalousyrittäjän ja lomitusta järjestävän paikallisyksikön on toimittava yhdessä työturvallisuuden toteuttamiseksi lomituksessa (HE 150/2016).

Asiakaspalautekysely toteutetaan vuosittain, arviointiasteikko 1 – 5. Asiakkaiden tyytyväisyys lomituspalveluihin tavoitteena vähintään 4,0. Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön asiakaspalveluun, tavoitettavuuteen ja tiedonsaannin riittävyyteen tavoitteena vähintään 4,0.

Vuoden 2016 alusta voimaan tulleet lomituspalvelulain muutokset vähentävät lomituspalvelujen käyttöä merkittävästi myös tulevina vuosina. Tämä vaatii toiminnan sopeuttamista ennen kaikkea henkilöstön osalta.

Meneillään olevan maakuntauudistuksen esityksen mukaan lomituspalvelujen hallinnointi siirtyy kunnilta maakunnille vuoden 2019 alusta lukien.

8.4.2 Elinvoimapalvelut-vastuualue

Tilivelvollinen: elinkeinojohtaja

Elinvoimapalveluiden vastuualue muodostuu Elinvoimapalvelut, Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut sekä Työllisyyspalvelut –toimintayksiköistä.

Elinvoimapalveluiden vastuualueelle kuuluvat kaupungin strategiatyön ja elinkeinopolitiikan koordinointi, yrityspalvelut, viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut, matkailun kehittäminen, hanke- ja projektipalvelut ja seudullisen hanketoiminnan rahoittaminen. Tavoitteena on pitää huolta yritystoiminnan edellytyksistä Iisalmen alueella ja edistää uusien työpaikkojen syntymistä yksityiselle sektorille. Yksikön toimintaan on läheisesti liitetty myös Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toiminta siten, että elinkeinojohtaja toimii oman toimensa ohella myös Teollisuuskylä Oy:n toimitusjohtajana. Teollisuuskylä tarjoaa toimitiloja teollisuus- sekä palveluyrityksille ja yrityskehityspalveluita koko Ylä-Savon ja Kuopion alueen teknologiayrityksille TechnoGrowth –hankkeen osatoteuttajana.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut edistää Iisalmeen ja Ylä-Savoon muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden kotoutumista ja työllistymistä alueella.

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Elinvoimapalvelut							
Toimintatuotot	B	644	619	1 511	144,1 %	1 511	1 511
Toimintakulut	B	-1 245	-1 707	-6 179	262,0 %	-6 188	-6 188
Netto (=toimintakate)		-601	-1 088	-4 668	329,0 %	-4 677	-4 677
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-20	-17	-260	1431,5 %	-260	-260
Vyörytys, netto		-20	-17	-260	1431,5 %	-260	-260

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

ELINVOIMAPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	0
MAKSUTUOTOT	60 000
TUET JA AVUSTUKSET	562 690
MUUT TOIMINTATUOTOT	12 400
TOIMINTATUOTOT	635 090
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-667 423
PALKAT JA PALKKIOT	-543 095
HENKILÖSIVUKULUT	-124 328
ELÄKEKULUT	-96 738
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-27 590
PALVELUJEN OSTOT	-938 014
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-16 250
MUUT TOIMINTAKULUT	-74 985
TOIMINTAKULUT	-1 696 672
TOIMINTAKATE	-1 061 582

MAAHANMUUTTO- JA PAKOLAISPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	416 890
TUET JA AVUSTUKSET	81 180
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 200
TOIMINTATUOTOT	502 270
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-171 070
PALKAT JA PALKKIOT	-140 072
HENKILÖSIVUKULUT	-30 998
ELÄKEKULUT	-23 882
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-7 116
PALVELUJEN OSTOT	-238 280
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-8 850
MUUT TOIMINTAKULUT	-49 750
TOIMINTAKULUT	-467 950
TOIMINTAKATE	34 320

TYÖLLISYYSPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	23 700
TUET JA AVUSTUKSET	350 000
TOIMINTATUOTOT	373 700
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-1 412 236
PALKAT JA PALKKIOT	-1 153 570
HENKILÖSIVUKULUT	-258 666
ELÄKEKULUT	-200 064
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-58 602
PALVELUJEN OSTOT	-63 700
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6 700
AVUSTUKSET	-2 377 900
MUUT TOIMINTAKULUT	-153 680
TOIMINTAKULUT	-4 014 216
TOIMINTAKATE	-3 640 516

Toimintasuunnitelma

Elinvoimapalvelut

Yritysneuvontapalvelut

Yritysneuvonnan palveluita tarjoaa kaksi päätoimista yritysasiantuntijaa. Lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Yksikön toimipiste sijaitsee kaupungintalolla 2. kerroksessa. Vuoden 2017 tavoitteisiin kuuluu aktiivinen kontaktointi alueen yrityksiin, toimivat palvelut aloittaville ja toimiville yrityksille sekä aktiivinen tiedottaminen ja ajankohtaisten tilaisuuksien järjestäminen yrityksille ja muille sidosryhmille. alkavien yritysten neuvonnan osalta tehdään tiivistä yhteistyötä Y-Paja – yrittäjäyyskasvattamon pilottihankkeen kanssa. Yritysneuvonta jatkaa omalta osaltaan v. 2016 laaditun yritys yhteistyön kehittämisohjelman toteuttamista. Vuoden 2017 alusta alkaen kaupungin hanke- ja projektipalvelujen koordinointi kuuluu osaksi yritysneuvonnan tehtäväkuvaa. Myös yrityslähtöisen hanketoiminnan aktivointi on tärkeä osa yksikön toimintaa.

Yritysneuvonta jatkaa seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinointia ja on aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että paikallisen kylätoiminnan kehittämisessä ja Ylä-Savon Veturi ry:n hallitustyöskentelyssä.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut

Osa-alueella työskentelee kolme päätoimista henkilöä. Organisaatiouudistuksen jälkeen Elinvoimapalvelut-toimintayksikkö vastaa koko kaupungin markkinoinnista ja viestinnästä sekä tapahtumatarjonnan koordinoinnista. Lisäksi Iisalmi koordinoi seudullista matkailuyhteistyötä Matkailulidenin toiminnan kautta. Toimintayksikön sisällä markkinoinnin ja viestinnän suunnittelun kokonaisvastuu on markkinointi-suunnittelijalla, matkailumarkkinoinnista ja ulkoisen viestinnän toteuttamisesta vastaa matkailu- ja viestintäasiantuntija ja tapahtumista sekä markkinoinnin ja viestinnän käytännön tehtävistä markkinointiasiantuntija. Kaupunkiorganisaation sisäisen viestinnän vastuu on konsernipalveluissa, jonka kanssa toimintayksikkö tekee tiivistä yhteistyötä. Lisäksi organisaatiomuutoksen myötä päivitetään markkinointitiimin tehtäviä sekä kokoonpanoa.

Palvelutiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelman laatiminen ja ylläpito, yhteisten markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden koordinointi, asukasmarkkinointi ja muuttajakonsepti, kaupungin brändityö sekä yritysalueiden markkinointi, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät. Vuoden 2017 tärkeimpiä tavoitteita ovat yksikön toiminnan sujuva käynnistäminen ja palvelulupausten mukaisten toimintojen jalkauttaminen sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Aloituvaiheessa erityisen tärkeää on luoda vuorovaikutteinen toimintamalli kaikkien tärkeimpien yhteistyökumppaneiden ja kaupungin toimialojen kanssa. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita sisäisten asiakkaiden lisäksi ovat mm. By Iisalmi –brändityön yhteistyökumppanit), Iiden ry ja matkailutoimijat, Kuopio-Tahko maakunnallinen markkinointi- ja matkailuyhteistyö, mainos- ja viestintätoimistokumppanit sekä tapahtumatuotantoon liittyvät yhteistyökumppanit.

Hanke- ja projektipalvelut

Vuoden 2017 alusta alkaen elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita. Toiminnan vastuuhenkilönä toimii yritysasiantuntija. Tavoitteena on saada kaupungin projektitoiminnasta parempi kokonaiskuva ja aloittaa hankerekisterin ylläpito. Toiminnan ohjaamiseen perustetaan hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta.

Käynnissä olevassa toiminnassa ohjelmakauden toteuttaminen on päässyt hyvin liikkeelle ja hanketoiminta maakunnassa on aktiivista. Vuoden 2017 aikana moni hankekauden ensimmäisistä hankkeista on jo päättymässä ja niille tullaan valmistelevaan jatkohankkeita. Viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkaa toimintaansa ja Iisalmi panostaa siihen vuonna 2017 5€ / asukas eli n. 110 000€ aluekehitysrahaa. Panostuksella on tarkoitus saada liikkeelle Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukevia hankekokonaisuuksia.

Iisalmen kaupunki on hallinnoijana kolmessa, isossa kehittämishankkeessa. **Etappi Työllisyyspalvelut -hanke** kestää kesään 2017 saakka ja sen palveluksessa toimii 5 hankehenkilöä, projektipäällikkö, suunnittelija ja kolme toimiala-asiantuntijaa. Etapin päätavoitteena on edistää työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaamista tekemällä aktiivisista kenttätöistä yrityksissä. Lisäksi työnhakija-asiakkaita ohjataan muihin työllisyyttä edistäviin palveluihin ja siten ehkäistään syrjäytymistä. **LYYTI - Lukiota eväitä yrittäjyyteen ja työelämään** on Ylä-Savon lukioden yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää käytänteitä, joiden avulla työelämä ja yrittäjyys voidaan tuoda pysyväksi osaksi lukioden toimintakulttuuria. Kevääseen 2018 saakka kestävä hankkeen aikana luodaan malleja elinkeinoelämän ja paikallisten lukioden yhteistyölle ja sen avulla pyritään antamaan opiskelijoille tietoa paikallisten yritysten tarjoamista työmahdollisuuksista sekä yrittäjyyden polusta. Hankerahoituksella on palkattu osa-aikainen projektipäällikkö ja hanke-assistentti. **Y-Paja - yrittäjyyskasvattamon pilottihanke** on käynnistynyt vuonna 2016 ja sen tavoitteena on tarjota yrittäjyydestä kiinnostuneille henkilöille neuvontaa, valmennusta ja vertaistukea oman yritysideoon edelleen kehittämiseen. Hankkeen tavoitteena on synnyttää uudentyyppinen yrittäjyysvalmennusmalli ja sitä kautta uutta yritystoimintaa Ylä-Savoon. Hankkeessa työskentelee yksi kokoaikainen projektipäällikkö.

Vuoden 2016 lopulla on käynnistymässä maakunnallinen kehittämishanke **KierRe - Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa**, jossa Iisalmen kaupunki on mukana osatoteuttajana. Hankkeen hallinnoija on Navitas Kehitys Oy ja hanke kestää 31.12.2018 saakka. Sen tavoitteena on käynnistää resurssiviisaustyö Pohjois-Savon keskeisissä kaupungeissa (Kuopio, Varkaus, Iisalmi) ja myötävaikuttaa uusiutuvan energian osuuden ja paikallisten energialähteiden käytön lisääntymiseen, materiaalitehokkuuden kasvattamiseen sekä ilmastomyönteisen päätöksenteon juurruttamiseen osaksi kuntastrategioita.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy on osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimassa **TechnoGrowth 2020** -hankkeessa vastuualueena Ylä-Savo ja Kuopio-Siilinjärven seutu. TechnoGrowth -hankkeen tarkoituksena on maakunnan kone- ja energiateknologian sekä niille palveluja tuottavien pk-yritysten liiketoiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen, kasvattaminen ja

kansainvälistyminen. Hanke kestää 31.8.2017 saakka. Iisalmen Teollisuuskylä Oy:llä hankkeessa työskentelevät projektipäällikkö ja kenttäpäällikkö. Lisäksi Teollisuuskylä jatkaa Rautainen Savo –palveluiden toteuttamista kolme kunnan alueella: Iisalmi, Lapinlahti ja Vieremä.

Iisalmen kaupunki on yhdessä muiden Ylä-Savon kuntien kanssa käynnistämässä kahta Ylä-Savon Veturi ry:n rahoittamaa hanketta. **Kuhinaa keskustaan, tapahtumamatkailua Ylä-Savoon** -hankkeella elävöitetään kuntien keskustaajamien kaupallista kiinnostavuutta ja kehitetään alueen tapahtumamatkailua. Hankkeen hallinnoijana on Iisalmen kaupunki ja mukana ovat Sonkajärvi, Lapinlahti ja Vieremä. Hanke kestää syksyyn 2018 saakka. **Kylät sydämellä** -hankkeen toteutuksesta vastaa Vieremän kunta ja siinä mukana ovat Iisalmi, Kiuruvesi ja Sonkajärvi. Hankkeen tavoitteena on kehittää uusia palvelutuotantomalleja, joiden avulla maaseudun kylille saadaan lisää palveluja ja toimintaa. Hanke kestää syksyyn 2018.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita ovat mm. maakunnallinen **Nuoret Duuniin** hanke, **Invest in Itä-Suomi** sekä **Ylä-Savon Ohjaamo**.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Organisaatiouudistuksen yhteydessä maahanmuuttoneuvonta ja pakolaistoiminta yhdistetään yhdeksi maahanmuutto- ja pakolaispalveluiden toimintayksiköksi, jossa työskentelee kolme päätoimista henkilöä. Lisäksi Iisalmen kaupunki ostaa yhdessä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kunnan kanssa yhden kokoaikaisen pakolaisohjaaja/sosiaalityöntekijän, sekä Iisalmen kaupunki ja Sonkajärven kunta yhden osa-aikaisen (40%) pakolaisten terveydenhoitajan palveluja SOTE ky:ltä. Ostopalvelutyöntekijöiden kustannukset jaetaan kuntien kesken pakolaismäärän mukaisesti. Toimintayksikön esimiehenä toimii maahanmuuttotyön koordinaattori.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelujen toimialueella asuu noin 800 maahanmuuttanutta henkilöä, joista vähän vajaa 100 on pakolaistaustaista. Maahanmuuttoneuvonta toimii seitsemän kunnan alueella, pakolaistyö neljän kunnan alueella. Iisalmessa pakolaistyön asiakkaita on yhteensä 74. Iisalmen kaupunki vastaanottaa 20 kiintiöpakolaista vuonna 2017. Sopimus kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa päättyy vuonna 2017, jatkon osalta asiaa tulee käsitellä ko. vuoden aikana.

Maahanmuuttoneuvonnan kustannuksia katetaan kunnilta saatavilla korvauksilla sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön kustannukset katetaan pakolaisista saatavilla valtion laskennallisilla korvauksilla. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikehankinnat) sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terv.huolto) korvauksia. Valtio korvaa kiintiöpakolaisten sekä oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden tulkkauskustannukset täysimääräisinä, muiden maahanmuuttaneiden osalta tulkkauskustannukset jäävät tilaajatahon maksettaviksi.

Pakolaistyön alaisuudessa toimii **Voima – Yhteistyöstä voimaa**-hanke (1.1.2016-31.12.2017), jonka tarkoituksena saada paikalliset järjestöt mukaan kotouttamistyöhön Iisalmessa, Lapinlahdella sekä Sonkajärvellä.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden aiemmin hajasijoittuneet toiminnot on keskitetty yhteen toimintayksiköön vuoden 2016 alusta ja organisaatiouudistuksen myötä toiminta siirtyy osaksi Elinvoimapaalveluiden vastuualuetta vuoden 2017 alusta. Yksikössä työskentelee kolme päätoimista henkilöä ja esimiehenä toimii työllisyyskoordinaattori / TYP-johtaja.

Toimintayksikön työllisyyttä tukeva palvelukokonaisuus koostuu seuraavista määrärahakokonaisuuksista:

Työllisyydenhoito

kattaa pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työllistämiseen joko kaupungin omaan organisaatioon työllistämällä tai tarjoamalla työtehtäviä muista yhteistoimintaorganisaatioista. Työllisyydenhoidon kokonaisuus kattaa aiemmat määrärahat Tuettu työllisyydenhoito ja Erityistyöllistäminen. Kohderyhmänä ovat ensisijassa kaupungin maksuvastuulla työmarkkinatukiperusteella olevat henkilöt; velvoitetyöllistämisen kohderyhmään kuuluvat henkilöt; alle 30-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät tai sen riskiryhmässä olevat nuoret; sekä vahvoin sosiaalisin perustein muussa työttömyys-tilanteessa työllistymisestä erityisesti hyötyvät henkilöt. Työaika on velvoitetyöllistettävillä lain määrittelemänä 100 %, muilla työllistettävillä 85 % ellei TE-toimisto toisin määrää. Työstä maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka ja valtiolta voidaan hakea osaan palkkauskustannuksista palkkatukena. Valtion kunnille ja järjestösektorille maksaman palkkatuen osuus on lähes joka vuosi laskenut ja vuonna 2016 sitä saatiin kaupunkityönantajana ainoastaan velvoitetyöllistettävien palkkaamiseen, joskin syyskuussa 2016 saatiin mahdollisuus hakea palkkatukea myös muuhun työllistämiseen. Vuoden 2017 palkkatuen linjaukset eivät ole vielä tiedossa. Tilannetta ja työllisyysmäärärahojen käyttöperusteita arvioidaan uudestaan heti kun TE-toimiston linjaukset vahvistuvat.

Suoran työllistämisen lisäksi Iisalmen kaupunki myöntää palkkatuen ja oppisopimuskoulutuksen lisätukea yhdistyksille kaupunginhallituksen määrittelemien myöntämisperusteiden mukaisesti. Palkkatuen lisätuki on ollut pääsääntöisesti 300 €/kk ja oppisopimuksen lisätuki on ollut 500 €/kk. Yksityiskohtaiset myöntämisperusteet vuodelle 2017 määritellään myöhemmin, kun tiedetään yhdistyksille myönnettävien palkkatukien suuruus.

Työllisyydenhoidon määräraha sisältää myös avustuksen ns. Kivirannan teollisuustalon vuokriin Ylä-Savon Toimi-työvalmennussäätiön ja Iisalmen Nuorison Tuki ry:n toimitiloihin. Avustus on aiemmin jaettu em. toimijoiden kesken ao. toimitilojen neliöiden suhteessa. Vuoden 2017 osalta avustus jaetaan erillisen hakemuksen perusteella. Avustus ei kata kaikkia kustannuksia.

Työllistämispalvelut

Tähän kohtaan on budjetoitu kaupungin oman työllisyyden hoidon organisoinnin hallinnolliset kulut. Kulut muodostuvat TYP-johtajan/työllisyysasiantuntijan (50 %), työllisyyssihteriin ja työhönvalmentajan palkkakuluista, toimitila yms. kuluista.

Työllistämispalveluiden määrärahaan sisältyy myös työmarkkinatuen kuntaosuus, joka on ollut sekä paikallisesti että valtakunnallisesti kasvusuunnassa. Vuonna 2016

työmarkkinatuen kuntaosuuteen varattua ns. Iisalmi-tukena, ja samaa käytäntöä jatketaan vuonna 2017. Tämä lisää ko. maksukohdan kustannuksia myöntöaikana, ja tapahtuva muutos laskutuksessa näkyy vasta viiveellä alkaen loppuvuodesta 2017. Vuonna 2017 työmarkkinatuen kuntaosuuteen varatusta määrärahasta eriytetään aktivointitoimiin sadan henkilön puolen vuoden työllistymisen tukemista vastaava osuus. Tällä saadaan näkyvämmäksi passiivirahoituksen aktivointikäyttöä. Työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen pienenemiseen tähtäävien uusien keinojen suunnittelua ja käyttöönottoa jatketaan talousarviovuoden aikana.

Nuorten kesätyöllistäminen

Iisalmen kaupunki maksaa nuorten kesätyöllistämisen määrärahoista kesätyötukea opintojen loma-aikana oman miniyrityksen perustaville nuorille ja työnantajille, jotka palkkaavat 16 – 24 -vuotiaan iisalmelaisen nuoren kesätyöhön. Kesätyötuetun työn saajan tulee olla vähintään peruskoulun päättävä, muun kuin peruskoulun kesälomalla oleva tai työtön työnhakija. Kesätyötuen myöntämisen ehtoja yhdenmukaistetaan kesälle 2017 sekä nuorten että työnantajien toiveista.

Nuorten kesätyöllistämisen tavoitteena on opastaa ja ohjata nuoria omatoimiseen työnhakuun ja antaa tietoa työelämän käytännöistä. Kesätyötuella kannustetaan työnantajia nuorten palkkaukseen ja ensimmäisten työkokemusten tarjoamiseen.

Seudullinen TYP

Tähän kohtaan on koottu kaikki toimintatulot ja –menot, jotka aiheutuvat TYP-toiminnan hallinnosta, eli käytännössä TYP-johtajan palkkauskuluista 50%, työhuone yms. sellaisista kuluista 50%. TYP-toiminnasta solmittavan yhteistyösopimuksen mukaan yhteistyöverkoston kunnat maksavat suhteellisen osuuden monialaisen yhteispalvelun koko hallintoon ja muuhun toimintaan liittyvien yhteisten toimintamenojen kuntaosuudesta. Yhteisten toimintamenojen jakoperusteena käytetään yli 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneiden työmarkkinatuen saajien kokonaismäärä kunnassa tammikuussa 2016. Tulokohdassa näkyvät muiden yhteistyöverkoston kuntien maksuosuudet.

Kaupunginvaltuustoon nähdn sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Toimivan palvelukokonaisuuden kehittäminen mikro- ja pk-yritysten yritysneuvontaan	Asiakasmäärät, kontaktit	n. 240 asiakastapahtumaa, n. 130 asiakasta	400 asiakastapahtumaa, 250 asiakasta. Yritysrekisterin kontaktointi puuttuvilta osin.	400 asiakastapahtumaa, 250 asiakasta
	Asiakaiden perustamat uudet yritykset	26 perustettua yritystä yritysneuvonnan kautta	40 uutta yritystä yritysneuvonnan kautta	40 uutta yritystä yritysneuvonnan kautta
	Asiakaspalaute	asiakastytytyväisyyskysely tehdään 10/2016	Asiakastytytyväisyys arvosanalla hyvä (>8). Yrittäjien tyytyväisyys >7	Asiakastytytyväisyys arvosanalla hyvä (>8). Yrittäjien tyytyväisyys >7
	Tiedottaminen ajankohtaisista aiheista	5 uutiskirjettä, 1 toimialakohtainen yrittäjältä	8 uutiskirjettä, 4 tapahtumaa yrittäjille	8 uutiskirjettä, 4 tapahtumaa yrittäjille
Aktiivisen yhteistyömallin luominen kärkitoimialojen ja kärkiyritysten kanssa	Tapaamiset ja tilaisuudet	17 tapaamista kärkiyrityksiin ja 7 tilaisuutta kärkialoilla	25 tapaamista, 10 tilaisuutta	25 tapaamista, 10 tilaisuutta
	Osallistuminen hankevalmisteluun, käynnistyneet hankkeet	Y-Paja hanke käynnistynyt omana toimintana, Tapahtumamatkailuhanke hakuvaiheessa. Osallistuttu useiden yhteishankkeiden valmisteluun	Työllisyyttä tukevan hankkeen valmistelu ja käynnistäminen, teknologia-alan hankevalmistelut. Osallistuminen vähintään 5 hankkeen valmisteluun.	Elinkeinoelämää tukevien hankekokonaisuuksien rakentaminen.
	Rekrytointi- ja yrityshankintatoimenpiteet	Osallistutaan Alihankinta-messuille By Iisalmi -brändin alla	Vähintään 2 tilaisuutta Iisalmessa. By Iisalmi brändityön myötä yhteisiä markkinointitapahtumia 1-2 kpl (messut tai vastaavat).	1-2 yhteistä messutapahtumaa kärkiyritysten / -toimialojen kanssa
Kaupungin hyvä imago ja vetovoima	Aktiivinen markkinointi valittuihin kohderyhmiin	By Iisalmi -videoiden toteutus, some-kampanja syksyllä 2016	By Iisalmi brändin kehittäminen ja jalkautus jatkuu. Jatkuva luontoista markkinointia. 1-2 kampanjaa.	Brändityön jatkoaskeleita ja tuloksellisuuden arviointi
	Asukaskyselyn toteuttaminen	Muuttajakysely lähetetty kaikille kaupunkiin muuttaville uusille asukkaille	Iisalmessa asuville ja potentiaalisille muuttajille hyödynnettävää dataa nettikyselyn kautta. Jatkuva luontoista toimintaa, yksi kampanja	Aktiivinen muuttajakysely jatkuu, saatujen tietojen hyödyntäminen jatkotoimenpiteissä
	Yritysalueiden houkuttelevuus, sijoittuneet yritykset	Sijoittumisesite laadittu ja sijoittumiseen liittyvä nettisivusto päivitetty.	Yritysalueiden markkinointisuunnitelman laadinta ja jalkautus. 2 yritystä sijoittuu markkinoitaville alueille	Markkinointisuunnitelman seuranta ja päivitys. Vähintään 2 yritystä sijoittuu markkinoitaville alueille vuosittain.
Palvelu- ja matkailuliiketoiminnan kehittäminen	Keskusta-alueen kaupallisen vetovoiman kehittäminen	Iiden ry:n toiminta uudistunut, yrittäjäyhteistyö keskusta-alueella parantunut (Louhenkatu-päivä)	Uusien kaupallisten tapahtumien toteuttaminen yhteistyössä Iiden ry:n kanssa (2-4kpl)	Keskustakaavan mahdollistamien investointien houkuttelu ja toteuttaminen. Tapahtumien vakiinnuttaminen.
	Vetovoimaiset tapahtumat	Kärkitapahtumina Iisalmessa Oluset, RunniRock ja Koljonvirta Teatteri. Tapahtumat vetävät, mutta vaikutus matkailutuloon vielä verrattain pieni.	Kuhinaa keskustaan -hanke: Tapahtumamarkkinointikonseptin luominen, Kävijätutkimukset, koulutuksia ja palveluja sisäisille sekä ulkopuolisille tapahtumatuottajille. Kärkitapahtumien kävijämäärät pysyvät korkeina.	Kärkitapahtumat kehittyvät ja niiden kautta nostetaan alueen matkailutuloa. Yhteistyötä lisätään olemassaolevien toimijoiden kanssa. Vuosittainen tapahtumatuottajataapaaminen.
	Kulttuuri- liikunta ja virkistyspalveluiden hyödyntäminen matkailussa ja markkinoinnissa	Koljonvirran kehittämissuunnitelma vuoteen 2020 laadittu. Palvelukeskusten yhteinen markkinointitiimi suunnittelee toimintaa ja vuosikelloa yhdessä.	Koljonvirran markkinointitoimenpiteiden suunnittelu valmis. Kehittämissuunnitelman toteuttaminen (ks. Kehittämissuunnitelma). Outdoors Finland hankkeen mukainen esiselitys Paloisvuoren ja Koljonvirran reiteistä. Suomi 100 tapahtumayhteistyö. Kuopio-Tahko markkinointiyhteistyö.	Koljonvirran kehittämissuunnitelman toteuttaminen jatkuu (ks. Kehittämissuunnitelma). Koljonvirta vakiinnuttaa paikkansa tapahtumatuottajana. Outdoors Finland hankkeen mukaiset kehittämistoimenpiteet: Paloisvuori ja Koljonvirta. Alueen toimijoiden syvempi yhteistyö koko alueen kehittämiseksi. 2-3 tilaisuutta/vuosi. Kuopio-Tahko Markkinoinnin hyödyntäminen.

8.4.3 Talous- ja tietohallinto –vastuualue

Talous- ja tietohallinto vastuualueeseen kuuluu talous- ja tietohallintopalvelut – toimintayksikkö, johon sijoittuvat controlleralvelut, talouden tukipalvelut, hankinnat, joukkoliikenne, tietohallinto sekä pysäköinninvalvonta.

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Talous- ja tietohallinto							
Toimintatuotot	B	830	759	1 063	40,1 %	1 063	1 063
Toimintakulut	B	-1 844	-2 066	-2 509	21,4 %	-2 509	-2 509
Netto (=toimintakate)		-1 014	-1 307	-1 446	10,6 %	-1 446	-1 446
Suunnitelmapoistot	B	-3	-2	-1	-30,7 %	-1	-1
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-43	-39	-101	156,1 %	-101	-101
Vyörytys, netto		-43	-39	-101	156,1 %	-101	-101

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

TALOUS- JA TIETOHALLINTO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	709 110
TUET JA AVUSTUKSET	21 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	332 980
TOIMINTATUOTOT	1 063 090
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-720 901
PALKAT JA PALKKIOT	-556 309
HENKILÖSIVUKULUT	-164 592
ELÄKEKULUT	-136 338
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-28 254
PALVELUJEN OSTOT	-1 695 920
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-13 800
MUUT TOIMINTAKULUT	-78 600
TOIMINTAKULUT	-2 509 221
TOIMINTAKATE	-1 446 131

Toimintasuunnitelma

Talous- ja tietohallintopalvelut

Controllerpalvelut

Controllerpalveluita on aiemmin hoidettu hajautetusti kaupungin eri toimialoilla. Controller-toiminnoista vastaa talousjohtaja. Talousohjauksen parantamiseksi ja tehostamiseksi taloussuunnittelu- ja raportointitehtävät keskitetään konsernipalveluihin. Koko kaupungin talousarviovastuu sijoittuu konsernipalveluihin, samoin raportoinnin kehitystyö ja koordinointi. Nykyiset palvelukeskusten talouspäälliköiden taloustehtävät keskitetään controllerpalveluihin, ja toimialoille nimetään talousvastaava em. palveluista. Controllerpalveluiden tehtäviä ovat mm. taloussuunnittelu, talousarvion tasapainottaminen, laskennan puitteiden suunnittelu ja johdon laskentatoimi. Tehtäviin kuuluvat osana konserniohjausta investointibudjetin suunnittelu ja seuranta, rahoituksen hallinta ja omaisuuden hallinta.

Vuoden 2017 tavoitteina ovat toiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen, johdon raportoinnin ja kustannuslaskennan kehittäminen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkalujen jalkauttaminen koko organisaatiossa. Vuoden 2017 aikana laajennetaan konsernitilin käyttö ja rahoituksen hallinnan työkalut koskemaan tärkeimpiä konserniyhteisöjä.

Talouden tukipalvelut

Nykyisin talouden tukipalvelut ovat suurimmalta osin hajautettuina palvelukeskuksissa. Tilinpäätös ja talousarvio, rahoitus ja maksuliikenne, osto- ja myyntireskontra sekä perintä on hoidettu keskitetysti taloustoimessa. Uudessa toimintamallissa talouden tukipalvelutehtävät keskitetään konsernipalveluihin.

Talouden tukipalveluiden tavoitteena vuonna 2017 on toiminnan vakiinnuttaminen ja tasalaatuisten palveluiden tuottaminen koko organisaatiolle. Vuonna 2017 kehitetään ostolaskujen kierrätysprosessia sujuvammaksi ja automaattitiliöintiä osuutta lisätään. Myyntilaskutusprosessia kehitetään ja ProE-laskutustoiminnot keskitetään vuoden 2017 alussa talouden tukipalveluihin.

Hankinnat

Iisalmen kaupungin organisaatioon luodaan uuden organisaation aloittaessa hankintatiimi, joka hoitaa jatkossa keskitetympää kaupungin hankintaa. Tehtävät sijoittuvat osaksi controllerpalveluita. Hankintatiimin tehtäviin kuuluvat mm. hankintastrategian valmistelu ja seuranta, hankintaosaamisen koordinointi ja yritysyhteistyön kehittäminen sekä hankintastrategian toteutumisen edistäminen koko kaupunkiorganisaatiossa. Tehtävien painopiste on kaupungille strategisesti tärkeissä hankinnoissa sekä hankintaosaamisen lisäämisessä kaupunkiorganisaatiossa.

Vuoden 2017 painopisteenä on alkuvaiheessa rakentaa uudet toimintamallit keskitettyjen hankintojen osalta sekä ottaa tehokkaammin käyttöön jo olemassa oleva pienhankintaohjelma Hankintasampo. Pienhankinnat tulee keskittää mahdollisimman laajasti hoidettavaksi ko. ohjelman kautta. Lisäksi vuonna 2017 otetaan käyttöön IS-

hankinta Oy:n uusi Soppari- ohjelma, joka korvaa vuodenvaihteessa 2016 - 2017 IS-Hankinta Oy:n Extranetin ja on monipuolisempi kanava IS-Hankinta Oy:n suuntaan sekä jatkossa myös laajennettavissa kaupungin oman hankintatoimen käyttöön tarpeen mukaan, mm. sopimushallinnan ja raportoinnin osalta.

Joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne koostuu kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen pienoislinja-autosta sekä kahdeksasta kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta. Paikallisliikenne toimii Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Palveluliikenteen toinen auto toimii keskusta-alueella hoitaen vammaisten, ikäihmisten sekä koululaisten kuljetuksia ja toinen hoitaa maaseutualueen asiointiliikennettä. Joukkoliikennevuorot palvelevat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla.

Joukkoliikenteen sopimukset ovat nyt voimassa vuoden 2018 toukokuun loppuun saakka, pois lukien palveluliikenne, jonka sopimus päättyy keväällä 2017. Sopimuksessa on kuitenkin vielä yhden vuoden optiomahdollisuus. Kaikki Iisalmen kaupungin ostama joukkoliikenne on Waltti-liikennettä. Tähän liittyen olemme saaneet tiedotusvälineistä lukea että valtio irtaantuu itse lanseeraamastaan Waltti- lippu- ja maksujärjestelmästä kesällä 2018. Käytännön vaikutuksista ei ole vielä tietoa. Asia liittyy valtakunnalliseen Liikennekaari-uudistukseen, joka edellyttää kaikkien lippu- ja maksujärjestelmien yhteensopivuutta, avoimuutta ja markkinaehtoisuutta.

Vuoden 2017 tavoitteena joukkoliikenteen osalta on lisätä tietoisuutta palveluliikenteestä kaikille avoimena joukkoliikennemuotona ja parantaa palveluliikenteen tiedotusta. Toisena tavoitteena on edelleen lisätä paikallisliikenteen matkustajamääriä mm. erilaisten kampanjatempausten avulla.

Tietohallintopalvelut

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallinto-koordinaattori. Kaupungin tietotekniikkapalvelut tuottaa pääosin Ylä-Savon ICT Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Organisaatiouudistuksen yhteydessä tietohallinnon nykyiset tehtävät keskitetään (tietohallintokoordinaattori ja tietohallinto-vastaavat, tietosuojavastaava) ja tietojohdamiseen liittyvät tukitoimet, kuten raportointi. Kaupungin tietohallintomalli organisoidaan uuden organisaatorakenteen mukaisesti. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta. Kaupungin tietohallinnon hankinnat keskitetään uuden toimintamallin mukaisesti tietohallintokoordinaattorille. Tietohallinnon uusi organisaatiomalli ei vaadi henkilölisäyksiä.

Tietohallinto-ohjelman päivitys käynnistetään vuoden 2017 loppupuolella, kunhan maakunta- ja sote-uudistuksen linjaukset selkiytyvät tietohallinnon osalta. Vuoden 2017 keskeisiä toiminnan painopisteitä tietohallinnon osalta ovat koulujen digiloikka –hanke, O365-hanke ja elisalmi-hanke.

Pysäköinninvalvonta

Pysäköinninvalvonta (kaksi pysäköinnintarkastajaa ja osa-aikainen pysäköinninvalvoja) siirtyy teknisestä toimesta talous- ja tietohallinto –vastuualueelle vuoden 2017 alussa.

Vuoden 2017 toimintasuunnitelmassa varaudutaan uuden pysäköinninvalvonnan tietojärjestelmän kilpailutukseen. Tavoitteena on nykyistä kehittyneemmän ja monipuolisemman järjestelmän käyttöönotto vuoden 2017 aikana.

8.4.4 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Sosiaali- ja terveydenhuolto							
Toimintatuotot	B	461	454	0	-100,0 %	0	0
Toimintakulut	B	-75 709	-74 504	-74 084	-0,6 %	-74 540	-75 423
Netto (=toimintakate)		-75 248	-74 050	-74 084	0,0 %	-74 540	-75 423
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-150	-183	-354	93,6 %	-354	-354
Vyörytys, netto		-150	-183	-354	93,6 %	-354	-354

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

SOSIAALI- JA TERV.HUOLTO		KH 2017
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		-1 484 186
HENKILÖSIVUKULUT		-1 484 186
ELÄKEKULUT		-1 484 186
PALVELUJEN OSTOT		-72 600 000
TOIMINTAKULUT		-74 084 186
TOIMINTAKATE		-74 084 186

Toimintasuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue käsittää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut.

SOTE kuntayhtymä

SOTE kuntayhtymän palvelujen osto perustuu valtuustokauden 2016-2018 palvelujen järjestämissuunnitelmaan ja vuodelle 2017 hyväksyttävään palvelusopimukseen. Palvelusopimukseen sisältyy SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja KYS kuntayhtymältä ostettavat palvelut. Palvelusopimus laaditaan suurtuotteittain seuraavasti: aikuispsykososiaaliset palvelut, aikuissosiaalityö, oma erikoissairaanhoido, ostettu erikoissairaanhoido, hoito- ja hoivapalvelut, kuntoutus, perhepalvelut, suun terveydenhoito, vammaispalvelut, vastaanotto, ympäristötoimi. Peruspalvelujen toimeentulotuen maksatus siirtyy vuoden 2017 alussa Kelalle. Työterveyspalvelut on yhtiöitetty ja yhtiö aloittaa toimintansa vuoden 2017 alussa.

Iisalmen kaupungin palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2017 on 72,62 M€. Summaan sisältyy YTY:n alijäämän kattamista 19 000 €. Alijäämä tulee katetuksi vuoden 2017 aikana. Varsinaiset palvelusopimusmenot ovat siten 72,6 M€. Kokonaisuuden jakautuminen Ylä-Savon SOTE ky:n oman toiminnan ja KYS:n erikoissairaanhoidon kesken sekä tarkemmin palveluittain käy ilmi palvelusopimuksesta. Palvelusopimuksen toteutumista seurataan neljännesvuosittain. Kuntayhtymä seuraa osavuositraporteissaan palvelujen saatavuutta hoitotakuun mukaisesti ja raportoi siitä Iisalmen kaupungille.

Veteraanien kotona asumisen tukemiseen valtion talousarviossa varattu erillinen määräraha hyödynnetään paikallisesti täysimääräisesti toimivalla Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ja järjestöjen yhteistyöllä.

IISALMEN KAUPUNGIN MAKSUOSUUS

SOTE KY:LLE 2017

PALVELU	TA2017	TA2016*	Muutos %	TP 15*)
Aikuispsykosos.	4742	4577	3,6	4397
Aikuissosiaalityö	1281	1615	-20,7	1501
ESH ostettu	18000	17310	4,0	17414
oma ESH, tuoteistettu	4146	7455	-44,4	7188
Hoito ja hoiva	21872	18249	19,9	18118
Kuntoutus	1072	942	13,9	987
Perhepalvelut	5169	4830	7,0	4988
Suun terveydenh.	1571	1650	-4,8	1539
Työterveyshuolto				-58
Vammaispalvelut	7020	6571	6,8	7042
Vastaanotto	6212	6401	-3,0	6664
Ympäristötoimi**)	969	955	1,5	934
PALVELUT YHT	72054	70555	2,1	70712
Hallinto seudulliset***)	547	276	98,5	93
Kunnittaiset				11
MAKSUOSUUS ilman YTY:n alijäämää	72601	70830	2,5	70805
YTY:n alij. kattaminen****)	19	90	-78,4	
ESH ostettu	18000	17310	4,0	17414
Oma toiminta	54601	53520	2,0	53391

*) TA2016 ja Tp2015 ovat vertailukelpoisia, koska eliminoinnit on tehty (sis. Perustoimeentulotuki)

**) Ympäristötoimissa terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun kulut asukasluvun mukaan jaettuna

***) Seudulliset kustannukset jaettu jäsenkunnille tilausten suhteessa

****) Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän (YTY:n) alijäämän kattaminen vuosilta 2004-2009

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenoperusteiset ja varhe-maksut.

8.5 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta**Maaseutuhallinto**

Tilivelvollinen: maaseutujohtaja

Iisalmen kaupunki hoitaa Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostaman maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen lain 210/2010 (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa) mukaisesti. Maaseutuhallinnon yhteislautakunta toimii sopimuskuntien maaseutuelinkeino-viranomaisena sekä yhteistoimintasopimuksen tehneiden kuntien välisenä yhteistoimintaelimenä sopimuksen mukaisissa asioissa. Maaseutuelinkeinohallinnon tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riista-eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät.

Viljelijätukia maksetaan noin 40 miljoonaa euroa, josta kolmasosa on EU:n maksu-osuutta. Nämä summat eivät näy kaupungin talousarviossa. Maaseutuvirasto suorittaa maksut suoraan valtion tililtä yhteistoiminta-alueen myöntöpäätösten mukaisesti.

Iisalmen kaupunki on tehnyt Maaseutuviraston kanssa lain 210/2010 mukaisen maksajavirastosopimuksen. Sopimuksella on sovittu neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annetun komission asetuksen (EY) N:o 885/2006 (maksajavirastoasetus), liitteessä I kohdassa 1.C) tarkoitettujen tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä. Sopimuksessa on määritelty muun muassa tuki-hallinnon palvelutavoitteet. Sopimuksen liitteissä on kuvattu hallinto- ja valvontajärjestelmä, tehtävien eriyttäminen, tietoturvakäytännöt, tehtävänkuvaukset euromääräisine toimivaltarajoineen sekä esteellisyysdet.

Lautakunnalla ei ole toimivaltaa tukihallinnointiin. Viranhaltijoiden päätöksistä päätöksensaaaja voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Sama muutoksenhakumenettely koskee muitakin maaseutuelinkeinoviran-omaisen tekemiä päätöksiä.

Lautakunta edistää osaltaan maaseudun kehittämistä ja toimii asiantuntijatoimielimenä maaseutuelinkeinojen osalta, antaen muun muassa lausuntoja sopijakunnille kaavoitus- ja muista vastaavista hankkeista.

Henkilöstö toimii viidessä toimipaikassa, joista Varpaisjärvellä oleva palvelutoimistossa on tarjolla palvelua kerran viikossa. Neljässä kuntakeskuksessa olevassa maaseututoimistossa on kokoaikainen palvelu.

Henkilöstö (htv)

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Ylä-Savon maaseutupalvelut						
	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Yhteensä	7,7	7,7	7,7	7,7	7,0
	YHTEENSÄ	7,7	7,7	7,7	7,7	7,0

PERUSTELUT henkilöstömuutoksille:

Määräaikaiset 2017

Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistetaan kevään tukihakemusten käsittely maksatusvalmiiksi syksyille.

Perustelut vuosien 2018 – 2019 henkilöstömuutoksille

Nykyisin kuntien yhteistoiminta-alueiden hoitama maaseutuelinkeinohallinto siirtyy vuoden 2019 alusta maakuntien hoidettavaksi. Puuttuvan lainsäädännön vuoksi suunnitelmavuodelle 2019 on vielä merkitty henkilöstö.

Henkilöstön kehittäminen

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustetaan oman kunnon ylläpitoon, kiinnitetään huomiota työpisteiden ergonomiaan sekä pidetään ajan tasalla toimenkuvat ja tehtävien jaot.

Palvelusuunnitelma

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa
Maaseutuviranomais-tehtävät	Ennallaan	100 %			
Kehittämisen- ja palvelutehtävät	Ennallaan	100 %			

Talous

Maaseutuhallinnon yhteislaautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Ylä-Savon maaseutupalvelut							
Toimintatuotot	B	334	343	345	0,5 %	345	345
Toimintakulut	B	-443	-455	-445	-2,1 %	-445	-445
Netto (=toimintakate)		-109	-111	-101	-9,8 %	-101	-101
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-6	-5	-19	275,4 %	-19	-19
Vyörytys, netto		-6	-5	-19	275,4 %	-19	-19

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

YLÄ-SAVON MAASEUTUPALVELUT		KH 2017
TOIMINTATUOTOT		
MYyntITUOTOT		343 658
MAKSUTUOTOT		1 000
TOIMINTATUOTOT		344 658
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		-316 304
PALKAT JA PALKKIOT		-257 364
HENKILÖSIVUKULUT		-58 940
ELÄKEKULUT		-46 069
MUUT HENKILÖSIVUKULUT		-12 871
PALVELUJEN OSTOT		-54 390
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		-4 600
AVUSTUKSET		-35 000
MUUT TOIMINTAKULUT		-34 900
TOIMINTAKULUT		-445 194
TOIMINTAKATE		-100 536

Puuttuvan lainsäädännön vuoksi suunnitelmavuodelle 2019 on vielä merkitty talousluvut.

Toimintasuunnitelma

Maaseutuelinkeinohallinto hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatilayrittäjien ja hallinnon kohdatessa. Hallinnon tärkein tehtävä on maatilayrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Samaa päämäärää tukee palvelutoiminta, jolla muun muassa autetaan yrittäjiä peltojen ja tuotanto-oikeuksien välittämisessä tarvitseville kannattavan yritystoiminnan mukaisesti. Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottavat maitoa 110 miljoonaa litraa. Kannattava ja kasvava maatilayrittäjäisyys sekä siihen liittyvä kuljetus-, jalostus-, rakentamis- ja palvelutoiminta ovat seutukunnalle elintärkeä asia.

Maatilojen määrä vähenee normaalin rakennekehityksen vuoksi 1,5 – 2 % vuosittain. Kaikilla tiloilla ei ole yritystoiminnan jatkajaa. Tukitoimenpitein varmistetaan, että kannattavaa yritystoimintaa harjoittavien maatilojen toiminta jatkuu. Lopettavien maatilojen pellot siirtyvät jatkaville maatilayrityksille, yleensä vuokrauksella. Tämänhetkisessä kannattavuusongelmissa tämä on erittäin tärkeää.

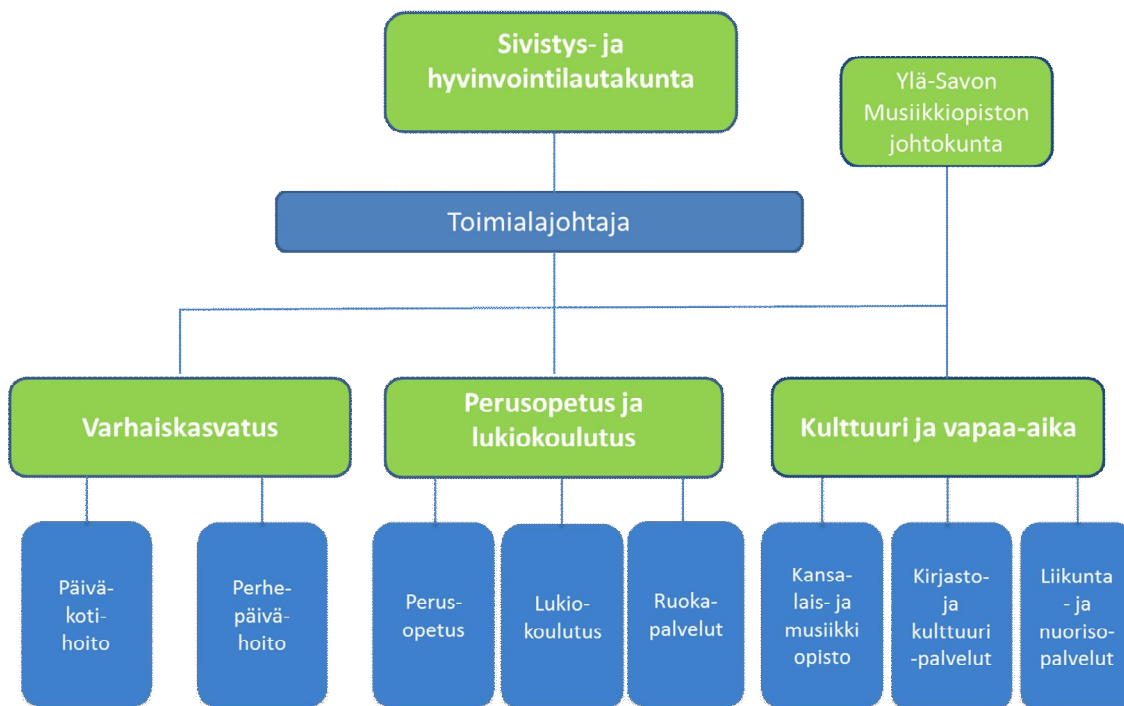
Maaseudun kehittämistehtäviin ei näillä resursseilla ole mahdollista paneutua merkittävässä määrin. Yhteistyön eri toimijoiden kanssa tulee sen vuoksi toimia. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia muiden toimijoiden tukijana ja asiantuntijana sekä tiedottajana. Maaseutuammattiin ry:n kanssa tehdään yhteistyötä nuorten perehdyttämisessä yrittäjyyteen ja maaseutuammatteihin. Kehittämishankkeiden toimijoina ovat ProAgria Pohjois-Savo, Savonia Ammattikorkeakoulu ja MTK Pohjois-Savo. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatilayritysten yhteistoiminta, kuten yhteisyritykset ja urakointipalvelut sekä tilusjärjestelyt. Työvoiman saatavuus tulee myös varmistaa.

Kylien kehittämistyössä tuetaan Ylä-Savon Veturi ry:n toimintaa viranhaltijatyönä siinä määrin kuin mahdollista. Veturi ry:lle maksettava maksuosuus samoin kuin maaseudun kehittämishankkeiden Iisalmen kaupungin kuntaosuudet sisältyvät kaupunginhallituksen alaisuudessa toimivan Elinvoimapalvelut –vastuualueen määrärahaan. Sopijakunnat hoitavat vastaavasti omat osuutensa omissa talousarvioissaan. Maaseudun kehittämishankkeiden kuntarahoituspäätökset tehdään seudullisesti Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän seutusopimuksen johtokunnan toimesta.

Maatilayritysten kehittämistoimenpiteisiin varataan yhteistoiminta-alueelle 40 000 euroa. Käyttöperusteista päättää maaseutuhallinnon yhteislautakunta.

8.6 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala 2017

Lautakunnan tehtävänä on edistää iisalmelaisten hyvinvointia ja sivistystä tarjoamalla monipuolisia ja nykyaikaisia koulutus- ja päivähoitopalveluja sekä vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja luomalla edellytyksiä myös omaehtoiseen toimintaan.

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on tarjota lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tavoitteena on annetuilla resursseilla kasvattaa yhteiskunnan jäseniä, joilla on hyvät ja monipuoliset tiedot, taidot sekä asenteet jatko-opintoihin, elämänhallintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Ruokapalveluiden tehtävänä on valmistaa taloudellisesti maukasta, ravitsevaa ja laadukasta ruokaa koulujen, päiväkotien ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän asiakkaille.

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja kirjastopalveluja sekä kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluja luomalla edellytyksiä omaehtoiseen ja monikulttuuriseen toimintaan.

Liikuntapalvelujen tärkeimpänä tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Nuorisopalvelujen tavoitteena on nuorten kasvun ja

itsenäistymisen tukeminen sekä nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Vakituiset	10	10	3	3	3
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	10	10	3	3	3
Varhaiskasvatus						
	Vakituiset	186,3	192,5	175	177	176
	Määräaikaiset	9,6	5	6,21	0	0
	Yhteensä	195,5	197,5	181,21	177	176
Perusopetus ja lukiokoulutus						
	Vakituiset	225,1	220,6	235,33	235,4	235,4
	Määräaikaiset	16,6	8,3	8,1	0,3	0
	Yhteensä	241,7	228,9	243,43	235,7	235,4
Kulttuuri ja vapaa-aika						
	Vakituiset	61,4	66,1	43,65	44,65	45,65
	Määräaikaiset	39,8	*) 25,6	*) 24,38	*) 22,38	*) 21,38
	Yhteensä	101,2	91,7	68,03	67,03	67,03
	*) tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti pääätoimisten määräksi					
Yhteensä						
	VAKITUISET	482,8	489,2	456,98	460,05	460,05
	MÄÄRÄAIKAISET	66,0	38,9	38,69	22,68	21,38
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	548,8	528,1	495,67	482,73	481,43

Perustelut henkilöstömuutoksille:

Vähennykset 2017

Varhaiskasvatuksen vastuualueelta vähennys on 11,29 henkilötyövuotta. Vähennys koostuu koululaisten iltapäivätoiminnan ohjaajista, joista osa siirtyy perusopetuksen vastuualueelle, perhepäivähoitajien eläköitymisestä (2) ja Kopsulan lakkautumisesta (1 palveluvastaava, 2 lastenhoitajaa).

Perusopetuksessa on ollut erityisavustuksilla palkattua määräaikaista henkilöstöä, joiden palvelussuhde päättyy rahoituksen päättyessä. Lukiokoulutuksessa ei täytetä enää toista katsomusaineiden lehtorin virkaa. Äidinkielen lehtorin avointa virkaa hoitaa määräaikainen opettaja 31.7.2017 saakka. Viran täyttötarve selviää keväällä 2017.

Kirjastopalveluissa vähennys 1,55 htv (kirjastotoimenjohtaja, kirjastovirkailija).

Liikunta- ja nuorisopalveluissa vähennys on 19,9 htv. Kunnossapito sekä uimahallin siivous ja laitoshuolto siirtyy 1.1.2017 tekniseen keskukseseen.

Lisäykset 2017

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle on lisätty yksi esiopettaja (Partala). Lisäksi varhaiskasvatuksen vastuualueella yksi päiväkodin johtajan virka muutetaan palveluohjaajan viraksi, jonka täyttö hoidetaan sisäisin järjestelyin eikä se aiheuta henkilöstö lisäyksiä.

Perusopetuksen henkilöstömäärää lisäävät varhaiskasvatuksen vastuualueelta siirtyvät iltaopetusohjauksen ohjaajat 6,29 htv. ESR-hanke (LYYTI) kasvattaa hieman henkilöstömäärää lukiokoulutuksessa.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä siirtyy ruokapalveluhenkilöstöä 19,5 htv Iisalmen kaupungin palvelukseen. Toimintojen yhdistyminen tuo 2,37 htv:n vähennyksen, kun ruoanvalmistus keskitetään kolmeen valmistuskeittiöön.

Määräaikaiset 2017

Perusopetus: Erityisavustuksilla palkatut resurssiopettajat ja koulunkäynninohjaajat

Lukiokoulutuksessa määräaikaisuuksien taustalla ESR-hanke (1 htv), vuoden kestävä aikuisten maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava koulutus (0,6 htv) sekä avoimen viran hoito (0,5 htv).

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut: Juhani Ahon museon kesäajan työntekijät (museo-amanuenssi, museo-opas, museotyöntekijät), kirjaston hanketyöntekijä.

Kansalaisopisto: tuntiopettajat

Liikunta- ja nuorisopalveluissa toimii määräaikaisia tuntiohjaajia ohjatussa toiminnassa, ryhmätoiminnassa, tapahtumajärjestelyissä ja tilojen iltaohjauksessa. Lisäksi twist-toiminnassa on n. 100 nuorta ja seitsemän ohjaajaa.

Perustelut vuosien 2018–2019 henkilömuutoksille:

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen henkilöstömäärä suhteutetaan lapsi/oppilas/opiskelijamääriin. Muiden palveluiden osalta noudatetaan linjausta vapautuvien tehtävien täyttämättä jättämisestä eläköitymisen yhteydessä.

Henkilöstön kehittäminen

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan ammattitaitoa pidetään yllä ja kehitetään jatkuvasti. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua alan koulutuksiin monipuolisesti toimialan koulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksessa huomioidaan mahdolliset organisaatiouudistukseen liittyvät tehtävä-muutokset ja osaaminen.

Kaupunginvaltuustoon nähdn sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Hyvinvoiva iisalmelainen				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Laadukkaat palvelut kaikille iisalmelaisille	Varhaiskasvatus-palvelujen käyttäjien osuus ikäluokasta 1-6 v.	63,51 %	70,00 %	70,00 %
	Perusopetuksen tuntikehyys on vähintään 1,8 t/oppilas.	1,86 t/oppilas	1,8 t/oppilas	1,8 t/oppilas
	Lukiokoulutuksen resurssikehyys on vähintään 1,58 t/opp.	1,58	1,6	1,6
	Kansalaisopiston antama opetustuntimäärä ja oppilaiden lukumäärä	10 500 h, 1 900 hlöä (tavoite 2016)	10 500 h, 2 000 hlöä	10 500 h, 2 100 hlöä
	Kulttuuritoimen järjestämien tapahtumien monipuolisuus	%-jakauma 30.6.16: Musiikki 24, Teatteri 12, Tanssi 6, Yleiskult. 21, Kuvataide 3, Lastenkultt. 35, Muut 0.	Jakauma pysyy tasaisena	Jakauma pysyy tasaisena
	Lainaaaja/asukasluku on enemmän kuin Suomessa keskimäärin	32 %	40 %	40 %
Ennaltaehkäisy sekä varhainen puuttuminen lasten ja perheiden ongelmiin	Oppilashuoltohenkilöstön määrä on suositusten mukainen:			
	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.	1 terveydenhoitaja/ 600 opp.
	1 kuraattori/ 800 opp.	1 kuraattori/ 800 opp.	1 kuraattori/ 800 opp.	1 kuraattori/ 800 opp.
	1 psykologi/1000 opp.	1 psykologi/1000 opp.	1 psykologi/1000 opp.	1 psykologi/1000 opp.
Liikunnallisen elämäntavan ja terveyden edistäminen	Sporttatoiminnan omatoimisen liikunnan harrastamisen määrä yläkoululaisilla / vko	3,6 krt / vko	3,9 krt. / vko	3,9 krt. / vko
	Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa % 8.-9. luokan oppilaista	30,6 % (2013)	30,00 %	30,00 %
	Ohjatun liikunnan kausikorttien määrä	Toteuma 30.6.16: 392 kpl	600 kpl	300 kpl
	Lasten ja nuorten sekä eläkeläisten ja erityisryhmien liikuntaa tuetaan edullisimmilla käyttömaksuilla, liikunnan toiminta-avustukset kohdennetaan pääsääntöisesti alle 18-vuotiaisiin. Mittari: liikunta- ja nuorisojärj. avustukset/asukas //Pohjois-Savon ka	4,5 e /asukas // 5,1 e/asukas (2014)	5,1 e /asukas // 5,1 e/asukas	5,1 e /asukas // 5,1 e/asukas
Liikunnallisen elämäntavan ja terveyden edistäminen	Tilojen ja alueiden käyttöasteet (ka toimintakaudella)	Päiväkäyttö 41,5 %	Päiväkäyttö 45 %	Päiväkäyttö 45 %
		Iltakäyttö 54,2 %	Iltakäyttö 59 %	Iltakäyttö 59 %
Ikäihmisten / erityisryhmien hyvinvointi	Kansalaisopiston opiskelijoiden määrä ikäryhmässä 61 vuotta tai enemmän	520	700	720
	Myytujen Seniorikorttien määrä / uimahallin käyntikerrat	Toteuma 30.6.16: 356/ 10 157	600 / 21 000	300 / 10 500
	Ikäihmisten ja erityisryhmien ohjattujen liikuntaryhmien määrä	25 ryh. / vko	25 ryh. / vko	25 ryh. / vko
Monipuolinen harrastustoiminta, ml. terveysliikunta	Koulujen kerhotuntien määrä	31,5 t/vko	32 t/vko	32 t/vko
	Kulttuurialan kolmannen sektorin toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen; Avustusmäärärahojen määrä	42 000 €	Nousee 3 000 € edellisvuoden tasosta	Nousee 3 000 € edellisvuoden tasosta
	Järjestötoiminnassa olevien alle 18-vuotiaiden määrä	2922	3 000	3 000
Monipuolinen harrastustoiminta, ml. Terveysliikunta	Avustettavien järjestöjen määrä	65	76	76
	Ohjattujen liikuntaryhmien määrät aikuisväestölle sekä erityisryhmille Iisalmessa (Ohjatun liikunnan kalenteri)	130 ryh/vko	n. 130 ryh / vko	n. 130 ryh / vko

Osaava iisalmelainen				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Väestön koulutustason nousu	Tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä vähintään koko maan tasolla	70,3 % (v. 2014)	Vähintään koko maan tasolla	Vähintään koko maan tasolla

Nuoret tulevaisuuden tekijöinä				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Terveellisten elämäntapojen edistäminen oppilaitosten ja kodin yhteistyönä	Ravitsemussuositusten toteutuminen koulu- ja päiväkotiruokailussa/ Aromi-ohjelman ravintoainelaskelmat	100 %	100 %	100 %
Syrjäytymisen ehkäiseminen (nuorten osallisuus, vaikutusmahdollisuudet, yhdenvertaisuus)	Päätötdistuksen saaneet % ikäluokasta	99,8 %	100 %	100 %
	Twist-nuorten lukumäärä	94 nuorta, 6 ohjaajaa	100 + 7 ohjaajaa	100 + 7 ohjaajaa
Nuorisotakuusuunnitelman toteutuminen / toimenpiteiden toteutuminen	Nuorisotyön toimintaan osallistuneet lkm	Toteuma 30.6.16: 6 927	15000	15000
	Etsivä nuorisotyö: ohjautuneiden/ asiakkuuteen ohjautuneiden nuorten määrä	Yhteydessä n. 150 nuoreen/ johtaa asiakkuuteen n. 120 nuoren kohdalla	Yhteydessä n. 150 nuoreen/ johtaa asiakkuuteen n. 120 nuoren kohdalla	Yhteydessä n. 150 nuoreen/ johtaa asiakkuuteen n. 120 nuoren kohdalla
	1. Virtaluku/ valtakunnallinen keskiarvo (työttömyys päättyi ennen 3 kk. %) 2. Vastavalmistuneet, virtaluku /valtakunnallinen keskiarvo %	1. 80,32 / 62,76 (2015) 2. 78,5 / 56,23 (2015)	Virtaluvut ovat koko maan keskiarvoon verrattuna vähintään 10 % yksikköä parempia	Virtaluvut ovat koko maan keskiarvoon verrattuna vähintään 10 % yksikköä parempia

Nuoret tulevaisuuden tekijöinä				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Yhteisöllisyyden ja monikulttuurisuuden edistäminen	Maahanmuuttajien määrä kansalaisopistossa	64	70	70

Osaava iisalmelainen				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Elinikäisen oppimisen edistäminen	Kansalaisopiston opiskelijamäärä kuntalaisista	6,4 %	9,0 %	9,5 %
	Kokonaislainaus/ asukasluvu korkeampi kuin Suomessa keskimäärin	19 (16 v.2015)	19	19

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Koljonvirran alueen kehittäminen: Juhani Ahon museon ja Koljonvirran opastuskeskuksen kävijämäärät	Toteuma 30.6.16: Juhani Ahon museo 989, Opastuskeskus 110	Nousevat 1 %	Nousevat 1 %
	Koljonvirran kehittämissuunnitelmien toteutuminen	Uusi kehittämissuunnitelma kaupunginhallituksessa hyväksytty, toimenpiteitä aloitettu	Kehittämissuunnitelman toimenpiteistä 25 % toteutunut	Kehittämissuunnitelman toimenpiteistä 75 % toteutunut v. 2019 lopulla
	Uimahallin kävijämäärä	Toteuma 30.6.16: 82 760	162 000	82000 (remontin vuoksi käytössä vain osan vuotta)
	Liikunta- ja nuorisopaikkojen turvallisuuden ylläpitäminen, mittari: reklamaatioiden määrä	Turvallisuussuunnitelmat on kaikista tärkeimmistä tiloista ja alueista	Reklamaatioiden määrä vähäinen (max 5-10)	Reklamaatioiden määrä vähäinen (max 5-10)
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Investointiohjelman mukaisen liikuntapaikka-rakentamisen toteutuminen	Tavoite 2016: Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikka, tärkeimpien ulkoilureittien pitäminen käyttäjäturvallisena, kameravalvonnan lisääminen, Sankariemmen urheilukentän käytön lisääminen.	Soinlahden koulun lähiliikuntapaikka, Kirkkoaukion lähiliikuntapaikan suunnittelu (Edvin Laine, Lukio, Juhani Aho), Peltosalmen kaukalon pinnan uusiminen, Nuorten SM-hiihtojen olosuhteet, uimahallin peruskorjauksen suunnittelu, jäähallin muutostyöt	Kirkkoaukion lähiliikuntapaikka, tekojään peruskorjaus. Uimahallin peruskorjaus käynnistyy.

Palvelusuunnitelma

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa
Varhaiskasvatus					
Päivähoito	tarve ennallaan	74 %	26 %	yksityinen päivähoito	yksityisen hoidon kuntalisä/ palveluseteli
Perhepäivähoito	tarve ennallaan	74 %	26 %	yksityinen päivähoito	yksityisen hoidon kuntalisä/ palveluseteli
Perusopetus ja lukiokoulutus (sis. ruokapalvelut)					
Perusopetus	tarve ennallaan	99,4 %	0,6 %	muut kunnat (sijoitettujen lasten opetus)	muut kunnat/ kotikunta-korvaukset
- maahanmuuttajien opetus	tarve kasvaa	100 %			
- erityisopetus	tarve ennallaan	99,07 %	0,03 %	valtion erityiskoulut, sairaalaopetus	sopimus/laskutus
Lukiokoulutus	tarve ennallaan	97 %	3 %	ISOVerstas	sopimus/laskutus
Ruokapalvelut	tarve ennallaan	98,3 %	1,7 %	Yksityiset palveluntuottajat	ostopalvelu
Kansalais- ja musiikkiopisto					
Kansalaisopisto	tarve ennallaan	99,5 %	0,5 %	yksityiset toiminimet	ostopalvelu
Musiikkiopisto	tarve ennallaan	100 %			
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut					
Kirjastopalvelut	Tarve ennallaan	98 %	2 %	Vartiointipalvelut	Lukusalin lauantai (kesäaika) ja sunnuntai aukiolo ostopalveluna
Kulttuuripalvelut	Tarve kasvaa	98,3 %	1,7 %	Vartiointipalvelut, tehostemestari-palvelut	Näyttelytilojen avoinna pitoa ja tehostemestari-palveluita ostopalveluna
Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa

Liikunta- ja nuorisopalvelut					
Liikuntapalvelut	Tarve kasvaa (ikäntyneiden määrä kasvaa)	55 %	45 %	Järjestöt ja yksityiset palveluntuottajat	Ostopalvelu
Nuorisopalvelut	Tarve kasvaa	85 %	15 %	Järjestöt	Ostopalvelu
Uimahallipalvelut	Tarve kasvaa	93 %	7 %	Yksityiset palveluntuottajat	Ostopalvelu

Riskianalyysi

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan riskit on tunnistettu, arvioitu ja käsitelty yhteistyössä Rewenda Oy:n kanssa. Riskikartoitus liittyi kaupungin riskienhallintaprosessiin. Keskeisimmiksi riskeiksi nousivat ne riskit, joiden nykyinen hallinta koettiin riittämättömäksi.

Suurimmaksi riskiksi nousivat organisaatiomuutokseen liittyvät strategiset riskit. Näihin pyritään varautumaan rajapintojen tunnistamisella ja henkilöstön kouluttamisella.

Suuri riski ovat myös heikkokuntoiset toimitilat, jotka voivat aiheuttaa katkoksia palvelutuotantoon sekä lisätä henkilöstön sairauspoissaoloja. Edellä mainitut seikat voivat myös heikentää Iisalmen kaupungin imagoa. Tekninen toimiala on ryhtynyt toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi lähivuosien aikana. Riskinä on rahoituksen riittämättömyys.

8.6.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Sitovuustaso kv Brutto/ Netto	TP2015 1 000 €	TA2016 1 000 €	TA2017 1 000 €	%	TS2018 1 000 €	TS2019 1 000 €
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto							
Toimintatuotot	B	16	0	13		13	13
Toimintakulut	B	-1 005	-1 036	-851	-17,9 %	-851	-851
Netto (=toimintakate)		-989	-1 036	-838	-19,1 %	-838	-838
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		1 522	1 732	2 319	0,0 %	2 319	2 319
Vyörytyskulut		-692	-872	-1 669	91,4 %	-1 669	-1 669
Vyörytys, netto		830	860	650	-24,5 %	650	650

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALAN HALLINTO		KH 2017
TOIMINTATUOTOT		
MYYNITUOTOT		0
MAKSUTUOTOT		13 000
TUET JA AVUSTUKSET		0
MUUT TOIMINTATUOTOT		0
TOIMINTATUOTOT		13 000
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		-464 563
PALKAT JA PALKKIOT		-194 073
HENKILÖSIVUKULUT		-270 490
ELÄKEKULUT		-261 646
MUUT HENKILÖSIVUKULUT		-8 844
PALVELUJEN OSTOT		-168 310
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		-13 950
AVUSTUKSET		-188 600
MUUT TOIMINTAKULUT		-15 410
TOIMINTAKULUT		-850 833
TOIMINTAKATE		-837 833

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, toimialajohtaja sekä vastuualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytys-erinä.

Sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan on yhdistetty kolme entistä lautakuntaa eli koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Sen tehtävänä on johtaa ja valvoa toimialan tuottamien palvelujen toteuttamista. Lautakunnan käsittelemien asioiden määrä ja kokousten lukumäärä tulee todennäköisesti olemaan suurempi kuin aikaisempien yksittäisten lautakuntien.

Iisalmen kaupunki myöntää vuosittain avustuksia iisalmelaisille rekisteröityneille yhdistyksille kaupunginhallituksen 18.1.2016 § 4 hyväksymän päätöksen mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuonna 2017 avustuksia yhteensä 188 600 €. Avustukset jakaantuvat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssi-toimintaan, apurahoihin ja stipendeihin, liikuntatilojen ja -alueiden kunnossapito- ja ylläpitoavustuksiin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistuu liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa voidaan myöntää myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Avustuksiin on lisätty vuodelle 2017 jäseurojen tuki lähialueen jäähallien käytöstä (15 000 €) ja lisämääräraha kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (3 000 €).

8.6.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Varhaiskasvatuksen vastuualueeseen kuuluvat päiväkotihoito, perhepäivähoito, esiopetus ja lastenhoidon tuet: kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki ja yksityisen hoidon tuen kuntalisä.

Varhaiskasvatuksen vastuualueen muodostavat 9 kunnallista päiväkotia ja 34 omassa kotonaan työskentelevää perhepäivähoitajaa. Perhepäivähoidon varahoidosta vastaa 8 perhepäivähoitajaa eri päiväkodeissa. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluja kaupungin valvomana tuottaa 6 yksityistä päiväkotia, 13 yksityistä perhepäivähoitajaa sekä 3 yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Perheiden valinnanvapautta kunnallisen ja yksityisen päivähoidon välillä tuetaan kaupungin maksamalla yksityisen päivähoidon kuntalisällä.

Esiopetusta järjestetään kaikissa kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa sekä Kilpijärven, Kangaslammin, Kirkonsalmen, Partalan ja Hernejärven erillisissä esiopetusryhmissä sekä 1.8.2017 alkaen myös Kauppi-Heikin koulun erillisessä esiopetusryhmässä.

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatusjohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Sitovuustaso kv Brutto/ Netto	TP2015 1 000 €	TA2016 1 000 €	TA2017 1 000 €	%	TS2018 1 000 €	TS2019 1 000 €
Varhaiskasvatus							
Toimintatuotot	B	1 107	1 226	1 049	-14,4 %	1 049	1 049
Toimintakulut	B	-13 464	-13 141	-12 415	-5,5 %	-12 415	-12 415
Netto (=toimintakate)		-12 357	-11 915	-11 366	-4,6 %	-11 366	-11 366
Suunnitelmapoistot	B	-134	-102	-83	-18,8 %	-72	-63
Vyörytystuotot		85	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-459	-447	-799	78,7 %	-799	-799
Vyörytys, netto		-374	-447	-799	78,7 %	-799	-799

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

PÄIVÄKOTIHOITO	KH 2017	PERHEPÄIVÄHOITO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT		TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	119 022	MYYNITUOTOT	27 000
MAKSUTUOTOT	623 000	MAKSUTUOTOT	280 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	0		
TOIMINTATUOTOT	742 022	TOIMINTATUOTOT	307 000
TOIMINTAKULUT		TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-5 487 474	HENKILÖSTÖKULUT	-1 484 042
PALKAT JA PALKKIOT	-4 482 073	PALKAT JA PALKKIOT	-1 123 343
HENKILÖSIVUKULUT	-1 005 401	HENKILÖSIVUKULUT	-360 699
ELÄKEKULUT	-775 134	ELÄKEKULUT	-303 465
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-230 267	MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-57 234
PALVELUJEN OSTOT	-1 131 636	PALVELUJEN OSTOT	-193 510
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-169 800	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 600
AVUSTUKSET	-3 061 000	MUUT TOIMINTAKULUT	-2 230
MUUT TOIMINTAKULUT	-881 765		
TOIMINTAKULUT	-10 731 675	TOIMINTAKULUT	-1 683 382
TOIMINTAKATE	-9 989 653	TOIMINTAKATE	-1 376 382

Toimintasuunnitelma

Varhaiskasvatustalouden mukaan kunnan tehtävä on huolehtia siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa perheiden tarpeen mukaan. Tarvittaessa varhaiskasvatusta järjestetään myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen vähintään 20h/viikko ja laissa korostetaan lapsen etua toiminnan järjestämisessä. Varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet on säädetty laissa.

Varhaiskasvatussuunnitelma uudistuu ja siitä on laadittava paikallinen versio, joka otetaan käyttöön 1.8.2017.

Perusopetuslain (26a§) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymän normin esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta. Uusi esiopetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016. Uudessa esiopetussuunnitelmassa painottuvat lapsen ja huoltajien osallisuus, toiminnallisuus ja laaja-alainen oppiminen.

Yhtenä Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman kärkihankkeena on ”Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma”, jonka tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitut palvelut. Lapsen etu ja vanhemmuuden tuki ovat ensisijaisia. Peruspalveluja vahvistetaan ja siirretään painopistettä ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. Kärkihankkeen tavoitteen saavuttaminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Varhaiskasvatuksen palveluverkostoon laaditaan uusi verkostaselvitys, jossa otetaan kantaa tulevaisuuden varhaiskasvatuspaikkojen tarpeeseen ja järjestämiseen. Lapsimäärissä ei tapahdu suuria muutoksia, mutta varhaiskasvatuksen tarpeeseen ja

laajuuteen vaikuttavat myös perheiden työllistymistilanne ja opiskelut. Suunnitelmassa huomioidaan myös yksityisen varhaiskasvatuksen jatkuva määrällinen kasvaminen.

Yksi esiopetusryhmä siirtyy Kirkonsalmen koululle 1.1.2017 alkaen. Tällä vapautetaan päiväkotipaikka hoitopaikkoja pienemmille lapsille. Kauppi-Heikin koulun esiopetustila valmistuu käyttöönotettavaksi syyslukukauden 2017 alusta alkaen. Selvitetään myös mahdollisuus aloittaa 1.8.2017 kokeiluna luontoeskari eli esikouluryhmä, joka toimisi suurimmaksi osaksi ulkona.

Varhaiskasvatuksen vastuualueella lisätään resurssia yksityisen hoidon tukeen ja tuen kuntalisään. Perusteena uudet yksityiset perhepäivähoitajat sekä koulutuslautakunnan 17.5.2016 § 33 päättämä korotus.

Suunnitelmavuosina 2018–2019 perhepäivähoitajia eläköityy ja korvaavia päivähoitopaikkoja on järjestettävä joko kunnallisesti tai yksityiseltä sektorilta

8.6.3 Perusopetus ja lukiokoulutus –vastuualue

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vastuualueen muodostavat peruskoulut ja lukiokoulutusta antava Iisalmen lyseo sekä ruokapalvelut. Peruskouluja on 11, joista alakouluja on 10 ja yksi yläkoulu. Tilastointipäivänä 20.9.2016 perusopetuksessa oli 2017 oppilasta ja lukiokoulutuksessa 337 opiskelijaa sekä 6 aikuisopiskelijaa. Lisäksi valmistavassa opetuksessa oli 15 oppilasta ja aikuisten perusopetuksessa 4 oppilasta.

Valmistuskeittiöitä on vuoden alussa 4 ja jakelukeittiöitä 12. Kun päiväkotien ruoanvalmistus siirtyy Lumakeskukseen valmistuvaan uuteen keittiöön (viimeistään 6.6.2017), muutetaan Kirkonsalmen koulun valmistuskeittiö jakelukeittiöksi, jolloin valmistuskeittiöitä on 3 ja jakelukeittiöitä 13.

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Sitovuustaso kv Brutto/ Netto	TP2015 1 000 €	TA2016 1 000 €	TA2017 1 000 €	%	TS2018 1 000 €	TS2019 1 000 €
Perusopetus- ja lukiokoulutus							
Toimintatuotot	B	3 450	3 327	4 443	33,5 %	4 090	4 090
Toimintakulut	B	-22 381	-23 492	-24 239	3,2 %	-24 249	-24 432
Netto (=toimintakate)		-18 931	-20 165	-19 796	-1,8 %	-20 159	-20 342
Suunnitelmapoistot	B	-193	-188	-249	32,2 %	-312	-210
Vyörytystuotot		88	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-747	-693	-1 124	62,2 %	-1 124	-1 124
Vyörytys, netto		-659	-693	-1 124	62,2 %	-1 124	-1 124

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

PERUSOPETUS	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	253 000
MAKSUTUOTOT	106 550
TUET JA AVUSTUKSET	172 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	18 900
TOIMINTATUOTOT	550 450
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-10 370 642
PALKAT JA PALKKIOT	-8 346 535
HENKILÖSIVUKULUT	-2 024 107
ELÄKEKULUT	-1 601 179
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-422 928
PALVELUJEN OSTOT	-3 807 550
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-802 550
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 976 331
TOIMINTAKULUT	-17 957 073
TOIMINTAKATE	-17 406 623

LUKIOKOULUTUS	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MAKSUTUOTOT	86 000
TUET JA AVUSTUKSET	180 500
MUUT TOIMINTATUOTOT	6 000
TOIMINTATUOTOT	272 500
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-1 780 107
PALKAT JA PALKKIOT	-1 438 481
HENKILÖSIVUKULUT	-341 626
ELÄKEKULUT	-269 795
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-71 831
PALVELUJEN OSTOT	-432 890
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-22 800
MUUT TOIMINTAKULUT	-511 540
TOIMINTAKULUT	-2 747 337
TOIMINTAKATE	-2 474 837

RUOKAPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	3 619 690
MUUT TOIMINTATUOTOT	0
TOIMINTATUOTOT	3 619 690
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-1 483 552
PALKAT JA PALKKIOT	-1 212 673
HENKILÖSIVUKULUT	-270 879
ELÄKEKULUT	-208 976
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-61 903
PALVELUJEN OSTOT	-436 560
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 212 650
MUUT TOIMINTAKULUT	-401 552
TOIMINTAKULUT	-3 534 314
TOIMINTAKATE	85 376

Toimintasuunnitelma

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Iisalmen kaupungin 11 peruskoulua tarjoavat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–9. Peruskoulun päättäneille nuorille, jotka eivät ole sijoittuneet toisen asteen koulutukseen, on tarjolla lisäopetusta (lukio-kymppi) ja maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 luokilla 1–6. Opetushallituksen määräyksen mukaisesti se tulee voimaan yläkoulussa porrastetusti siten, että 7. luokat ottavat sen käyttöön 1.8.2017, 8. luokat 18.8.2018 ja 9. luokat 1.8.2019. Tämä edellyttää lisäresurssia uuden opetussuunnitelman mukaiseen oppimateriaaliin ja koulutukseen edelleen vuonna 2017 ja suunnitelmavuosina 2018 ja 2019.

Yksi Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman kärkihankkeista on ”Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin” eli ns. digiloikka. Koulutuslautakunta on kokouksessaan 21.6.2016 § 44 hyväksynyt Iisalmen kaupungin Pedagogisen ICT-suunnitelman vuosille 2017–2021. Suunnitelman toimeenpano edellyttää lisäresursseja sekä opettajien koulutukseen että laitehankintoihin.

Hallitusohjelman mukaisesti monet perusopetuksen laadun kehittämiseen suunnatuista avustuksista ovat poistuneet/pienentyneet. Osa aiemmin avustuksilla rahoitetuista toiminnoista (resurssiopetus, avustajat) joudutaan kattamaan talousarviorahoituksella.

Iltapäivätoiminnan ohjaajina toimivat pääsääntöisesti koulunkäynnin ohjaajat, joiden työaika jakaantuu ip-toiminnan ja perusopetuksen kesken. Jakosuhte muuttuu lukuvuosittain ja useamminkin tarpeen mukaan. Määrärahojen ja henkilöstön joustavan käytön helpottamiseksi ip-toiminnan ohjaajat siirtyvät varhaiskasvatuksen vastuualueelta perusopetuksen vastuualueelle vuoden 2017 alusta.

Koulujen peruskorjaukset ja uudisrakentamiset jatkuvat investointisuunnitelman mukaisesti. Kauppi-Heikin ja Kangaslammin koulut valmistuvat käyttöönotettaviksi syyslukukauden 2017 alusta alkaen. Entisten tilojen sisäilmaongelmien vuoksi joudutaan uudistamaan laajamittaisesti myös pienkalustoa ja oppimateriaalia. Tähän tarvitaan lisäresurssia.

Ennusteen mukaan oppilasmäärä kasvaa hieman suunnitelmavuosina. Muutoksella ei ole vaikutusta palveluverkkoon. Sen sijaan koulurakennusten huono kunto ja suuri investointitarve luovat paineita palveluverkon muutoksille.

Lukio

Lukio on yleissivistävä 2. asteen oppilaitos, jonne on mahdollista pyrkiä suoritettuaan oppivelvollisuuden. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Iisalmessa lukiokoulutus vastaa nuorten lukiokoulutuksen lisäksi myös perusopetuksen lukioon tähtäävästä lisäopetuksesta (lukiokymppi) sekä nuorten aikuisten

maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavasta koulutuksesta. Aikuislukioon ei ole otettu uusia opiskelijoita vuoden 2015 jälkeen ja toimipiste lakkautetaan lukuvuoden 2016–2017 päättyessä. Aikuisopiskelijat voivat suorittaa edelleen lukio-opintoja Iisalmessa osallistumalla lyseossa tarjottavaan opetukseen joko varsinaisena opiskelijana (opiskelu aikuisille tarkoitetun tuntijaon mukaan) tai aineopiskelijana (yhden tai useamman oppiaineen suorittaminen). Etäopiskelijat ohjataan muihin aikuislukioihin.

Lukiokoulutus on tällä hetkellä muutosten keskellä. Sähköiset ylioppilaskokeet käynnistyivät kolmen kokeen osalta syksyllä 2016 ja niiden käyttö laajenee edelleen vuonna 2017. Lukiokoulutukseen ei kohdistu useiden vuosien rahoitusleikkausten jälkeen enää lisää leikkauksia tällä hallituskaudella. Odotettavissa kuitenkin on, että edellisellä hallituskaudella jäädytetty rahoitusjärjestelmä uudistus herätetään henkiin lähivuosina.

Ennusteiden mukaan suunnitelmavuosina 2018 ja 2019 ei tapahdu suuria muutoksia lukio-opiskelijoiden määrässä. Palvelutuotanto pysyy ennallaan.

Ruokapalvelut

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän valmistuskeittiö siirtyy Iisalmen kaupungin alaisuuteen 1.1.2017. Sen toiminta jatkuu nykyisissä sairaalan tiloissa, kunnes Lumakeskus Majakan alakertaan peruskorjattava keittiö valmistuu. Suunnitelman mukaan keittiö valmistuu helmikuussa 2017.

SOTE-aterioiden lisäksi keittiön valmistukseen siirretään päiväkotien ateriat viimeistään 6.6.2017 alkaen. Siinä vaiheessa Kirkonsalmen koulun väliaikainen valmistuskeittiö muutetaan jakelukeittiöksi. Koulun aterioiden valmistukseen jää edelleen Juhani Ahon koulun ja Lumakeskus Majakan yläkerran valmistuskeittiöt, joista ruoka kuljetetaan päivittäin muihin kouluihin. Ruoanjakoon käytetään Partalan ja Kauppi-Heikin kouluissa ostopalvelua. Sijaisuuksia hoidetaan paikallisilla sijaisilla ja vuokratyövoimalla. Osa Kangaslammin koulun oppilaista ruokailee väistötiloissa Savonialla. Fazer Amican ruokalassa kevätlukukauden.

Elintarvikkeet hankitaan IS-Hankinta Oy:n sopimuksilla ja lähiruokaa ostetaan tarjonnan mukaan.

Yläkoulujen oppilaille annetaan maksuton välipala: näkkileipää, ravintorasvaa ja maitoa.

Suunnitelmavuosina 2018–2019 ei näyttäisi tapahtuvan suuria muutoksia koulujen ja päiväkotien ruokailijamäärissä. SOTE-uudistus saattaa tuoda muutoksia hoivapuolen ruokapalveluun.

8.6.4 Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualue

Kulttuuri ja vapaa-aika vastuualueen muodostavat kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalvelujen alle ja sitä sitoo valtuustoon nähdessä toimintakate.

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Sitovuustaso kv Brutto/ Netto	TP2015 1 000 €	TA2016 1 000 €	TA2017 1 000 €	%	TS2018 1 000 €	TS2019 1 000 €
Kulttuuri ja vapaa-aika							
Toimintatuotot	B	1 049	877	863	-1,5 %	863	863
Toimintakulut	B	-5 781	-5 828	-6 341	8,8 %	-6 281	-6 281
Netto (=toimintakate)		-4 732	-4 952	-5 477	10,6 %	-5 417	-5 417
Suunnitelmapoistot	B	-140	-160	-77	-51,8 %	-64	-49
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-456	-547	-333	-39,1 %	-333	-333
Vyörytys, netto		-456	-547	-333	-39,1 %	-333	-333

Tässä taulukossa esitetty vastuualueen luvut ilman uimahallia, jota sitoo nettotoimintakate. Uimahallin luvut esitetty erikseen s. 97.

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

KANSALAIK- JA MUSIIKKIOPISTO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntituotot	97 300
MAKSUTUOTOT	286 900
TUET JA AVUSTUKSET	19 315
MUUT TOIMINTATUOTOT	13 000
TOIMINTATUOTOT	416 515
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-1 112 793
PALKAT JA PALKKIOT	-878 082
HENKILÖSIVUKULUT	-234 711
ELÄKEKULUT	-190 522
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-44 189
PALVELUJEN OSTOT	-206 195
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-24 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-163 020
TOIMINTAKULUT	-1 506 008
TOIMINTAKATE	-1 089 493

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntituotot	9 100
MAKSUTUOTOT	72 000
TUET JA AVUSTUKSET	41 200
MUUT TOIMINTATUOTOT	68 500
TOIMINTATUOTOT	190 800
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-757 577
PALKAT JA PALKKIOT	-582 656
HENKILÖSIVUKULUT	-174 921
ELÄKEKULUT	-145 383
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-29 538
PALVELUJEN OSTOT	-375 800
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-218 250
MUUT TOIMINTAKULUT	-502 670
TOIMINTAKULUT	-1 854 297
TOIMINTAKATE	-1 663 497

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT (PL UIMAHALLI) KH 2017

TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	34 600
MAKSUTUOTOT	34 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	187 500

TOIMINTATUOTOT	256 100

TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-277 296
PALKAT JA PALKKIOT	-224 161
HENKILÖSIVUKULUT	-53 135
ELÄKEKULUT	-41 779
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 356
PALVELUJEN OSTOT	-1 541 510
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-32 900
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 128 670

TOIMINTAKULUT	-2 980 376

TOIMINTAKATE	-2 724 276

Toimintasuunnitelma

Yhteistyö uudessa organisaatiossa käynnistyy vuoden 2017 alussa. Vuoden 2017 aikana tullaan kehittämään yhteistyötä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen toimintayksikköjen kanssa huomioiden myös kolmannen sektorin mahdollisuudet palvelujen tuottamisessa.

Vastuu kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä säilyy kunnissa, kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät maakuntahallintoon vuonna 2019. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen rooli hyvinvointipalvelujen tuottajana tulee kasvamaan. Palvelujen painopisteitä tullaan tarvittaessa päivittämään uuden kaupunkistrategian myötä.

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille, etenkin ikäihmisille. Opiston tarjonnassa korostuvat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä kieltenopetus. Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa.

Ylä-Savon musiikkiopistossa tarjotaan laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa on yhteensä 250 pääaineista opiskelijaa sekä 160 musiikkileikkikoululaista. Vuoden 2017 painopisteenä on musiikin teorian monipuolistaminen Opetushallituksen rahoituksella sekä Nordplus Junior -hankkeen läpivienti. Musiikkiopisto tuottaa myös Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina ovat myös kulttuuritoimi ja kansalaisopisto.

Ylä-Savon musiikkiopisto on saanut 38.850 euroa Nordplus Junior apurahan pohjoismais-balttilaiseen yhteistyöhön lukuvuodeksi 2016–2017. Opetushallituksen avustuksella monipuolistetaan musiikin teorian opetusta. Opetushallitus on myöntänyt

kansalaisopistolle opintoseteliavustuksen ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksujen alentamiseksi.

Suunnitelmavuosina 2018–2019 kirjasto- ja kulttuuripalveluiden sekä kansalaisopiston opetustarjonnan mahdollistama elämyksellisyys, sosiaalisuus, sosiaaliset verkostot ja yhteenkuuluvuuden tunne lisäävät hyvinvointia, terveyttä ja elämän mielekkyyttä. Palveluissa jatketaan monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota kiinnitetään palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen. Musiikkiopiston opetusta tarjotaan edelleen ensisijaisesti lapsille.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Iisalmen kaupunginkirjasto edistää toiminnallaan väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Uudessa kirjastolaissa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017, keskeisenä tavoitteena on edistää yhteiskunnallista demokratiakehitystä ja vahvistaa yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Iisalmen kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Kulttuuripalveluiden toiminta-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, kulttuuritapahtumat Juhani Ahon museolla ja kulttuurikeskuksessa, museotoiminta, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Hallitusohjelmassa on yhtenä kärkihankkeena 2017 taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen, erityisesti lasten ja nuorten osalta. Sekä kirjasto- että kulttuuripalveluissa on olennaista kulttuurin ja tiedon tasavertainen saatavuus ja saavutettavuus. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille laadukkaita ja monipuolisia palveluita sekä mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen.

Yleisten kirjastojen neuvoston strategiassa korostetaan yhteistyön merkitystä eri toimijoiden kanssa. Kirjaston tiloja avataan enenevässä määrin monipuoliseen käyttöön sekä kansalaisjärjestöjen että muiden toimijoiden kanssa. Lukemiseen innostaminen on kirjaston tärkeimpiä tehtäviä. E-aineistojen tarjonta kirjastokäyttöön on tällä hetkellä rajattua, mutta aineistoa otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan. Kirjasto kehittää toimintaansa asiakaslähtöisesti vuosittain omilla resursseillaan sekä erilaisilla hankkeilla. Toiminnan painopisteitä vuodelle 2017 ovat kirjastopalveluiden kehittäminen nuorten näkökulmasta, laadun kehittäminen kirjastoverkko Rutakossa ja yhteisöllisyyden kasvattaminen kotiseutuun liittyvän materiaalinkeruuhankkeen kautta.

Kulttuuritoimessa pyritään mahdollistamaan tasapuolista kulttuuriosallistumista monipuolisella omalla tarjonnalla, edullisilla pääsymaksuilla ja tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä. Lisäksi kulttuurikasvatusohjelmilla taataan lapsille ja nuorille tasavertaisia mahdollisuuksia päästä osalliseksi kulttuurista ja tuodaan kulttuuri osaksi lasten arkea. Hallitusohjelmassa nousee esille edelleen prosenttitaide-periaatteen edistäminen. Kulttuuripalvelut ovat omalta osaltaan mukana edistämässä prosenttitaide-periaatteen käyttöä Iisalmessa valmistuvien julkisten rakennusten osalta.

Vuonna 2017 vietetään SUOMI 100 -juhlavuotta. Kulttuuripalvelut koordinoivat juhlavuotta, ja juhlavuoden lisämääräraha (60 000 €) on sijoitettu kulttuuripalveluiden talousarvioon. Määrärahalla järjestetään koko kaupunkia koskevia tapahtumia ja tehdään juhlavuoden yleismarkkinointia.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa tehdään laajaa yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään Ylä-Savon laajuisesti kirjastoverkko Rutakossa ja kulttuurivastaavien kesken. Yhdessä haetaan myös rahoituksia, joilla kehitetään toimintaa.

Vuodelle 2017 on kirjastolla kolme projektia, joihin saatiin Opetusministeriöltä ylimääräistä valtionavustusta yhteensä 42 000 euroa. Iisalmi eilen ja tänään -kotiseutuhankkeessa kannustetaan iisalmelaisia kotiseutuun liittyvien tarinoiden ja kuva-aineiston keruuseen ja luomiseen. Nuorten näköistä -projekti toteutetaan yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa ja Rutakko-kirjastoverkon Rajaton Rutakko -yhteisprojektissa luodaan yhteinen laatukäsikirja kirjastoverkolle.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikuntapalvelujen tärkeimpänä tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Liikuntapalvelut vastaa liikunta- ja nuorisotilojen varauksista, käytön ohjauksesta, viestinnästä ja markkinoinnista, liikunta- ja nuorisojärjestöjen ja vammaisjärjestöjen tukemisesta sekä järjestää yhteistyössä eri tahojen lasten ja nuorten-, aikuisväestön-, ikäihmisten- ja erityisryhmien liikuntaa. Painotus liikunnan toiminnallisissa asioissa on lapsissa ja nuorissa sekä ikäihmisissä ja erityisryhmissä. Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa lisätään painopisteenä vähän liikkuvat lapset ja nuoret. Avustuksiin on lisätty vuodelle 2017 jääseurojen tuki lähialueen jäähallien käytöstä.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen ohjaamaan harrastamiseen osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun.

Nuorisopalvelujen tavoitteena on uuden nuorisolain (1.1.2017) mukaisesti tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä lisätä nuorten osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja yhdenvertaisuutta. Nuorisopalveluja toteutetaan ryhmä- ja tilatoiminnalla, tapahtumilla, jalkautumalla nuoren luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle sekä toteuttamalla 7–8 -luokkalaisten Twist kesätyötoimintaa (tavoitteena 100 nuorta). Ohjaamotilan (City-käytävä) ja Lumakeskuksen kahvion tilan käyttöä nuorten kokoontumistilana kehitetään.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) koordinoi nuorisotakuun toteutumista laaditun suunnitelman mukaisesti ja toimii myös oppilashuollon ohjausryhmänä. Työryhmän toiminnan tavoitteena on toimia laaja-alaisesti yli hallintorajojen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hanketoiminnalla vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä. Kehittämishankkeet ovat oleellinen osa myös hyvinvoinnin edistämistä. Vuonna 2017

jatketään FeelMe hanketta (Ylä-Savon Veturi). Lisäksi teemme yhteistyötä Nuorten Duuniin -hankkeen, kirjaston hallinnoiman Nuorten näköistä ja Pohjois-Savon Liikunnan hallinnoiman Työkuntoon -hankkeen kanssa. Ylä-Savon ohjaamohanke (ESR) päättyy helmikuussa 2017. Hankkeelle suunnitellaan jatkohanketta ja selvitetään mahdollisuutta toteuttaa osin omana työnä. Myös Iisalmi Liikkuu viksusti -projektille tullaan hakemaan jatkoa.

Suunnitelmavuosina 2018–2019 liikunta- ja nuorisopalveluissa painopisteenä tulevat säilymään lapset ja nuoret sekä ikääntyvät ja erityisryhmät. Yhteistyö palvelujen tuottamisessa tulee edelleen olemaan merkittävässä roolissa. Väestö ikääntyy ja tähän pitää pystyä vastaamaan ennaltaehkäisevillä, toimintakykyä kokonaisvaltaisesti tukevilla ja ylläpitävillä palveluilla. Erilaisilla ikääntyville suunnatuilla monipuolisilla matalankynnyksen palveluilla voidaan olennaisesti vaikuttaa ko. ikäryhmän toimintakykyyn ja hyvinvointiin.

Uimahalli

Sivistys- ja hyvinvointi-	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
lautakunta	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Uimahalli							
Toimintatuotot		715	716	716	0,0 %	716	716
Toimintakulut		-919	-979	-1 184	20,9 %	-1 184	-1 184
Netto (=toimintakate)	N	-204	-263	-468	77,9 %	-468	-468
Suunnitelmapoistot	B	-135	-142	-14	-90,1 %	-14	-9
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-35	-28	-62	121,4 %	-62	-62
Vyörytys, netto		-35	-28	-62	121,4 %	-62	-62

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

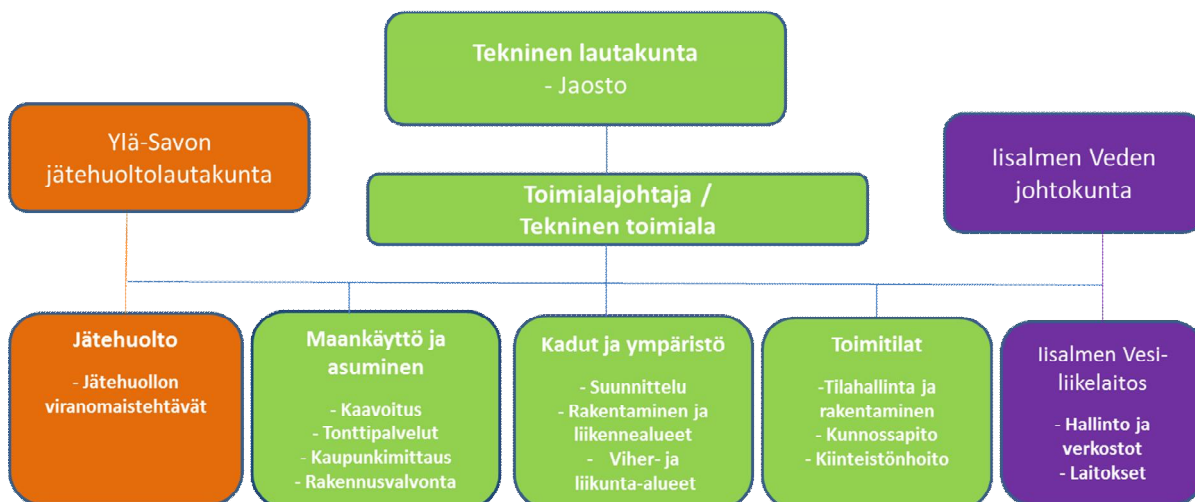
UIMAHALLI	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	70 000
MAKSUTUOTOT	636 260
MUUT TOIMINTATUOTOT	10 000
TOIMINTATUOTOT	716 260
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-382 631
PALKAT JA PALKKIOT	-307 487
HENKILÖSIVUKULUT	-75 144
ELÄKEKULUT	-59 606
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-15 538
PALVELUJEN OSTOT	-242 690
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-80 600
MUUT TOIMINTAKULUT	-477 920
TOIMINTAKULUT	-1 183 841
TOIMINTAKATE	-467 581

Uimahallin merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisääjänä on merkittävä. Uimahallin palveluihin kuuluvat allas-, kuntosali-, kassa ja kahviopalvelut. Uimahallin kiinteistön ja tekniikan kunnossapidosta ja siivouksesta vastaa tekninen toimiala. Yhteistyö uimahallin tekniikan ja kiinteistön hoidossa ja asiakasturvallisuuden ylläpitämisessä tulee teknisen toimialan kanssa olemaan tiivistä. Uimahallin tulotavoitteeseen pääseminen edellyttää vähintään 162 000 kävijää sekä aukioloaikojen ja palvelujen pysymistä vuoden 2016 tasolla. Vuonna 2017 käynnistetään uimahallin peruskorjauksen suunnittelu investointiohjelman mukaisesti. Toiminnallisten palvelujen vaikutus kävijämäärään tulee olemaan merkittävä.

Uimahallin peruskorjaus ajoittuu suunnitelmavuosille 2018–2019. Uimahallin peruskorjauksen liittyvät suunnitelmat valmistuvat vuonna 2017. Suunniteltu peruskorjauksen käynnistäminen on järkevää aloittaa 5 / 2018, arvio valmistumisesta olisi syksyille 2019. Peruskorjaus vuosina 2018–2019 tulee vähentämään uimahallin toimintatuloja ja -menoja. Mahdolliset vaikutukset henkilöstöön selvitetään vuoden 2018 talousarviota laadittaessa. Uimahallin toiminta ja hinnoittelu tullaan uudistamaan vastaamaan uudistettuja tiloja uimahallin avautuessa.

8.7 Tekninen lautakunta

Tekninen toimiala 2017

Teknisen toimialaan kuuluvat seuraavat viisi vastuualuetta: Jätehuolto, maankäyttö ja asuminen, kadut ja ympäristö, toimitilat sekä Iisalmen vesi -liikelaitos.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alaisuudessa toimiva **jätehuolto –vastuualue** vastaa jätehuollon viranomaistehtävistä.

Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kolme vastuualuetta:

Maankäyttö ja asuminen –vastuualue vastaa maanomaisuuden hallinnosta, maankäytön suunnittelusta, paikkatietohallinnasta ja kiinteistörekisterin pitämisestä sekä rakennusvalvonnasta. Vastuualue kehittää yhdyskuntarakennetta sekä asumisen ja elinkeinoelämän toimintaympäristöjä.

Kadut ja ympäristö –vastuualue vastaa julkiseen käyttöön tarkoitettuja kaupungin omistamien alueiden hallinnosta suunnittelusta, rakentamisesta sekä ylläpidosta. Vastuualue toimeenpanee laadittuja asemakaava- ja yleisen alueen suunnitelmia yhdyskuntarakenteen erilaisille toiminnoille sekä asumiselle ja elinkeinoelämälle.

Toimitilat -vastuualue vastaa kaupungin omistuksessa olevien toimitilojen hallinnosta, ylläpidosta ja vuokraamisesta sekä näiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä sekä vastaa toimitilojen järjestämisestä kaupungin eri yksiköille.

Iisalmen vesiliikelaitos on Iisalmen Veden johtokunnan alaisuudessa toimiva kunnallinen liikelaitos. Liikelaitos vastaa laadukkaista vesihuollon palveluista, vesihuollon kehittämisestä sekä vastaa vesihuollon verkostojen ja laitosten kunnossapidamisesta ja uudisrakentamisesta.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Hallinto	Vakituiset	3,0	3,0	1,0	1,0	1,0
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	3,0	3,0	1,0	1,0	1,0
Maankäyttö ja asuminen						
	Vakituiset	47,6	47,4	19,0	19,0	19,0
	Määräaikaiset	12,3	10,0	1,0	1,0	1,0
	Yhteensä	59,5	57,4	20,0	20,0	20,0
Kadut ja ympäristö						
	Vakituiset	sisältyy maan käyttö ja asuminen vastuualueen lukuihin		34,1	34,1	34,1
	Määräaikaiset			15,5	15,5	15,5
	Yhteensä			49,6	49,6	49,6
Toimitilat						
Yhteensä	Vakituiset	22,4	23,4	37,1	37,1	37,1
	Määräaikaiset	1,0	5,0	1,0	1,0	1,0
	Yhteensä	23,4	28,4	38,1	38,1	38,1
	VAKITUISET	73	73,8	91,2	91,2	91,2
	MÄÄRÄAIKAISET	13,3	15	17,5	17,5	17,5
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	86,3	88,8	108,7	108,7	108,7

Organisaatiomuutoksesta johtuen vastuualuekohtaisia henkilöstölukuja v. 2015 ja 2016 ei ole saatavilla.

Henkilöstöstä on vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä **kadut ja ympäristö** vastuualueella 17 henkilöä ja **toimitilat** –vastuualueella 6 henkilöä.

Vähennykset 2017

Laskennallisen eläkeiän saavuttaa kaksi henkilöä. Virkojen täyttö tai sisäiset järjestelyt ratkaistaan erikseen tehtävän henkilöstösuunnitelman mukaan.

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelujen tekevä henkilöstö sekä pysäköinninvalvonta siirtyy tuki- ja hallintopalveluihin (6 htv).

Lisäykset 2017

Siivoustoimen sekä liikuntapaikkojen ylläpidon henkilöstö sekä uimahallin laitoshenkilöt (yht. 27 henk.) siirtyvät organisaatiomuutoksesta johtuen tekniselle toimialalle.

Määräaikaiset 2017

Maankäyttö ja asuminen -toimintayksikössä määräaikaisina ovat teknisen alan harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä kulloinkin ilmenevän tarpeen ja resurssien mukaisesti. Kunnallistekniikan rakentamisessa (sis. viherrakennus) määräaikaista henkilöstöä 3 htv.

Puistojen ylläpito kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Maa- ja metsätiloissa määräaikainen metsuri kolmen kuukauden ajan. Liikuntapaikkojen ylläpidossa kaksi henkilöä 3,5 kk:n ajan sekä kaksi kesätyöntekijää kolmen kuukauden ajan.

Kunnallistekniikan töiden vähäisyyden johdosta voidaan henkilöstöä joutua siirtämään viher- ja liikunta-alueiden ylläpitoon ja luopumaan määräaikaisen henkilöstön käytöstä vakinaisen henkilöstön työllisyyden turvaamiseksi.

Yksiköiden asiantuntijapalveluihin varattua määrärahaa voidaan tarvittaessa käyttää myös määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Tilahallintokoordinaattorin palkkaamista esitetään jatkettavaksi maakunnallisen sote-ratkaisuun saakka toimitilat -vastuualueella. Kustannusvastuu Ylä-Savon SOTella.

Määräaikaisen henkilöstön työpanosta täydennetään ostopalveluilla. Omaa henkilöstöä ei lisätä ylläpidossa eikä rakentamisessa.

Perustelut vuosien 2018–2019 henkilöstömuutoksille

Laskennallisen eläkeiän saavuttaa neljä henkilöä v. 2018 ja kaksi henkilöä v. 2019. Virkojen ja tehtävien täyttö tai sisäiset järjestelyt ratkaistaan erikseen tehtävän henkilöstösuunnitelman mukaan.

Vuosien 2017–2019 aikana yhteensä 11 henkilöä saavuttaa laskennallisen eläkeiän.

Eläkepoistuman yhteydessä selvitetään aina sisäisten järjestelyjen mahdollisuus.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla muuttuvista määräyksistä. Tämä vaatii jatkuvaa kouluttautumista. Esimiehiä kannustetaan johtamista tuleviin koulutuksiin.

Kaupunginvaltuustoon nähdn sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Monipuolinen ja laadukas tonttitarjonta sekä turvallinen ja virikkeellinen asuin ympäristö	Uusien alueiden kaavoitus: Toteutuneet asemakaavat ja toimenpiteet. Toteutuneet hankkeet.	Ydinkeskustan asemakaava valmis. Virranpuiston asemakaava valmis ja sopimus toteutuksesta tehty. Kustaa-Aadolfin kirkon ympäristö valmis	Kirkonsalmen ja Haukiniemen ympäristön asemakaavan muutosten luonnokset.	Kirkonsalmen ja Haukiniemen ympäristön asemakaavan muutokset valmiina. Kivirannan ja Linkinniemen asemakaavan muutosten käynnistäminen.
	Monipuolistuminen /uusia kohteita/lisäys k-m²	Uusia asuin kohteita Virranpuistoon 6 kpl, asuminen 18000 k-m²	Ydinkeskustan asemakaava: uutta asumiseen 23000 k-m2 kokonaisuudessaan 60000 k-m2 (olemassa olevana 30000 k-m2)	Veturitallinkadun alue: 13000 k-m2 asumista Pihlajaharjuun 30 tonttia
	Maanhankinnat: Ahmon ja sekä ajoharjoitteluradan ympäristössä alueella: kaupa/ ha	Ahmon kauppa tai lunastus vireillä	Ahmon kaupa tai lunastus päätökseen. Uutta raakamaata Nurmeksentien varrelta.	Uutta raakamaata Jordanin länsipuolelta
	Asuinalueiden toteutus/ ha: rakentamiskohteet	Veturitallin alueen ranta-alue valmis	Ei hankkeita	Veturitallinkadun alueen rakentaminen jatkuu
	Uusien katujen rakentaminen, km	Veturitallin alue 0,3 km	Ei hankkeita	Veturitallin, Pihlajaharjun, Virranpuiston ja Ohenmäen asuinalueet
	Tonttivarannon kehitys; Luov.valm. tontit, kpl Luovutetut tontit, kpl	Tontit; asuminen 65 kpl, teollisuus- ja liiketontit 23 kpl Luovutetut tontit 10 kpl	Tontit; asuminen 65 kpl, teollisuus- ja liiketontit 23 kpl Luovutetut tontit 10 kpl	Tontit; asuminen 65 kpl, teollisuus- ja liiketontit 23 kpl Luovutetut tontit 10 kpl
	Kyläalueiden elinvoimaisuuden kehittäminen	Kirmanseudun yleiskaava valmis	Ei uusia kyläaluekaavoja vireillä	

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset:	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioonottaminen kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Yleis- ja asemakaavojen ajantasaistaminen ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen	Ydinkeskustan ajantasaistaminen valmis. Ajantasaistetaan yhteensä 6 ha Ydinkeskusta ja Ahmo.	Käynnistetään kaupungin yleiskaavan uusiminen. Ajantasaistetaan yhteensä 26 ha Haukiniemi-keskusta ja Kaupunginrannan ympäristö	Yleiskaavan uusiminen. Ajantasaistetaan yhteensä 25 ha vanhentuneita asemakaavoja esim. Simonniemi, Veturitalinranta ja Makkarahti.
	Maakuntakaavan toteuttaminen: Yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon kehitys Ylä-Savossa	Kaupan maakuntakaava valmis	Paikkatietoa kehitetään avuksi palveluverkon ja maankäytön soveltamiseksi.	Paikkatietoa kehitetään avuksi palveluverkon ja maankäytön soveltamiseksi.
	Katuverkon ja valaistuksen peruskorjausohjelmien toteutus: Lippuniemen, Partalan ja Peltosalmen alueet, toteutuneet peruskorjaukset km:t	Ahmontien peruskorjaus. Päälysteiden uusintaa erillisen ohjelman mukaan.	Alakadun peruskorjaus, Ahmontien päälystys. Päälysteiden uusintaa erillisen ohjelman mukaan.	Teräskatu, Lippuniemen kadut, Makkarahtien kadut, Savonkatu ja linja-autoaseman aukio.
	Lamppujen uusiminen, kpl	Vaihdetaan n. 400 kpl valaisimia energiaa säästävimmiksi taajama-alueella	Vaihdetaan 300-400 kpl valaisimia energiaa säästävimmiksi taajama-alueella	Uusitaan valaisimia energiaa säästävimmiksi taajama-alueella
	Vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttaminen kehittyvillä kyläalueilla. Vesihuollon toteuttaminen: Suunnitelmat/ rakentaminen, km	Käänninniemi, suunnittelu, 3 km	Käänninniemen viemäröinti, 3 km	Toimenpideohjelman toteuttaminen
	Vesistönkunnostushankkeiden toteuttaminen: Toteutuminen Rakennetut/ Toimenpiteet Toteumatilanne		Avustetaan Pieni-Väärän valuma-alueen kunnostushanketta	Edistetään kunnostushankkeiden toteutumista
	Uusien energiamääräysten mukaisten energiatodistusten laatiminen merkittävimmille kiinteistöille: Energiatodistusten määrä ja osuus kiinteistö-omaisuudesta	Energiatodistukset 100 %:lla merkittävimmistä kiinteistöistä	Energiatodistukset 100 %:lla merkittävimmistä kiinteistöistä	Energiatodistukset 100 %:lla merkittävimmistä kiinteistöistä
	Suunnittelussa ja rakentamisessa huomioidaan energiataloudelliset toimenpiteet: Urakka-asiakirjoissa energialuokkavaatimukset.	Uudisrakennuksissa vähintään energialuokkaa B, peruskorjauksissa energialuokan parannus	Uudisrakennuksissa vähintään energialuokkaa B, peruskorjauksissa energialuokan parannus	Uudisrakennuksissa vähintään energialuokkaa B, peruskorjauksissa energialuokan parannus
	Käyttäjien toimintaan vaikuttaminen: Kulutusseuranta kokonaisuutena ja poikkeamat	Kaikki merkittävät kiinteistöt aktiivisen kulutusseurannan piirissä	Kaikki merkittävät kiinteistöt aktiivisen kulutusseurannan piirissä	Kaikki merkittävät kiinteistöt aktiivisen kulutusseurannan piirissä
	Rakentamisessa käyttöön puhtausluokitukset: Urakka-asiakirjoissa vaatimuksena	Sisäilmastoluokka S2, rakennustöiden ja ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokat P1	Sisäilmastoluokka S2, rakennustöiden ja ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokat P1	Sisäilmastoluokka S2, rakennustöiden ja ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokat P1

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset:	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Ihmisten sujuva ja turvallinen liikkuminen	Seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja aiesopimuksen toteutus: Aiesopimus ja tavoitteiden toteuttaminen	Seudullinen toimenpideohjelma. Pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelma.	Aiesopimuksen ja toimenpideohjelman päivitys	Toimenpideohjelman toteuttaminen
	Seudullisen sekä kaupunkikohtaisen liikenneturvallisuussuunnitelman toteutus: Suunnitelman mukaisten kohteiden toteuttaminen	Ajohidasteet päiväkotit Simpukan läheisyyteen, Tiirankadulle ja Paloisvuorentielle	Seudullisen liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys. Ajohidasteiden rakentaminen Lippuniemeen ja keskustaan.	Toimenpideohjelman mukaiset kohteet
	Kevyen liikenteen yhteyksien parantaminen kaupunkialueella: Toteutetut parannukset	Ahmontie ja pienet peruskorjauskohteet	Ahmontie ja pienet peruskorjauskohteet	Pihlajajarju, Ohenmäki ja pienet peruskorjauskohteet esim. Päiviönkatu.

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Turvallinen, esteetön ja virikkeellinen asuin- ja toimintaympäristö	Rakenteellisiin ja taloteknisiin sisäilmaongelmiin reagoidaan etsimällä ratkaisut toimenpiteille	Meijerikatu 1:n sisäilmatutkimukset, Kirkonsalmen koulun korjaukset, toteutetaan sisäilmakorjauksia kiireellisyysjärjestyksessä.	Perusteelliset kunto- ja sisäilmatutkimukset haja-asutusalueen kouluille, pienille päiväkodeille ja muutamille muille ydintoimintojen kannalta tärkeille rakennuksille. Kirkonsalmen koulun 3. korjausvaihe. Kangaslammin koulun peruskorjausosa valmistuu.	Toteutetaan koulujen, päiväkotien ja muiden ydintoiminnan kannalta tärkeiden kiinteistöjen sisäilmakorjauksia kiireellisyysjärjestyksessä.
	Koulu- ja päiväkotikiinteistöjen kunnan ja toimivuuden parantaminen. Toimenpiteet: Hankesuunnitelmat, Rakentaminen, Toteutus	Suurten koulujen osalta toteutuneet, mutta haja-asutusalueen koulujen ja päiväkotien osalta toimenpiteitä ei ole yksityiskohtaisella tasolla vielä päätetty.	Kangaslammin koulun laajennusosa valmis, Kirkonsalmen koulun 2. korjausvaihe valmis	Kuntoa ja toimivuutta parantavat toimenpiteet ja niiden kiireellisyysjärjestys ratkaistaan perusteellisten kunto- ja sisäilmatutkimusten pohjalta. Tuotetaan kiinteistöjäljennöksiä pidemmän aikavälin korjaussuunnitelma.

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Kankaan liikuntapuiston toteuttaminen, paikoitusalue	Liikuntahallin ja jäähallin välisen paikoitusalueen kuivatus- ja asfaltointityöt toteutettu	Jäähallin pysäköintialueen asfaltointi ja jäsenistö 2. vaihe	Jäähallin ympäristö valmis
	Kulttuuriympäristöhankkeet ja kaavoitus	Kustaa Aadolfin kirkon asemakaava valmis	Mansikkaniemen alueen kaavoitus käynnistyy. Haukiniemen ja Kaupunginrannan ympäristön kaavoitus valmistuu	Mansikkaniemen alueen kaava valmistuu. Kustaa Aadolfin kirkon ympäristön asemakaavaa toteutetaan.
	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen: Toteutuneet kohteet	Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikan rakentaminen aloitettu.	Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikka valmistuu ja kehitetään Soinlahden koulun lähiliikunta-alueita.	Juhani Ahon koulun ja Kirkonmäen koulukampuksen ja Kangaslammin lähiliikunta-alueet
	Arkielikkumista palvelevien viheryhteyksien toteuttaminen: Toteutuneet kohteet ja km:t	Koivuniemi 0,3 km	Koivuniemi 2. vaihe 0,3 km, Virranpuisto 0,4 km	Vihreäaluejärjestelmän toimenpideohjelman toteuttaminen
	Tilapalvelun hallinnassa olevista kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennuksista pidetään huolta	Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden peruskorjattujen kuntoaste vaihtelee pääosin 80-90 % välillä, muiden kohteiden kunto pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla.	Laaditaan kulttuurihistoriallisista arvokkaista rakennuksista nykytilaselvitys, jonka jälkeen laaditaan pidemmän aikavälin korjaussuunnitelma ja asetetaan kuntoluokkatavoitteet lähivuosille	Laaditaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennuksista nykytilaselvitys, jonka jälkeen laaditaan pidemmän aikavälin korjaussuunnitelma ja asetetaan kuntoluokkatavoitteet lähivuosille
	Koulujen ja päiväkotien pihojen suunnittelu osana rakennushankkeita: Toteutuneet suunnitelmat ja kohteet	Pihojen kokonaisvaltainen kunto- ja toimivuustarkastelu aloitetaan	Pihojen kokonaisvaltainen kunto- ja toimivuustarkastelu	Pihojen kokonaisvaltainen kunto- ja toimivuustarkastelu

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni				
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla	Toimitilastrategian toteutus: toimitilajärjestelyt, organisointimuutokset, turhista tiloista luopuminen, tehostaminen: Toteutuneet toimenpiteet ja järjestelyt	Ahjolan ja Kankaan päiväkodit purettu. Keskustan päiväkotia ei ole myyty.	Toimitilastrategia päivitetty	Valmistellaan toimitilastrategia vuosille 2018-2022
	Rakennusten kuntoaste, keskimäärin	65 %	66 %	66 %
	- poistuneet tilat hum2	Poistuneet tilat n. 4 900 m ²	126 m ²	> 1000 m2
	- valmistuneet uudet tilat hum ²	2600 m2	5 300 m ²	2700 m2
	Katuomaisuuden hallinta: omaisuuden määrittely ja korjausvelan laskenta	Korjausvelan laskenta	Korjausvelka-analyysi ja katujen peruskorjausohjelman päivitys	Korjausvelkalaskelman päivitys ja toteuman seuranta
	Kiinteistöjen muodostuksen sekä suunnittelu- ja kartantuoantotoiminnan uusiminen: Käyttöönnoton toteutuminen	Nykyisten aineistojen konvertoinnit ja henkilöstön koulutus	Nykyisten aineistojen konvertoinnit ja henkilöstön koulutus	Järjestelmien uudistus valmis

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioonottaminen kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Rakentamisen ohjaus energiatehokkaaseen rakentamiseen: Uudet talot vähintään energialuokkaa B	17 %, taloteollisuuden valmiit paketit edelleen C lk, joka ylittää määräystason, lisäpanostukseen ei ole valmiutta.	40 %	80 %
	Jätevesijärjestelmien kunnostaminen jätevesiasetuksen mukaisesti: Toimenpidelupien ja ilmoitusten määrä	1 kpl, jätevesiasetuksen muutoksesta johtuen rakentaminen pysähtynyt	10	50

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi				
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Lupaprosesseissa huomioidaan mahdolliset kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet	Kohteet ovat säilyneet	Kohteet säilyvät	Kohteet säilyvät

Palvelusuunnitelma

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa
Maankäyttö ja asuminen					
Kaavoitus	Kasvaa	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö
Tonttipalvelut	Ennallaan	100 %			
Kaupunkimittaus	Ennallaan	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö
Rakennusvalvonta	Ennallaan	100 %			
Kadut ja ympäristö					
Yleisten al. suunnittelu	Ennallaan	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö

Kunn.tekn.rakentaminen	Ennallaan	20 %	80 %	Urakoitsijat	Vuositarjous
Liikennealueet	Ennallaan	60 %	40 %	Urakoitsijat	Vuositarjous
Viheralueet	Ennallaan	80 %	20 %	Urakoitsijat	Vuositarjous
Toimitilat					
Tilahallinta ja rakentaminen	Ennallaan	85 %	15 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö/Vuositarjous
Kunnossapito	Ennallaan	70 %	30 %	Urakoitsijat	Vuositarjous
Kiinteistönhoito	Ennallaan	85 %	15 %	Huoltoyritykset	Vuositarjous
Jätehuolto					
Jätehuolto	Kasvaa	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö

Riskianalyysi

Yhteistyössä taloustoimen kanssa uusitaan riskienhallintajärjestelmä vuoden 2017 aikana.

Hallinnossa suurimmat riskit kohdistuvat päätöksentekoon, jos päätöksiin liittyy muutoksenhakua tai oikeustoimia ja seurauksena esim. hankkeiden viivästymisiä tai johtaa kaupungin korvausvelvollisuuteen asiakkaalle tai kolmannelle osapuolelle. Riski on merkitykseltään kohtalainen.

Toimintaympäristö muuttuu suunnittelun ja ylläpidon tietojärjestelmien osalta. Uuden Trimble Locus järjestelmän käyttöönotto ja sen sisään ajaminen osaksi maankäyttö- ja asumispalveluiden arkityötä, tehostaa palveluiden tuottamista pitkällä aikavälillä. Riskinä on alkuvaiheessa kuitenkin se, että ohjelman käyttöön ei lähdetä täydellä volyymilla, vaan pyritään pysymään vanhoissa rakenteissa.

Sähköisen ja paperisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti voi aiheuttaa toimintojen päällekkäisyyksiä sekä kustannustehokkuuden heikentymistä. Resurssien niukkuus aiheuttaa siirtymisen hidastumista. Nopea siirtyminen edellyttää palvelujen ostoa ja investointeja järjestelmiin. Riski on merkitykseltään kohtalainen.

Liikenneväylien ja ohjausjärjestelmien kunnon rapistumisesta on seurauksena liikenneturvallisuuden heikkeneminen ja onnettomuuksien lisääntyminen. Kunnossapitoresurssien väheneminen aiheuttaa infran peruskorjaustarpeen aikaistumisen ja huonokuntoiset liikenneväylät vaikuttavat negatiivisesti kaupunkikuvaan ja kaupungin vetovoimaan.

Alueiden ja kaluston rikkoutuminen, korjauskulut ja ilkivalta aiheuttavat taloudellisia haittoja. Valvontaa lisätään kameravalvonnalla.

Henkilöstön motivoitumispuutteesta kouluttautumiseen ja monipuolisempiin työtehtäviin on seurauksena, että toiminta ei ole riittävän tehokasta ja tavoitteet jäävät osittain toteutumatta.

Selvitysten mukaan Iisalmen kaupungin rakennuskanta on vanhaa ja kaupungin omistuksessa on runsaasti 60- ja 70-luvulla rakennettuja rakennuksia, joita ei ole vielä merkittävässä määrin peruskorjattu. Rakennusten ikään nähden toteutunut investointitahti ei ole ollut riittävää, vaan kaupungin rakennuskantaan on päässyt kertymään merkittävän suuri korjausvelka. Suurimmat riskit liittyvätkin siihen, että korjauksiin ei ole käytettävissä tarpeeksi rahoitusta lähivuosina. Mikäli korjausvelkaa ei saada purettua, heikkenee rakennusten tekninen kunto edelleen. Tämä heikkeneminen aiheuttaa merkittäviä sisäilmaongelmia, jotka realisoituessaan vaikeuttavat kaupungin ydintoimintojen suorittamista ja saattavat muodostua kaupungille hyvinkin kalliiksi. Vallitseva taloudellinen tilanne nähdään riskinä kaupungin ulkoisessa vuokrauksessa olevien toimitilojen kannalta. Kaupungin toimitilamarkkinoilla on jo lähtökohtaisesti tällä hetkellä paljon tarjontaa, mikä saattaa näkyä vähenevänä kysyntänä kaupungin omia vuokratiloja kohtaan.

8.7.1 Teknisen keskuksen hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Teknisen toimialan hallinto							
Toimintatuotot	B	55	55	35	-36,1 %	35	35
Toimintakulut	B	-2 223	-2 283	-2 176	-4,7 %	-2 176	-2 176
Netto (=toimintakate)		-2 168	-2 228	-2 141	-3,9 %	-2 141	-2 141
Suunnitelmapoistot	B	-4	-9	-9	-0,2 %	-15	-16
Vyörytystuotot		621	644	901	0,0 %	901	901
Vyörytyskulut		-217	-266	-607	127,8 %	-607	-607
Vyörytys, netto		404	378	294	-22,2 %	294	294

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTOPALVELUT KH 2017	
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	33 900
TUET JA AVUSTUKSET	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 300
TOIMINTATUOTOT	35 200
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-299 835
PALKAT JA PALKKIOT	-104 510
HENKILÖSIVUKULUT	-195 325
ELÄKEKULUT	-190 986
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 339
PALVELUJEN OSTOT	-1 830 900
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-20 010
MUUT TOIMINTAKULUT	-25 600
TOIMINTAKULUT	-2 176 345
TOIMINTAKATE	-2 141 145

Toimintasuunnitelma

Pääasiassa pelastustoimen sekä teknisen lautakunnan ja teknisen johtajan tuotot ja kulut.

Pelastustoimen kuntaosuus Pohjois-Savon pelastuslaitokselle 1 786 000 euroa.

8.7.2 Maankäyttö ja asuminen –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- Kaavoitus (yleis- ja asemakaavoitus sekä asumiseen liittyvät linjaukset)
- Tonttipalvelut (kiinteistörekisterin ylläpito, tonttien muodostus ja luovutus sekä maaomaisuus)
- Kaupunkimittaus (paikkatiedon hallinta sekä mittaukset)
- Rakennusvalvonta (neuvonta, luvat)

Talous

Tekninen lautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Maankäyttö ja asuminen							
Toimintatuotot	B	1 905	1 742	1 685	-3,3 %	1 685	1 685
Toimintakulut	B	-1 319	-1 367	-1 250	-8,5 %	-1 250	-1 250
Netto (=toimintakate)		587	375	434	15,9 %	434	434
Suunnitelmapoistot	B	-5	-37	-41	9,5 %	-56	-33
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-102	-110	-80	-27,2 %	-80	-80
Vyörytys, netto		-102	-110	-80	-27,2 %	-80	-80

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

KAIVOITUS	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUTUOTOT	3 000
MAKSUTUOTOT	20 000
TOIMINTATUOTOT	23 000
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-287 974
PALKAT JA PALKKIOT	-235 793
HENKILÖSIVUKULUT	-52 181
ELÄKEKULUT	-40 203
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 978
PALVELUJEN OSTOT	-78 900
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 300
MUUT TOIMINTAKULUT	-18 560
TOIMINTAKULUT	-388 734
TOIMINTAKATE	-365 734

TONTTIPALVELUT	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUTUOTOT	10 000
MAKSUTUOTOT	38 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 317 580
TOIMINTATUOTOT	1 365 580
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-143 670
PALKAT JA PALKKIOT	-90 566
HENKILÖSIVUKULUT	-53 104
ELÄKEKULUT	-48 502
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 602
PALVELUJEN OSTOT	-38 760
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 200
MUUT TOIMINTAKULUT	-12 930
TOIMINTAKULUT	-196 560
TOIMINTAKATE	1 169 020

KAUPUNKIMITTAUS	KH 2017	RAKENNUSVALVONTA	KH 2017
TOIMINTATUOTOT		TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	80 000	MAKSUTUOTOT	157 000
MAKSUTUOTOT	57 000	MUUT TOIMINTATUOTOT	2 000
TOIMINTATUOTOT	137 000	TOIMINTATUOTOT	159 000
TOIMINTAKULUT		TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-260 254	HENKILÖSTÖKULUT	-138 743
PALKAT JA PALKKIOT	-213 096	PALKAT JA PALKKIOT	-101 344
HENKILÖSIVUKULUT	-47 158	HENKILÖSIVUKULUT	-37 399
ELÄKEKULUT	-36 333	ELÄKEKULUT	-32 460
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-10 825	MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 939
PALVELUJEN OSTOT	-63 270	PALVELUJEN OSTOT	-81 330
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17 300	AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 900
MUUT TOIMINTAKULUT	-76 240	MUUT TOIMINTAKULUT	-22 920
TOIMINTAKULUT	-417 064	TOIMINTAKULUT	-247 893
TOIMINTAKATE	-280 064	TOIMINTAKATE	-88 893

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristön muutokset

Rakennuslautakunta lakkaa ja tehtäviä siirtyy perustettavalle jaostolle. Muutoksesta johtuen rakennusvalvonta siirtyy osaksi maankäyttö- ja asuminen –vastuualuetta.

Teknisen toimialan asiakasneuvontaa, lupa-asioita, arkistointia sekä sopimushallintaa siirretään osaksi konsernipalveluita perustettavaan asiakaspisteeseen. Toimintaympäristöön kohdistuu useita toiminnan uudelleen järjestämistä, toimenkuvamuutoksia sekä sähköistä asiointia koskevia muutoksia lähivuosina. Uudistus tehdään asiakkaan näkökulmasta. Se edellyttää sähköisten palvelujen laajempaa käyttöönottoa ja siihen liittyviä järjestelmä- ja laiteinvestointeja.

Organisaatiouudistus antaa mahdollisuuden kehittää päätöksentekoa ja viranomais-toimintaa asiakkaan kannalta joustavampaan suuntaan. Maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jonka on tavoitteena astua voimaan vuoden 2017 alusta, aiheuttavat myös mahdollisia muutostarpeita hallintosääntöön kaavaprosessien sujuvoittamiseksi ja päätöksenteon nopeuttamiseksi.

Ympäristöministeriö on laatinut selvityksen rakennusvalvontatoimen kehittämisen vaihtoehtoista, jonka ydinajatuksena ovat rakennusvalvontayksiköiden kokoaminen suuremmiksi yksiköiksi sekä toiminnan täyskatteisuus. Rakennusvalvonta pyritään kehittämään seudulliseksi organisaatioksi vapaaehtoisesti sopimalla. Valtion asettamien tavoitteiden mukaisesti rakennusvalvonta pyritään saamaan organisaation tehokkuuden ja suuremman koon avulla täyskatteiseksi.

Uusi laki asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista tulee voimaan 1.1.2017, jolloin korjausavustusten käsittely siirtyy kunnilta kokonaan ARAan. Energia-avustuksia ei enää myönnetä rakennusvalvonnan päätöksillä.

Talousarviovuosi 2017

Keskeisimmät kaavahankkeet vuoden 2017 aikana ovat Iisalmen yleiskaava sekä Haukiniemen alueen ympäristön ja Kirkonsalmen asemakaavat. Lisäksi Kaupunginrannan ympäristön asemakaava on tavoitteena saada hyväksymiskäsittelyyn.

Iisalmen kaupunki on ilmoittautunut mukaan ARA:n Yhdyskuntien uudistaminen 2016–2019 projektiin. Keskeiset kokonaisuudet Kiinteistökan- ta kestävä-än kuntoon (teema 1), Malleja monipuoliseen asun- torakentamiseen (teema 2), Puhdasta energiaa alueellisi-lla ratkaisuilla (teema 4) ja Tehokkuutta kuntien strategiseen asu- misen suunnitteluun (teema 6).

Vuosi 2017 pyritään pärjäämään pääosin olemassa olevalla tonttitarjonnalla. Veturitallin alue asetetaan haettavaksi toteutukseltaan keskeneräisenä.

Trimble-tietojärjestelmää laajennetaan ottamalla käyttöön järjestelmän maaomaisuus, sopimusten hallinta- ja yleisten alueiden hallinta –sovellukset sekä rakennus- ja huoneistorekisteri. Nykyiset aineistot konvertoidaan uuteen järjestelmään ja järjestetään käyttäjien sovelluskoulutukset. Ortoilmakuva-aineisto 212 km² uusitaan. Kanta- ja johtokartta-aineistoa päivitetään rakentuvilla alueilla.

Tonttien vuokratuotot alenevat 110 000 euroa Vetrean kiinteistön/tonttien vaihdosta johtuen. Tonttien myyntivoitot 299 000 euroa.

Kertaluonteinen 300 000 euron maa-aineksen myyntituotto poistuu.

Rakentamisen määrän arvioidaan pysyvän samalla tasolla tai hieman lisääntyvän 2016 tasosta. Vuoden 2016 rakentamisen taso on hieman kasvanut edellisvuoteen verrattuna.

Panostetaan kuntalaisten neuvontaan ja tiedotukseen koskien asumisen rahoitusta, avustuksia ja rakentamista.

Investoidaan sähköisen asioinnin kehittämiseen mm. sähköisen arkistoinnin käyttöön- otolla sekä laitehankinnoilla.

Henkilöstöä koulutetaan toiminnallisten muutosten edellyttämiin muutoksiin.

Suunnitelmavuodet 2018–2019

Suunnitelmavuosina kaavoituksen osalta keskitytään Iisalmen yleiskaavaan, elinkeinotoimintaa palveleviin asemakaavahankkeisiin ja rakennuskiellossa olevien asemakaava-alueiden uudistamiseen. Nämä ovat keskeisiä keinoja hallita yhdyskun- ta- rakennetta talouden ja kuntalaisen arjen sujuvuuden näkökulmasta.

Simonniemen, Veturitallinrannan ja Makkaralahden osalta asemakaavojen ajan tasalle saattaminen Savon Voima Oyj:n yhdyskuntateknistä huoltoa ja johtoalueita palvelevien varausten poistuttua.

Ylä-Savon seudullisen rakennusvalvonta- ja ympäristötoimen selvitystyötä on tehty yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöpalveluiden sekä seudullisen jätehuoltopalveluiden kanssa. Rakennusvalvontojen sekä muiden toimialojen yhteistyön järjestäminen edellyttää seudun poliittista ratkaisua.

EU:n laatima rakennusten energiatehokkuusdirektiivi asettaa toteutuessaan vaatimuksia Suomen rakennusteollisuudelle jo lähitulevaisuudessa. Direktiivissä ohjataan rakentamista jo vuosina 2017–2020, jonka tavoitteena on tiukentaa rakentamisen energiatehokkuusvaatimuksia. Direktiivin mukaisesti vuoden 2021 alusta kaikkien uusien rakennuksien olisi oltava lähes nollaenergiarakennuksia.

Haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmien uusiminen vilkastuu lähitulevaisuudessa, mutta viivästyy alkuperäisestä aikataulusta. Jätevesijärjestelmien kunnostamisesta on menossa ympäristöministeriön ehdotus jätevesisäätelyn kohtuullistamiseksi, jossa on esitetty pidennystä määräaikaan järjestelmien kunnostamisvelvollisuudesta.

8.7.3 Kadut ja ympäristö –vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- Suunnittelu (vesihuollon, liikennejärjestelmän ja yleisten alueiden suunnittelu)
- Rakentaminen ja liikenneväylien ylläpito (katujen, yleisten alueiden ja niihin liittyvien verkostojen rakentaminen sekä liikenneväylien ylläpito ja yksityistiet)
- Viher- ja liikunta-alueet (viher- ja liikunta-alueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpito)

Talous

Tekninen lautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Kadut ja ympäristö							
Toimintatuotot	B	831	1 017	2 056	102,3 %	1 928	1 928
Toimintakulut	B	-3 029	-3 065	-3 922	28,0 %	-3 922	-3 922
Netto (=toimintakate)		-2 198	-2 048	-1 866	-8,9 %	-1 995	-1 995
Suunnitelmapoistot	B	-2 958	-3 040	-3 119	2,6 %	-2 982	-3 056
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-307	-329	-251	-23,5 %	-251	-251
Vyörytys, netto		-307	-329	-251	-23,5 %	-251	-251

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

SUUNNITTELU	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	25 000
TOIMINTATUOTOT	25 000
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-178 539
PALKAT JA PALKKIOT	-132 408
HENKILÖSIVUKULUT	-46 131
ELÄKEKULUT	-39 406
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-6 725
PALVELUJEN OSTOT	-34 370
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 500
AVUSTUKSET	-12 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-10 850
TOIMINTAKULUT	-237 759
TOIMINTAKATE	-212 759

RAKENTAMINEN JA LIIKENNEALUEET	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	353 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	60 500
TOIMINTATUOTOT	413 500
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-464 821
PALKAT JA PALKKIOT	-337 121
HENKILÖSIVUKULUT	-127 700
ELÄKEKULUT	-110 678
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-17 022
PALVELUJEN OSTOT	-676 770
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-375 950
AVUSTUKSET	-239 800
MUUT TOIMINTAKULUT	-450 030
TOIMINTAKULUT	-2 207 371
TOIMINTAKATE	-1 793 871

VIHER- JA LIIK.ALUEET	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	1 600 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	17 500
TOIMINTATUOTOT	1 617 500
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-850 280
PALKAT JA PALKKIOT	-655 037
HENKILÖSIVUKULUT	-195 243
ELÄKEKULUT	-162 164
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-33 079
PALVELUJEN OSTOT	-422 650
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-116 050
MUUT TOIMINTAKULUT	-88 210
TOIMINTAKULUT	-1 477 190
TOIMINTAKATE	140 310

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristön muutokset

Puistojen ja liikunta-alueiden ylläpitoyksiköistä on muodostettu viher- ja liikunta-alueet -toimintayksikkö, joka jatkossa vastaa kaupungin viher- ja liikunta-alueiden ylläpidosta mukaan lukien kaupungin kiinteistöjen piha-alueet. Liikenneväylät ja rakentaminen-toimintayksikkö vastaa katuverkon ja yleisten alueiden rakentamisen ja ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidosta ja yksityisteistä.

Talousarviovuosi 2017

Ulkoilureittien rakentamista jatketaan Virranpuistossa ja Koivuniemessä. Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikan rakentaminen saatetaan loppuun ja kehitetään Soinlahden koulun lähiliikunta-aluetta. Muita vireillä olevia lähiliikuntahankkeita siirretään eteenpäin tuleville vuosille. Paloisvuoren hiihtoreitit kunnostetaan Suomen Hiihtoliiton standardien mukaisiksi arvokisojen järjestämisen mahdollistamiseksi.

Katujen peruskorjaus painottuu päällysteiden uusintaan ja valaistuksen peruskorjaukseen vallitsevan rahoitustilanteen mukaisesti. Alakadun peruskorjaus Savon Voima Oyj:n verkostotöiden yhteydessä.

Torialueen ylläpito siirtyy kaupungin hoidettavaksi.

Vesihuoltoa kehitetään Kirkonsalmen länsirannan ja Käänninniemen alueilla rakentamalla keskitettyä viemärointiä vesilaitoksen toiminta-alueelle. Talousarviossa varaudutaan avustamaan Vääränjärven vesiosuuskuntaa, jolla on tarkoitus toteuttaa vesistön kunnostushanke Pieni-Väärän valuma-alueella.

Katujen talvikunnossapidosta hoidetaan 65 % alueurakoina.

Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta arvioidaan riittävä vuotuinen investointitarve ja päivitetään katujen peruskorjausohjelma vuodesta 2018 eteenpäin.

Organisaatiomuutoksen myötä henkilöstöä koulutetaan ja ohjataan monipuoliseen osaamiseen vastuualueen sisällä.

Metsänmyynti 200 000 euroa.

Yksityistieavustukset n. 240 000 euroa.

Suunnitelmavuodet 2018 – 2019

Katujen peruskorjausta toteutetaan päivitetyn peruskorjausohjelman mukaisesti.

Veturitallinrannan ja Pihlajaharjun sekä Ohenmäen asuinalueiden toteutus jatkuu. Ydinkeskustan kehittäminen jatkuu mm. Savonkadun katurakenteen osalta. Satamassa nykyinen kelluva aallonmurtaja uusitaan kiinteällä aallonmurtajalaiturilla.

Lähiliikunta-alueita kehitetään Juhani Ahon koululla, Kirkonmäen koulukampusalueella ja Kangaslammin alueella. Kankaan liikuntapuistossa nykyinen tekojää peruskorjataan lähiliikuntapaikaksi ja pysäköintijärjestelyjen toteuttamista jatketaan ympäristösuunnitelman mukaisesti. Terveyttä edistävää asuinympäristöä kehitetään viheraluejärjestelmän pohjalta.

Viher- ja liikunta-alueiden ylläpitoa kehitetään niin, että määritellään kaupungin omana työnä ja ostopalveluna tehtävät alueet ja tehtäväkokonaisuudet.

8.7.4 Toimitilat –vastuualue

Tilivelvollinen: tilapalvelun johtaja

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- Toimitilarakentaminen ja toimitilojen hallinta
- Kiinteistöjen kunnossapito
- Kiinteistöjen hoito ja siivous

Talous

Tekninen lautakunta	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Toimitilat							
Toimintatuotot	B	9 476	9 518	11 716	23,1 %	12 298	12 397
Toimintakulut	B	-6 769	-7 049	-8 695	23,3 %	-8 695	-8 695
Netto (=toimintakate)		2 707	2 469	3 021	22,4 %	3 603	3 702
Suunnitelmapoistot	B	-2 374	-2 254	-2 718	20,6 %	-3 047	-3 146
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-180	-193	-556	187,7 %	-556	-556
Vyörytys, netto		-180	-193	-556	187,7 %	-556	-556

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

TILOHALLINTA JA RAKENTAMINEN	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	80 470
TOIMINTATUOTOT	80 470
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-310 140
PALKAT JA PALKKIOT	-224 254
HENKILÖSIVUKULUT	-85 886
ELÄKEKULUT	-74 495
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-11 391
PALVELUJEN OSTOT	-124 780
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 200
MUUT TOIMINTAKULUT	-27 570
TOIMINTAKULUT	-466 690
TOIMINTAKATE	-386 220

KUNNOSSAPITO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	45 000
TOIMINTATUOTOT	45 000
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-149 920
PALKAT JA PALKKIOT	-86 089
HENKILÖSIVUKULUT	-63 831
ELÄKEKULUT	-59 458
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 373
PALVELUJEN OSTOT	-671 610
TOIMINTAKULUT	-821 530
TOIMINTAKATE	-776 530

KIINTEISTÖNHOITO		KH 2017
TOIMINTATUOTOT		
MYYNITUOTOT		1 262 400
MUUT TOIMINTATUOTOT		10 328 535
TOIMINTATUOTOT		11 590 935
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		-964 406
PALKAT JA PALKKIOT		-737 774
HENKILÖSIVUKULUT		-226 632
ELÄKEKULUT		-188 886
MUUT HENKILÖSIVUKULUT		-37 746
PALVELUJEN OSTOT		-1 841 820
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		-2 838 900
MUUT TOIMINTAKULUT		-1 761 690
TOIMINTAKULUT		-7 406 816
TOIMINTAKATE		4 184 119

Toimintasuunnitelma

Toimintaympäristön muutokset

Ennusteiden mukaan Iisalmen väkiluku säilyy suunnilleen ennallaan lähivuosien aikana. Väestön ikärakenteessa tapahtuu kuitenkin merkittäviä muutoksia. Nämä muutokset asettavat kasvavia vaatimuksia esimerkiksi tilojen esteettömyydelle.

Rakennusten sisäilmaongelmat ovat saaneet paljon julkisuutta viime vuosien aikana. Tänä päivänä tilojen käyttäjät ovat hyvin tietoisia rakennuksissa piilevistä terveysriskeistä. Tiloilta vaaditaan ennen kaikkea terveellisyyttä, mutta myös tilojen toiminnallisiin vaatimuksiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Toimitilat –vastuualue huolehtii kaupungin kiinteistöomaisuudesta ja se on jaettu ydintehtävien mukaan kolmeen toimintayksikköön. Tilahallinta- ja rakentaminen –toimintayksikkö huolehtii tiloihin liittyvistä hallintotehtävistä, vuokraustoiminnoista sekä rakennuttamisesta. Kunnossapito –toimintayksikön perustehtäviin kuuluu kiinteistöjen teknisen kunnan seuranta sekä kunnossapidon suunnittelu ja toteutus tarvittavien vuosikorjausten avulla. Kiinteistöhoito –toimintayksikkö vastaa kiinteistöjen ylläpitoon liittyvien tehtävien järjestämisestä. Siivous on sisällytetty uutena osa-alueena kiinteistöhoito –toimintayksikköön. Myös uimahallin laitosmiehet siirtyvät kiinteistöhoito –yksikköön. Vastaavasti kiinteistöjen piha-alueiden hoito ja kunnossapito on siirretty pois toimitilat –vastuualueelta ja kuuluu nykyisin Kadut ja ympäristö –vastuualueeseen.

Päiväkeskus Purje valmistuu v. 2017. Vetrean kiinteistö ja uimahalli siirtyvät toimitilat –vastuualueen ylläpidettäväksi. Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n omistamien kiinteistöjen, torikiinteistöjen ja rakennelmien, kuten esimerkiksi katsomorakenteiden ylläpito siirtyy toimitilat –vastuualueelle kuuluvaksi. Mainittujen muutosten johdosta tehtävien määrä kasvaa toimitilat –vastuualueella merkittävästi.

Talousarviovuosi 2017

Kauppiis-Heikin hirsikoulu ja Kangaslammin koulun peruskorjattava osa valmistuvat ja otetaan käyttöön. Kirkonsalmen koulun monivuotisen sisäilmakorjaushankkeen korjaustyöt suoritetaan loppuun kesän aikana. Terveyskeskuksessa tehdään merkittäviä korjaus- ja muutostöitä osana laajempaa Ylä-Savon Soten Terveyskampus –hanketta. Päiväkeskus Purjeen toimitilat valmistuvat. Luma-keskukseen valmistuu uusi valmistuskeittiö. Mestis-lisenssin edellyttämät muutostyöt viedään loppuun jäähallissa kesän aikana.

Päivitetään rakennusten korjausvelka- sekä peruskorjaus-/perusparannustarvelaskelmat. Haja-asustusalueen koulujen, pienten päiväkotien ja muutamien muiden kaupungin ydintoimintojen kannalta keskeisten kiinteistöjen tekninen kunto ja sisäilma tutkitaan. Suoritetaan kiinteistöomaisuuden salkutus yhteistyössä käyttäjäorganisaatioiden kanssa. Päivitetään toimitilastrategia. Tulosten perusteella laaditaan kiinteistöille pidemmän aikavälin korjaus- ja toimenpideohjelma. Aloitetaan uimahallin peruskorjauksen suunnittelu.

Päivitetään ja tarkistetaan kiinteistötietojärjestelmässä olevat tila- ja muut kiinteistökohtaiset tiedot. Samassa yhteydessä päivitetään myös vuokralaskelmat.

Jatketaan työkalujen kehittämistä kunnossapidon hallinnan ja työmaavalvonnan laadun parantamiseksi. Ohjataan toimitilojen käyttöä ja ylläpitoa aktiivisesti tehokkaampaan suuntaan. Huomioidaan energiatehokkuus ja ympäristövaikutukset kaikissa rakennus- ja korjaushankkeissa sekä kiinteistöjen ylläpidossa. Varmistetaan, että energiatehokkuusvaatimukset eivät ole ristiriidassa sisäilmavaatimusten kanssa. Käytetään sisäilma-asiantuntijaa ja Terve Talo –vaatimuksia kaikissa rakennus- ja korjaushankkeissa.

Puretaan 2-4 tyhjilleen jäänyttä rakennusta. Myydään aktiivisesti toimitilastrategiassa myytäväksi määriteltäviä rakennuksia.

Veljeskodin (Vetrean) kiinteistö ja Savon ammatti- ja aikuisopiston tiloja siirtyy kaupungin omistukseen.

Jatketaan tilapalvelukoordinaattorin määräämää tehtävää ajalle 1.1 – 31.12.2017.

Kaikkia toimitilat -vastuualueen toimintoja toteutetaan sekä yksikön omana toimintana että ostopalveluina.

Kiinteistöjen kunnossapitomääräraha kasvaa n. 170 000 euroa ylläpidettävien kiinteistöjen kasvusta johtuen.

Vuokrien korotus 1,36 %. Sisäisten vuokrien korotus 1,2 %.

Organisaatiouudistuksen myötä päiväkotien ja liikunta- ja vapaa-aikatilojen siivous siirtyy päivähoidosta ja vapaa-aikapalvelukeskuksesta siivoustoimen talousarvioon. Siivottava pinta-ala lisääntyy 11 788 m² ja kustannusten lisäys on n. 350 000 euroa.

Suunnitelmavuodet 2018–2019

Hankkeiden toteuttamiseen haetaan parhaiten soveltuvia toteutusmuotoja. Tähän liittyen kartoitetaan myös kokemukset kahdesta parhaallaan käynnissä olevasta KVR-hankkeesta. Käytetään sisäilma-asiantuntijaa ja Terve Talo -vaatimuksia kaikissa rakennus- ja korjaushankkeissa.

Toteutetaan päivitetyn toimitilastrategian mukaisia toimenpiteitä. Seurataan kiinteistökannan teknisen kunnon ja korjausvelan kehittymistä.

Päivitetään ja lisätään tilapalvelun henkilöstön osaamista hyvin suunnitellulla ja toteutetulla koulutuksella. Suurissa hankkeissa kiinteistöselvityksiä, kustannuslaskelmia ja erityisosaamista hankitaan tarvittaessa myös ostopalveluna. Työmaavalvontaan panostetaan ja sen tueksi kehitetään työkaluja ja menetelmiä sisäisenä kehitystyönä.

Uimahallin peruskorjaus viedään läpi vuosien 2018 - 2019 aikana. Terveyskeskuksen muutostyöt osana terveyskampushanketta jatkuvat vuoden 2018 puolella. Haja-asutusalueen koulujen ja pienten päiväkotien peruskorjaus-/uudistamisohjelma käynnistyy perusteellisten kunto- ja sisäilmatutkimusten pohjalta. Veljeskodin (Vetrea) kiinteistöön varaudutaan tekemään välttämättömiä korjaustöitä.

Puretaan vuosittain 500 – 600 m² rakennuksia/tiloja, jolloin vuosittainen määrärahatarve on n. 100 000 euroa.

8.8 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on viranomaistaho, joka vastaa jätelain viranomaisvelvoitteiden toteuttamisesta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n osakkaiden alueella. Toiminta-alueeseen kuuluvat Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit sekä Vieremän, Sonkajärven, Lapinlahden, Keiteleen ja Pielaveden kunnat. Viranhaltijana ja lautakunnan esittelijänä toimii jäteasiantuntija.

Jätelain mukaisesti Ylä-Savon jätehuoltolautakunta päättää alueellaan muun muassa jätehuoltomääräyksistä, jätetaksasta ja jätehuollon palvelutasosta. Lautakunta määrittää jätehuollolle strategisia tavoitteita huomioiden valtakunnalliset sekä paikalliset jätehuoltosuunnitelmat. Lautakunnan perustehtäviin kuuluu kiinteistöittäiseen jätehuoltoon liittyneiden ja liittymättömien kiinteistötietojen rekisteröinti. Oleellisena osana työtä on liittymättömien kiinteistöjen liittäminen jätehuollon piiriin yhdessä ympäristövalvonnan kanssa. Lisäksi jätehuoltolautakunta arvioi kuljetusjärjestelmän toimivuutta.

Kunta	Asukasmäärä 2015	Asuinrakennuksien määrä 2015
Iisalmi	21945	5 743
Kiuruvesi	8 600	3 369
Keitele	2 379	1 052
Lapinlahti	9 982	4 089
Pielavesi	4 740	2 106
Sonkajärvi	4 278	2 009
Vieremä	3 757	1 740

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan sidosryhmiin kuuluvat muun muassa Ylä-Savon Jätehuolto Oy, toimialueen ympäristönsuojeluviranomaiset sekä alueen jätteenkuljetusyritykset. Ylä-Savon Jätehuolto Oy vastaa operatiivisista tehtävistä ylläpitäen Iisalmen Peltomäessä sijaitsevaa jätekeskusta ja muita alueen vastaanottopisteitä sekä täydentäen ekopisteverkostoa. Ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat jätehuollon toteutumista tiiviissä yhteistyössä jätehuoltolautakunnan kanssa.

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTO-LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
	Vakituiset	1,0	1,0	1,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0,2	0,5	0,7	0	0
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	1,2	1,5	1,7	2,0	2,0

Vähennykset 2017

Ei henkilöstövähennyksiä v. 2017.

Lisäykset 2017

Ei henkilöstölisäyksiä v. 2017.

Määräaikaiset 2017

Palveluneuvoja/harjoittelija määräaikaisena noin 8 kuukauden ajan.

Perustelut vuosien 2018–2019 henkilöstömuutoksille

Yhden työntekijän on haasteellista allokoida aikansa riittämään kaikkiin työtehtäviin. Vuonna 2016 jäteasiantuntijan apuna on puolen vuoden ajan ollut harjoittelija, jonka apu on ollut välttämätöntä. Ympärivuotinen asiakaspalvelun tarve (runsas puhelumäärä), liittymiskehotusten laatiminen ja lähettäminen sekä asiakasrekisterin ylläpito edellyttävät lisätyövoimaa. Työtehtävien jyvittäminen kahden henkilön kesken mahdollistaa toiminnan paremman koordinoinnin sekä antaa aikaa pitkän aikajänteen suunnittelu- ja kehitystyöhön. Kokoaikaiselle palveluneuvojalle on tarvetta vuodesta 2018 eteenpäin.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioinnon kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Asiakasrekisterin päivittäminen ja ylläpito Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella	Tietokannan rakentaminen aloitettu, tietojen hankinta siirtymässä	Tietojen hankinta ja päivitys Keiteleen ja Pielaveden kuntien osalta	Tietojen hankinta ja päivitys niiden alueiden osalta, joita ei ole käyty läpi
	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueen yhtenäisten jätehuoltomääräysten laatiminen; Uusien määräysten voimaan tulo	Jätehuoltomääräykset astuneet voimaan 1.2.2016	Yhtenevät määräykset Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella saatetaan voimaan	Jatketaan tiedottamista jätehuoltomääräyksistä ja niiden vaatimuksista
	Jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuraaminen; yhteydenottojen määrä (kpl)	Tehty seuranta mm. Vieremän sekä Sonkajärven osalta liittymiskehotusten muodossa	Jatkuva seuranta ja kehittäminen (kpl) jätehuoltomääräysten mukaiseen jätehuollon järjestämiseen yhteistyössä ympäristövalvonnan kanssa.	Jatketaan jatkuvaa seurantaa ja kehittämistä jätehuoltomääräysten mukaiseen jätehuollon järjestämiseen yhteistyössä ympäristövalvonnan kanssa

Riskianalyysi

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan resurssit on mitoitettu suoritettavan yhden virkamiehen (jäteasiantuntija) voimin. Viranhaltijan sairastumiset, etenkin pitkäaikaiset, ovat uhka lautakunnan toiminnalle. Näin ollen henkilöstöön liittyvä riski on suuri. Käytännön toiminnan osalta yksi suurimmista riskeistä on, että päätöksenteossa tehdään virhe, joka johtaa oikeuskäsittelyihin. Toteutuessaan oikeuskäsittelyt vievät paljon resursseja ja aikaa kuormittaen lautakunnan ainoaa viranhaltijaa. Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella on varauduttava myös mahdollisiin kunta-liitoksiin. Alueella mahdollisesti toteutuvat kuntaliitokset muodostavat strategisen riskin esimerkiksi asiakasrekisterin ylläpitämiseksi.

8.8.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: jäteasiantuntija

Talous

Ylä-Savon jätehuolto-	Sitovuustaso kv	TP2015	TA2016	TA2017	%	TS2018	TS2019
lautakunta	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Jätehuolto							
Toimintatuotot	B	92	111	119	7,4 %	119	119
Toimintakulut	B	-86	-104	-112	7,3 %	-112	-112
Netto (=toimintakate)		6	6	7	8,5 %	7	7
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-6	-6	-7	10,9 %	-7	-7
Vyörytys, netto		-6	-6	-7	10,9 %	-7	-7

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 tuotot/kulut toimintayksiköittäin.

VASTUUALUE	
JÄTEHUOLTO	KH 2017
TOIMINTATUOTOT	
MYYNITUOTOT	119 000
TOIMINTATUOTOT	119 000
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-75 980
PALKAT JA PALKKIOT	-62 670
HENKILÖSIVUKULUT	-13 310
ELÄKEKULUT	-10 259
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-3 051
PALVELUJEN OSTOT	-31 150
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-900
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 130
TOIMINTAKULUT	-112 160
TOIMINTAKATE	6 840

Toimintasuunnitelma

Jätehuolto on osa Iisalmen teknisen toimen organisaatiota. Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan seudullisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yhteisen jätehuoltoviranomaisen ja lautakunnan kustannukset katetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä.

Talousarviovuosi 2017

Jätehuoltoa ohjaavat kunnalliset jätehuoltomääräykset astuivat voimaan 1.2.2016. Määräysten toteuttaminen Ylä-Savossa jatkuu vuonna 2017. Kuntalaisten neuvontaa ja tiedotusta uudistuneista käytännöistä jatketaan edelleen. Lautakunta linjaa yhtenevät käytänteet jätehuoltomääräyksistä poikkeamisten osalta. Jätehuoltomääräysten

uudistamisen myötä lautakunta alkoi käsitellä erinäisiä ilmoituksia ja hakemuksia tarkastellakseen kiinteistön haltijoiden jätehuollon järjestämisen tilaa. Ilmoitusten käsittelyyn, yhdenmukaiseen ratkaisuun ja asiakaspalvelun jatkuvaan parantamiseen kiinnitetään huomiota vuonna 2017.

Viranhaltijapäätösten määrää pyritään hillitsemään mahdollistamalla eräiden asiakokonaisuuksien käsittely päätösten sijasta ilmoitusmenettelyllä tai asiakkaan yhteydenoton myötä tehtävällä merkinnällä jätehuollon asiakasrekisteriin.

Lautakunta tulee jatkamaan aktiivista kehottamista järjestettyyn jätehuoltoon liittymistä koskien kunta/kunnan alue kerrallaan. Kehotuskirjeet lähetetään kiinteistöille, joiden osalta jätehuoltolautakunnalla ei ole järjestetyn jätehuollon tietoa annettuna (jätteenkuljettajien toimesta).

Alueen ympäristönsuojeluvalvoijista kootussa ympäristöryhmässä on linjattu, että jätehuoltolautakunta kehottaa liittymätöntä kiinteistöä kaksi kertaa liittymään järjestettyyn jätehuoltoon. Viimeisessä kehotuskirjeessä lautakunta asettaa aikarajan, minkä puitteissa kiinteistön haltijan tulee toimia. Määräajan kuluttua liittymistieto tarkastetaan ja liittymättömän kiinteistön osalta asia siirretään ympäristönsuojeluvalvonnan piiriin.

Jätehuoltoviranomaisen työssä suurin osa työpanoksesta käytetään jatkuvaan jätehuollon liittymisvelvollisuuden seurantaan ja tilanteen ylläpitoon, asiakkaiden hakemusten käsittelyyn ja muuhun asiakaspalveluun. Työpanosta vaativat myös jätehuollon toiminnan ohjaamiseen liittyvät suuret kokonaisuudet, kuten jätehuollon palvelutason määrittely. Myös sidosryhmäyhteistyö vaatii resursseja.

Jätehuoltolautakunta jatkaa yhteisen palvelutason määrittämistä koko jätehuoltolautakunnan alueella. Jätehuollon palvelutason määrittämisessä otetaan kantaa siihen, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan ja miten turvataan riittävä palvelutaso ja keräyspaikkojen kohtuullinen saavutettavuus. Lisäksi pyritään varmistamaan jätemaksujen kohtuullisuus huomioiden lainsäädännön asettamat velvoitteet ja tavoitteet. Samalla arvioidaan nykyisen jätteenkuljetusjärjestelmän toimivuutta ja sen mahdollisia muutostarpeita.

Palvelutaso määritetään yhteistyössä omistajakuntien, kunnallisen jätelaitoksen sekä jätehuoltoviranomaisen kanssa. Palvelutaso määritetään koko jäteyhtiön toiminta-alueelle.

Suunnitelmavuodet 2018–2019

Tuleva maakuntauudistus ei koske jätehuollon viranomaispuolta, sillä jätehuollon on esitetty säilyvän kunnilla osana teknisiä palveluita.

Sen sijaan Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristönsuojelutoimintaan tulee muutoksia. Ylä-Savon alueella on aloitettu yhdessä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristöpalveluiden, alueiden rakennusvalvontojen ja jätehuoltopalveluiden kanssa selvitystyö yhtenäisestä ympäristö- ja rakennuspalveluosastosta. Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on mukana selvityksessä. Mikäli rakennus- ja ympäristövalvontayksikkö toteutetaan yhtenevällä toiminta-alueella jätehuoltolautakunnan kanssa isäntäkuntamallin mukaisesti, jätehuoltolautakunta voisi hyötyä synergiaeduista osana mahdollisesti perustettavaa yksikköä. Toimialojen yhteistyön järjestäminen riippuu seudun poliittisesta tahtotilasta.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on työllistänyt harjoittelijan toimintavuosiensa aikana vaihtelevan mittaisiksi aikajaksoiksi. Työn toimenkuvaan on kuulunut muun muassa jätehuollon asiakasrekisterin ylläpito, päivittäminen ja liittymättömien kehittäminen järjestetyn jätehuollon piiriin. Työpanos on välttämätön ja siksi harjoittelu esitetään muutettavaksi vakituiseksi työsuhteeksi 2018 alkaen palveluneuvojan nimikkeellä. Palveluneuvoja vähentää toimintaan liittyvää henkilöstöriskiä mahdollistaen paremmin sijasjärjestelyt lautakunnan toiminnassa.

Osana palvelutason määrittämistä kartoitetaan jätehuollon järjestämisen tila ja mahdollisuuksien mukaan aloitetaan toiminta-alueiden tarkempi määrittely. Määrittely liittyy mahdollisesti käyttöönotettavan aluekeräyspisteverkoston taustatyöhön. Työ on laajamittainen selvitys alueen jätehuollon tilasta ja selvityksessä pyritään kartoittamaan jätehuollon tulevaa tarvetta ja alueella esiintyviä haasteita jätehuollon järjestämiseen liittyen.

9 Iisalmen kaupungin merkittävimmät riskit ja niiden hallintakeinot

Iisalmen kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2014 kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Ohjeet koskevat kaikkia kaupunkikonsernin toimielimiä ja toimintaa, joista kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä. Vuoden 2015 aikana selkiytettiin riskienhallintaprosessia, määritettiin riskienhallinnan työkalut ja tunnistettiin kaupunkitason kriittisimmät riskit sekä laadittiin riskienhallintasuunnitelma. Kaupungin sisäisessä raportoinnissa käytetään yhtenäistä raporttipohjaa. Kaupunkitason riskikartoituksen jälkeen riskienhallintaprosessia on jalkautettu toimialoille, joissa tehdään vuoden 2016 aikana toimialakohtaiset riskikartoitukset. Työ on osittain vielä kesken, joten toimialakohtaisten riskien raportointi ei ole vielä yhdenmukaista.

Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin toimintasuunnitelmiin ja otetaan huomioon myös talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Kaupungin eri toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Tämä on yhteydessä kaupunginvaltuuston päättämiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin.

Iisalmen kaupungin riskit jaetaan neljään riskialueeseen:

- Strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategiisiin tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön.
- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan.
- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin.
- Vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista.

Kaupunkitason riskeistä voidaan todeta seuraavaa:

Strategisten riskien osalta merkittävimmät riskit liittyvät keskeisten julkisen hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Myös yritystoiminnan ja elinvoiman hiipuminen tunnistettiin merkittäväksi riskiksi. Strategisena riskinä nähdään sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirtyminen vuonna 2019 maakunnan hoidettavaksi. Merkittävimpien strategisten riskien hallintakeinoina nähdään konserniohjauksen tehostaminen, kaupungin organisaation ja sen toimintaprosessien uudistaminen sekä yritysyhteistyön ja viestinnän lisääminen.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmiksi riskeiksi on tunnistettu sisäilmaongelmiin, korjausvelan mittavaan kasvamiseen ja vanheneviin toimitiloihin. Äkillisesti tapahtuvat muutokset kiinteistöjen käytettävyydessä aiheuttavat suuria toiminnallisia ja taloudellisia ongelmia toimintojen järjestämiselle. Rakennuskannasta ja korjausvelan määrästä on tehty selvitys vuonna 2016. Toimitilastrategian päivityksen yhteydessä vuonna 2017 laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelma rakennusomaisuuden kunnostamisesta. Muut toiminnalliset riskit liittyvät tietohallintoon. Tältä osin riskienhallintaan on suunniteltu toimenpiteet ja aikataulu.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät tietoverkon tai -liikenteen katkeamiseen, isoon kiinteistövahinkoon ja työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövahinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Riskejä hallitaan vakuuttamisen ja vahinkorahaston avulla.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit kohdistuvat tulorahoituksen riittävyyteen ja menojen hallintaan. Sote-menojen hallitsematon kasvu on suurin yksittäinen taloudellinen riskitekijä menojen hallinnan osalta. Menokehityksen hallinta on keskeistä talouden tasapainon saavuttamisessa. Talouden hallintaan liittyviä riskienhallintakeinoja ovat mm. rakenteellisten muutosten suunnittelu ja toimeenpano sekä omistajaohjauksen vahvistaminen ja kustannustietoisuuden lisääminen. Tulorahoituksen riittävyys on myös nähty yhtenä todennäköisenä ja vaikutuksiltaan vakavana riskitekijänä. Korkojen nousu nähdään epätodennäköisenä, mutta toteutuessaan vaikutuksiltaan vakavana taloudellisena riskinä. Riskiin on varauduttu korkosuojauspolitiikan avulla.

Iisalmen kaupungin toimialat ovat tunnistaneet oman toimintansa osalta keskeisimmät riskit ja näiden riskiraportointi on esitetty ao. lautakunnan toimintakertomuksen yhteydessä. Riskeille on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, jotka on merkitty riskirekisteriin. Tarkemmat tiedot kaikista tunnistetuista riskeistä ja niitä koskevista tiedoista ovat löydettävissä riskirekistereistä.

Riskienhallintaa käsitellään riskienhallintaprosessin mukaisesti kaksi kertaa vuodessa. Riskeille merkittyjä hallintatoimenpiteitä seurataan osavuosikatsauksessa ja riskirekisteri päivitetään kerran vuodessa. Riskienhallintatyökalut on määritetty kaupunkikonsernin tasolla tehtävään riskienhallintatyöhön ja vuoden 2017 aikana riskienhallintaprosessi jalkautetaan tärkeimpiin tytäryhteisöihin.

10 Investointiosa

10.1 Iisalmen kaupungin investoinnit

YHTEENVETO (1000 EUROA NETTO)	Kust.arv	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Yht.17-21
<i>Kv=kaupunginvaltuustoon nähden sitova</i>								
HALLINTO- JA TUKIPALVELUT (kv)								
Osuuspääomat		68	68	68	19	0	0	155
Yhteensä								
Tuotot		0	0	0	0	0	0	0
Kulut		68	68	68	19	0	0	155
Netto		68	68	68	19	0	0	155
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA (kv)								
Koneet ja kalusto		465	660	130	350	170	500	1810
Muut aineelliset hyödykkeet		10	90	10	0	10	0	110
Yhteensä								
Tuotot		0	0	0	0	0	0	0
Kulut		475	750	140	350	180	500	1920
Netto		475	750	140	350	180	500	1920
TEKNINEN TOIMIALA (kv)								
Kadut ja yleiset alueet								
Kiinteistöjen osto ja myynti								
Tuotot		-100	-100	-100	-100	-100	-100	-500
Kulut		300	300	300	300	300	300	1 500
Katujen ja yleisten aluiden rakentaminen								
Tuotot		-90	0	-60	0	0	0	-60
Kulut		497	160	730	940	800	780	3 410
Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus		1 056	1 100	970	1 380	1 550	1 180	6 180
Liikunta- ja viheralueet								
Tuotot		-10	-13	-5	-50	-20	-10	-98
Kulut		420	223	587	590	740	340	2 480
Muut investoinnit		2 273	801	760	805	505	495	3 366
Yhteensä								
Tuotot		-200	-113	-215	-150	-120	-110	-708
Kulut		4 546	2 584	3 397	4 015	3 895	3 095	16 986
Netto		4 346	2 471	3 182	3 865	3 775	2 985	16 278

YHTEENVETO (1000 EUROA NETTO)	Kust.arv	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Yht.17-21
Kv=kaupunginvaltuustoon nähden sitova								
Toimitilat								
Kangaslammin koulu (kv)	9 450	4 500	2 351	0	0	0	0	2 351
Kauppis-Heikin koulu (kv)	4 585	3 200	2 360	0	0	0	0	2 360
Terveyskeskus (kv)	4 490	2 450	1 380	660	0	0	0	2 040
Uimahalli (kv)								
Tuotot		0	0	0	-800	0	0	-800
Kulut		30	100	2 070	2 830	0	0	5 000
Muut talonrakennushankkeet								
Tuotot		-20	0	0	0	0	0	0
Kulut		517	1 057	817	837	627	627	3 965
Luma-keskus (kv)		3 000	675	0	0	0	0	675
Meijerikatu 1	500	0	100	0	0	0	0	100
Kirkonsalmen koulu (kv)	1 722	965	200	0	0	0	0	200
Pienet koulut	2 000	0	0	500	500	500	500	2 000
Eteläinen päiväkotii (kv)	4 000	0	0	0	0	2 000	2 000	4 000
Päiväkeskus Purje (kv)	1 578	1 578	647	0	0	0	0	647
Pienet päiväkodit	1 600	0	0	800	800	0	0	1 600
Vetrea		0	0	500	0	0	0	500
Yhteensä								
Tuotot		-20	0	0	-800	0	0	-800
Kulut		16 240	8 870	5 347	4 967	3 127	3 127	25 438
Netto		16 220	8 870	5 347	4 167	3 127	3 127	24 638
Tekninen toimiala yhteensä								
Tuotot		-220	-113	-215	-950	-120	-110	-1 508
Kulut		20 786	11 454	8 744	8 982	7 022	6 222	42 424
Netto		20 566	11 341	8 529	8 032	6 902	6 112	40 916
KAIKKI YHTEENSÄ								
Tuotot		-220	-113	-215	-950	-120	-110	-1 508
Kulut		21 329	12 272	8 952	9 351	7 202	6 722	44 499
Netto		21 109	12 159	8 737	8 401	7 082	6 612	42 991
Keskisarvo 2017-2021 (netto)								8 598

Valtuustoon nähden sitovia investointimäärärahoja ovat toimialakohtaiset määrärahat ja tuloarviot, minkä lisäksi erikseen kv-merkinnällä nimetyt projektit ovat valtuustoon nähden sitovia.

10.2 Investointien perustelut 2017

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2017 investointiosan perustelut.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA

Koneet ja kalusto (750,0)

Perusopetus ja lukiokoulutus

530,0

Koulujen kalusteet:

- Kangaslammin koulu 220,0
- Kauppis-Heikin koulu 250,0
- Muut koulut: Kirkonsalmi ym. 50,0
- Lukion luokkakalusteet 10,0

Varhaiskasvatus

60,0

- Kirkonsalmen eskari, Kauppis-Heikin eskari, Lippuniemi

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut 70,0

- Eino Säisä salin valokalusto 20,0
- ”lavaräkki” 10,00
- kirjaston henkilökunnan ja opinto-osaston kalusteet 10,0
- uimahallin kalusto 20,0
- nuorisotalon penkkien päällystäminen 10,0

Muut aineelliset hyödykkeet (90,0)
Taide-esineiden hankinta ja konservointi 90,0

- Kangaslammin ja Kauppi-Heikin koulun %-taide

TEKNINEN TOIMIALA
Kiinteistöjen osto ja myynti
Kiinteistöjen osto ja myynti 200,0

Kiinteistöjen osto 300,0

Kiinteistöjen myynti 100,0

Kadut ja yleiset alueet
Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen (160,0)
Virranpuisto 50,0 +

Puistoraitin jatkaminen Kivirannantiehen.

Liikennevalot 20,0 +

Liikennevalokeskuksen hankkiminen Pohjolankadulle.

Muu liikenteenohjaus 30,0 +

Pieniä liikenteen parantamistoimenpiteitä: parannetaan ajoneuvoliikenteen ja kevyenliikenteen sujuvuutta. Tehdään pysäköintijärjestelyjä ja erilaisia liikenteenohjaus- töitä.

Liikenneturvallisuussuunnitelman toteutus 40,0 +

Parannetaan liikenteenkulun turvallisuutta toimenpide- suunnitelman mukaisesti.

Sataman aallonmurtaja 20,0 -

Nykyinen, huonokuntoinen aallonmurtaja on uusittava. Suunnittelu v. 2017.

Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus (1100,0)

Peruskorjauksilla parannetaan katujen/asuntoalueen tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurungon laajemmat vauriot.

Valaistuksen peruskorjaus 150,0 -

Uusitaan alueittain katuvalolamppuja uusien energiasäästönormien mukaisiksi. Huonokuntoisten

katuvalokaapelien ja valaisinpylväiden uusimisia yksittäisissä kohteissa, joissa ei muutoin ole kadun peruskorjaukseen tarvetta.

Työ käsittää taajama-alueella puistojen, puistokäytävien ja pienten katujen valaistukset. Haja-asutusalueelle uusitaan teiden ja kuntopolkujen valaistusta. Myös luistelualueiden ja Paloisvuoren laskettelurinteen valaistuksen peruskorjaus.

Ohjeellinen suunnitelma liitteenä.

Päälysteiden uusinta 400,0 -

Huonokuntoisten asfalttipintojen uusimista pääasiassa kokooja- ja sisääntuloväylillä sekä keskusta-alueella.

Ohjeellinen suunnitelma liitteenä.

Kevyen liikenteen väylien peruskorjaus 100,0 -

Huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien peruskorjausta.

Ohjeellinen suunnitelma liitteenä.

Ahmontie 80,0 -

Peruskorjaustöiden loppurakentaminen käsittäen asfaltointityöt.

Muut kehittämistoimenpiteet 30,0 -

Keskusta-alueella olevia pieniä rakentamis- ja korjaustoimenpiteitä.

Maistraatinpuisto 200,0 +

Puiston rakentamistyöt (Suomi 100 v)

Alakatu 120,0 -

Savon Voima Oyj:n voimajohdon rakentamisen yhteydessä toteutettava

Alakadun peruskorjaus ja vesihuoltotyöt

Linja-autopysäkkien katokset 20,0 -

Katosten kunnostustoimenpiteitä/korvaaminen uusilla.

Liikunta- ja viheralueet (210,0)

Liikunta- ja ulkoilualueet (80,0)

Paloisvuoren ulkoilualue 10,0 +

Kilpalatujen muutostyöt ja pysäköintialueen laajentaminen (Nuorten SM-hiihdot)

Lähiliikuntapaikat 83,0 +

Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikan loppuun rakentaminen ja

Soinlahden lähiliikuntapaikan rakentaminen

Lähiliikuntapaikat -13,0

Valtionavustus

Puistot ja yleiset alueet (130,0)

Venevalkamat 20,0 -

Taajama-alueella olevien venevalkamien kunnostustyöt.

Viheraluejärjestelmän tot./terv. edistävä asuin ymp. 50,0 +

Taajama-alueella olevien viheralueiden rakentaminen terveyttä edistäväksi asuin ympäristöksi. Koivuniemen ulkoilureitin 2. vaiheen rakentaminen.

Muut puistot 60,0 -

Puistojen ja puistometsien kunnostustoimenpiteitä.

Muut investoinnit (801,0)

Arvaamattomat työt	100,0	0
Ennalta arvaamattomat työt työkauden aikana.		
Tietojärjestelmä	50,0	-
Vuonna 2016 hankitun järjestelmän täydennysosat.		
Muu kalusto	296,0	-
Kone- ja kalustohankinnat erillisen ohjeellisen suunnitelman mukaan.		
Toimistokalusto	25,0	0
Toimistokalusteiden korvaus- ja uusintainvestointeihin.		
Organisaatiouudistuksen aiheuttamat järjestelyt.		
Suunnittelupalkkiot, maasto- ja runkomittaukset	100,0	+
Suunnittelun ostopalvelut, tulevia (myös EU)-hankkeita varten tehtävät selvitykset, investointien perusselvitykset, maastotutkimusten ja –mittausten tuntipalkat ja tarvikkeet.		
Tonttien kunnostus	50,0	-
Purettavat rakennukset, muut satunnaiset kunnostukset tonteilla, tonttien täytöt ja muotoilut.		
Kivirannan sv-viemärointi	120,0	-
Radan varren sv-viemärin jatkaminen Touhulan suuntaan.		
Hulevesiverkosto	60,0	+
Hulevesiverkoston rakentaminen ja peruskorjaus.		

*) + lisää ylläpitokuluja/- vähentää ylläpitokuluja/0 ei vaikutusta

Toimitilat (8870,0)

Kangaslammin koulu (2351,0)	2351,0
Kangaslammin koulun uudisrakentamisen loppuun saattaminen ja peruskorjauksen aloitus (2015-2017 yht. 9,5 milj.euroa).	
Kauppis-Heikin koulu (2360,0)	2360,0
Kauppis-Heikin koulun uudisrakennuksen suunnittelu ja rakentamisen aloitus (2015-2017 yht. 4,6 milj.euroa).	
Luma-keskus (675,0)	675,0
Varavoimakone kontteineen, keittiökalustus, hygieniamatot, rakennusautomaatio sekä pysäköintialue.	
Meijerikatu 1 (100,0)	100,0
Rakennuksen yksikerroksisen osan alle asennettava koneellisesti toimiva imuputkisto maapohjasta tulevien epäpuhtauksien eliminoimiseksi. Rakennuksen tiivistäminen ja rakennuksen eri osien ilmanvaihtojen eriyttäminen toisistaan.	
Kirkonsalmen koulu (200,0)	200,0
Sisäilmakorjauksia. (2016-2017 yht. 1,7 milj.euroa).	
Sisäilmakorjausten loppuun saattaminen, sisältää mm. liikuntasalin korjauksia.	
Terveyskeskus (1380,0)	1380,0
Toiminnallisia muutoksia ja korjaustoimenpiteitä Kampus –hankkeelle (2016-2018 yht. 4,5 milj.euroa).	

Päiväkeskus Purje (647,0) 647,0

Päiväkeskus Purjeen rakentaminen (2016-2017 yht. 1,6 milj.euroa).

Uimahalli (100,0) 100,0

Peruskorjauksen suunnittelumääräraha 100,0

-Peruskorjauksen kustannusarvio 5,0 milj.euroa, valtionosuus 0,8 milj.euroa)

Muut talonrakennushankkeet (1057,0)
Pienet talonrakennuskohteet (arvaamattomat) 250,0

Kohteet valmistellaan syksyn ja talven aikana. Toiminnallisia ja rakennusteknisiä muutostöitä, rakennus-, lvi-, ja sähkötekniisiä korjaustöitä kaupungin rakennuksissa. Päätökset määrärahan käytöstä eri kohteisiin tehdään teknisessä lautakunnassa.

Investointikohteiden pääpaino on energiatehokkuutta parantavissa toimenpiteissä.

Kulttuurikeskus 50,0

Toiminnallisia muutoksia, LVIAS- ja rakenteellisia korjauksia.

Keittiöiden laitteiden uusinta 27,0

Vanhentuneiden ja viallisten laitteiden uusiminen eri kiinteistöjen keittiöissä.

Nimettyjen hankkeiden jälkityöt 100,0

Jälkityöt tulevat ajankohtaisiksi yleensä muutamana vuotena peruskorjauksen valmistumisen jälkeen. Valmistumassa useita hankkeita.

Uusien hankkeiden suunnittelu 100,0

Tulevien investointien suunnitteluhankkeet, joihin ei ole vielä varattu määrärahoja. Edellyttävät suunnittelua varten tehtäviä selvityksiä.

Tämä investointimääräraha kohdistuu näiden hankkeiden suunnittelijoiden ja asiantuntijoiden palkkioihin esim. kunto- ja sisäilmatutkimukset sekä rakenne- ja lvi-as-selvitykset. Vuonna 2017 tehdään laajamittaisia selvityksiä mm. viidelle koululle ja kuudelle päiväkodille.

Pienet koulut

Runnin, Hernejärven, Sourunsalon, Soinlahden ja Partalan kouluille laaditaan korjaus-/toimenpidesuunnitelmat kunto- ja

sisäilmatutkimuksiin perustuen. Tutkimukset tehdään vuonna 2017.

Tässä vaiheessa investointikaudella varaudutaan kahden koulun perusteelliseen korjaukseen. Korjaukset aiheuttavat myös käyttötalousmenoja väistötilojen muodossa. Lopulliset toimenpiteet, kiireellisyysjärjestys ja summat tarkentuvat tutkimusten valmistuttua vuoden 2017 aikana.

Pienet päiväkodit

Malmirannan, Lumilinnan, Kirkkopuiston, Soinlahden, Sourunsalon ja Peltosalmen päiväkodeille laaditaan korjaus-/toimenpidesuunnitelmat kunto- ja sisäilmatutkimuksiin perustuen. Tutkimukset tehdään vuonna

2017. Tässä vaiheessa investointikaudella varaudutaan kahden päiväkodin perusteelliseen korjaukseen. Korjaukset aiheuttavat myös käyttötalousmenoja väistötilojen muodossa. Lopulliset toimenpiteet, kiireellisyysjärjestys ja summat tarkentuvat tutkimusten valmistuttua vuoden 2017 aikana.

Eteläinen päiväkot
Korvaa Lippuniemen, Paloisten ja Heinäkelkan päiväkodit.

Kalliosuoja	100,0
LVISA-korjauksia, mm. jäähdytyksen rakentaminen Kaisanetin palvelintiloihin. Kustannus peritään takaisin vuokrassa pitkän määräaikaisen vuokrasopimuksen kautta.	
Kivirannan teollisuustalo	50,0
Vesikaton uusimista ja toiminnallisia muutoksia.	
Keskusvarikko	30,0
Pihan asfaltointia ja pienehköjä toiminnallisia muutoksia.	
Juhani Ahon museo	10,0
Museorakennusten korjauksia.	
Torin esiintymislavan peruskorjaus	15,0
Esiintymislavan kunnostus.	
Juhlavuoden 2017 toimitilojen valaistushankkeet	50,0
Raatihuoneen ja Luma -keskuksen julkisivujen valaistus.	
Torikojut	60,0
Torin myyntikojujen hankinta.	
Jäähallin muutostyöt	150,0
Valaistuksen uusiminen, videotaulun hankinta, WC-tilat.	
Kangaslammin palvelukeskus	50,0
Sisäilmakorjauksia.	
Kaupungintalon toimitilajärjestelyt	15,0
Asiakaspalvelu- ja asianhallintatilojen suunnittelu.	

11 Liikelaitokset

11.1 Iisalmen Vesi –liikelaitos

Tilivelvollinen: vesilaitoksen johtaja

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- Hallinto- ja verkostot
- Laitokset

Iisalmen Vesi –liikelaitos tuottaa vesihuollon palveluja, kehittää vesihuoltoa sekä vastaa vesihuoltoverkostojen ja –laitosten kunnossapidosta ja uudisrakentamisesta kaupungin valtuuston määräämällä toiminta-alueella. Resurssien puitteissa palveluita tarjotaan myös jakeluverkon piirissä oleville yksityistalouksille, vesiosuuskunnille ja vesiyhtiöille. Vesilaitoksen toiminnan perustana on talousveden laadun ja saatavuuden turvaaminen sekä jäteveden tehokas puhdistaminen.

Iisalmen Vedellä oli v. 2015 lopussa 4 650 kulutuspaikkaa, omaa vesijohtoverkostoa 280 km, viemäriverkostoa 158 km sekä jätevedenpuhdistamo, jossa puhdistetaan myös Vieremän ja Sonkajärven kuntien jätevedet. Hulevesiverkoston hallinta siirtyi vuoden 2016 alussa Iisalmen kaupungille. Jaeltava talousvesi ostetaan Ylä-Savon Vesi Oy:ltä, joka vastaa alueellisesti talousveden tuotannosta.

Toiminnan painopiste on jakelu- ja laitostoiminnan ylläpidossa sekä käytön ja kunnossapidon toteuttamisessa, johon oma henkilöstö keskittyy. Verkosto- ja laitoserakennuskohteet toteutetaan kilpailuttamalla kohteisiin ulkopuoliset palveluntuottajat.

Tulevina vuosina investointien painopiste tulee olemaan jätevedenpuhdistamon ja jakeluverkostojen saneerauksessa. Puhdistamon kapasiteetti tullaan nostamaan riittävälle tasolle, että ympäristölupaehdot saavutetaan. Myös verkoston kunnosta on huolehdittava saneerausohjelman mukaisesti, että jakeluturvallisuus- ja varmuus säilyy korkealla tasolla.

Henkilöstö (htv)

IISALMEN VESI	Henkilöstö	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
	Vakituiset	13,5	14,0	11,5	12,5	12,5
	Määräaikaiset	1,3	0	1,5	0,5	0,5
	Yhteensä	14,8	14,0	13,0	13,0	13,0
IISALMEN VESI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	14,8	14,0	13,0	13,0	13,0

Perustelut henkilöstömuutoksille

Vähennykset 2017

Toimistosihteeri siirtyy organisaatiouudistuksen johdosta hallinto- ja tukipalveluihin. Henkilöresurssien vähentyminen johtaa siihen, että asiakaspalvelu- ja neuvontatehtävien asiakaspalveluaikoja joudutaan supistamaan työmäärän kasvun ja sijaisuusjärjestelyjen vuoksi.

Lisäykset 2017

Vuoden 2016 aikana vesilaitokselta eläköityi kolme ja irtisanoutui yksi henkilö. Uutta henkilöstöä palkattiin vuoden 2016 aikana kaksi henkilöä.

Yhden osa-aikaisen henkilön laskennallinen eläkeikä täyttyy vuonna 2017. Vuoden 2017 aikana palkataan verkostopuolelle yksi ammattitaitoinen putkiasentaja.

Määräaikaiset 2017

Puhdistamosaneerauksen valvontaan ja kunnossapitojärjestelmän käyttöönottoon palkataan määräaikainen vähintään AMK-tasoinen projektihenkilö puhdistamon saneerauksen ajaksi (vuosiksi 2017–2020). Mahdollisesti työ voi jatkua puhdistamosaneerauksen jälkeen kunnossapitojärjestelmän ylläpitotehtävissä ja teknisissä laatu- ja työturvallisuusprojekteissa.

Vesilaitokselle pyritään vuosittain ottamaan kaksi määräaikaista kesäharjoittelijaa kolmen kk:n ajaksi.

Perustelut vuosien 2018–2019 henkilöstömuutoksille

Ei muutoksia.

Henkilöstön kehittäminen

Organisaatiouudistus, vesilaitoksen toimintakulttuurin kehittäminen ja uusien tekniikoiden käyttöönotto vaatii henkilöstön kouluttamista ja perehdyttämistä. Uuden henkilökunnan rekrytoinneissa pyritään löytämään monipuolisia osaajia vesilaitoksen vaativiin teknisiin tehtäviin. Mahdollisuuksien mukaan käytetään myös oppisopimus-koulutusta. Työhyvinvointia kehitetään kaupungin yleisten periaatteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuustoon nähdn sitovat strategiset tavoitteet/toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

Iisalmen seudun vesihuollonyhteistyö				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Uusien, innovatiivisten ratkaisujen hakeminen seudulliselle vesihuolto yhteistyön toimintatavoille muuttuneessa toimintaympäristössä.	Vireille tulleet-/ toteutuneet hankkeet	Sonkajärven tasausaltaan yhteiskäytöstä sopiminen Peltomäen jätevesien osalta	Sonkajärven ja Vieremän tasausaltaiden ohjauksen järjestäminen Iisalmen Veden toimesta. Yhteisvalvomohanke, Iisalmen Vesi ja Ylä-Savon Vesi Oy	Vesihuollon ja jäteveden käsittelyn toimintojen yhdenmukaistaminen ja yhteistoiminnan tehostaminen

Kestävä kehitys, puhdas ympäristö kokonaisverkosto				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Verkosto- ja laitosomaisuuden saneeraustoiminta sille tasolle, ettei korjausvelan suuruus kasva	Verkostosaneerauksen määrä Korjausvelan aste / % muutokset - Ikäkausikartat	Selvityksen mukaiset saneeraustyöt alkavat 2016	Verkostojen saneeraus saneerausohjelman mukaisesti	Verkostojen saneeraus saneerausohjelman mukaisesti
Jäteveden pumpppaamoiden- ja puhdistamon toiminnan varmistaminen sille tasolle, ettei ympäristöpäästöjä synny ja että puhdistamon ympäristölupaehdot pystytään täyttämään.	-Vesistötarkkailuraportit - Puhdistamon valvontatutkimusraportit - Vuosittainen yhteenvetoraportti tarkkailuohjelmasta	Jätevedenpuhdistamon ja verkoston toiminta ympäristöluvan mukaista	Jätevedenpuhdistamon ja verkoston toiminta ympäristöluvan mukaista.	Jätevedenpuhdistamon ja verkoston toiminta ympäristöluvan mukaista
Ennakoivan kunnossapidon jalkauttaminen	Kunnossapitotehtävien raportointi ja seuranta. Ennakoivan ja korjaavan kunnossapidon suhdeluku 80/20.	Kunnossapito korjaavaa 80 %:sti	Kunnossapitojärjestelmän käyttöönotto	Kunnossapidon jalkauttaminen ja kehittäminen ennakoivan kunnossapidon tavoitetasoa kohti
Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen toiminnassa	Energiakulujen kohdennettu mittaaminen ja kulutuksen seuranta	Ikääntyneiden koneiden ja järjestelmien energiankulutukseen ei voida vaikuttaa	Energiataloudellisten ratkaisujen edistäminen uudisrakennus- ja saneerauskohteissa	Energiataloudellisten ratkaisujen edistäminen uudisrakennus- ja saneerauskohteissa

Tontit ja asumisvaihtoehdot				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Toimivien ja ajanmukaisten vesihuoltopalvelujen tuottaminen kaikille asumisvaihtoehdoille toiminta-alueella	Painopistealueiden toteutuminen	Rakenteilla olevien hankkeiden jatkaminen kaupunkirakenteen rakentamishojelman puitteissa. Uusi kohde Veturitallinranta v. 2016	Rakenteilla olevien hankkeiden jatkaminen kaupunkirakenteen rakentamishojelman puitteissa. Uusia kohteita Käänninniemen alue ja Koljonvirta-Mansikkaniemilinjnan rakentaminen 2017	Vesihuollon rakentamishojelman mukaiset hankkeet

Kehittyvät kylät				
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018-2019
Osuuskuntamuotoisten vesihuoltopalveluiden edellytysten mahdollistaminen osayleiskaavan mukaisilla kehittyvillä kyläalueilla	- Toteutuneet hankkeet - Sitoutuneet liittyjät	Myöhemmin vireille tulevien hankkeiden edistäminen.	Vesiosuuskuntien ja haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämissuunnitelman tavoitteiden mukaisen toiminnan edistäminen. Valmistellaan toimintastrategia vuosille 2018-2020	Toimintastrategian mukainen yhteistyö haja-asutusalueilla ja vesihuoltoyhtiöiden kanssa

Palvelusuunnitelma

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankintapaikka	Hankintatapa
Veden tuotanto	tarve ennallaan	0 %	100 %	Ylä-Savon Vesi Oy	Perustamissopimus
Veden jakelu	tarve ennallaan	70 %	30 %	Palveluntuottajat ja urakoitsijat	Tarjouspyyntö tai suoraosto (peruskaupungilta)
Jäteveden puhdistus	tarve kasvaa hieman	60 %	40 %	Palveluntuottajat	Tarjouspyynnöt
Viemäriverkosto	tarve ennallaan	70 %	30 %	Palveluntuottajat ja urakoitsijat	Tarjouspyyntö tai suoraosto (peruskaupungilta)

Riskianalyysi

Yhteistyössä taloustoimen kanssa uusitaan riskienhallintajärjestelmä vuoden 2017 aikana.

Vesilaitostoiminnan merkittävimpiä riskejä ovat mm. veden laadun heikkeneminen, mikä voi aiheuttaa terveysriskejä ja kielteistä julkisuutta. Muita vesilaitostoimintaan liittyviä riskejä ovat tuotevastuut ja ongelmat tiedottamisessa. Vesilaitoksen omien kunnossapitoresurssien väheneminen ja ulkopuolelta ostettavat palvelut voivat lisätä riskejä vesilaitostoiminnan turvallisuudessa ja varmuudessa. Tietoturvariskien ohella eri tietojärjestelmien ja käyttöliittymien yhteensovittaminen sekä ohjelmistopäivitykset voivat aiheuttaa toiminnan riskejä.

Jätevesihuollon toimimattomuus, puhdistamon laitteiden vikaantumiset, ohjausjärjestelmien puutteet ja ohjauksutukset poikkeustilanteissa voivat aiheuttaa terveysriskejä, haitallisia ympäristövaikutuksia sekä kielteistä julkisuutta.

Henkilöstön osaaminen laajenevassa tehtäväkentässä ja motivoituminen kouluttautumiseen voi olla puutteellista. Seurauksena voi olla toiminnan tehottomuus, osaavien henkilöiden liiallinen kuormittuminen ja tavoitetasolla alisuoriutuminen. Henkilöstön ikärakenne ja suoritemäärien kasvu sekä fyysisesti raskas työ yhdessä korkean iän kanssa voi tuoda haasteita työssä suoriutumiseen. Uuden osaavan henkilökunnan löytäminen voi myös olla haastavaa. Myös lainsäädännön muutokset voivat tuoda lisää vastuita ja vaatimuksia vesihuoltolaitoksille.

SWOT-analyysi Iisalmen Veden toimintojen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista.

Vahvuudet: - o Vastuuntuntoinen ja osaava henkilöstö - o Ajantasaiset verkostokartat - o Hyvä yhteistyö naapurikuntien ja kaupungin teknisen toimen sekä Ylä-Savon Veden kanssa - o Vesilaitoksen tekninen uusiminen käynnistetty	Heikkoudet: - o Ikääntyvä henkilöstö -> hiljaisen tiedon häviäminen - o Vanhentunutta tekniikkaa ja toimintatapoja -> paljon kehittämistarpeita -> resurssipula - o Ennakoivan kunnossapidon puuttuminen -> korjausvelan kasvu, vikaantumiset, varmuuden heikentyminen
Mahdollisuudet: - o Teknisen ja toiminnallisen profiilin nosto mahdollinen saneerausten yhteydessä - o Henkilöstön vaihtuessa ja organisaatiouudistuksen edetessä mahdollisuus palkata monipuolista osaamista - o Yhteistyön tiivistäminen sidosryhmien kanssa mahdollistaa resurssien ja osaamisen tehokkaamman hyödyntämisen	Uhat: - o Lainsäädännön aiheuttamat toiminnalliset ja taloudelliset uhat - o Varautumiseen ja valmiuteen liittyvät uhat - o Isot investoinnit -> talouden heikentyminen - o Päätöksenteon hitaus ja linjausmuutokset

Toimintasuunnitelma

Talousarviovuosi 2017

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamolla suunnitellut saneeraukset, vuosien 2017–2019 aikana, tulevat nostamaan puhdistamon teknologian ja toimintavarmuuden nykyvaatimusten tasolle. Kunnossapitojärjestelmän hankinta parantaa huoltojen ja korjausten ennakoitavuutta sekä riskien hallintaa. Puhdistamon saneerauksen aikana tehtävät väliaikaisjärjestelyt nostavat jäteveden puhdistuksen käyttökuluja.

Lainsäädännön muutoksista johtuen sopimusasioita on tarpeen uudistaa vuosien 2017–2018 aikana. Vesilaitosyhdistyksen suositusten mukaan teollisuuslaitosten ja isojen karjatilojen kanssa tulee solmia nykyisten liittymissopimusten lisäksi erillisiä vedentoimitus ja -jätevesisopimuksia.

Vesi- ja jätevesijohtojen uudisrakentamista ja saneerausta tullaan toteuttamaan Iisalmen kaupungin kadut ja ympäristö -vastuualueen kanssa yhteistyössä vuonna 2015 laaditun vesihuoltoverkoston saneeraussuunnitelman mukaisesti. Uudisrakentaminen Veturi-tallinrannan ja Pihlajaharjun asuinalueilla jatkuu. Vesihuoltoa kehitetään lisäksi Kirkonsalmen länsirannan ja Käänninniemen alueilla rakentamalla keskitettyä viemärointiä vesilaitoksen toiminta-alueelle. Savon Voiman kaapeloinnin asennustyön

yhteydessä saneerataan vesi- ja viemärijohtoa Alakadun alueella. Vaikka kadut ja ympäristö -vastuualueen katujen peruskorjaus painottuu vuonna 2017 päällysteiden uusintaan ja valaistuksen peruskorjaukseen, voidaan vesilaitoksen saneerausohjelman mukaisissa kohteissa, kuten Kangaslammin alueella, tehdä vesi- ja viemärijohtojen uusimisen yhteydessä resurssien ja harkinnan mukaan myös katujen perusparannusta. Osa verkostosaneerauksista voidaan toteuttaa kaivamattomilla menetelmillä saneerausohjelman ja tehdyn kilpailutuksen puitteissa.

Organisaatiouudistuksen myötä toimintoja tehostetaan yhdistämällä kahden yksikön toiminnat yhteen yksikköön. Vaikka henkilöstön tehtävien vastuut säilyvät ennallaan tekee toimintojen yhdistäminen tehtäväkentästä entistä monipuolisemman. Henkilöstön koulutuksiin tullaan panostamaan ja henkilöstöä ohjataan monipuoliseen osaamiseen vastuualueen sisällä. Organisaation toimivuus edellyttää, että rekrytoinneissa pyritään löytämään monipuolisia ja ammattitaitoisia osajia.

Toimitilojen osalta tilankäyttöä tiivistetään kaupungin varikolla. Lähivuosina henkilöstö vähentyy varikolla yhteen henkilöön. Jatkossa asennushenkilöstön tilat pyritään keskitämään yhteen paikkaan. Haukiniemen vanhalle vesilaitokselle etsitään uutta käyttötarkoitusta ja toimijaa tiloihin. Rakennuksen käyttöaste on tällä hetkellä vähäinen, rakennuksessa on paljon käyttämätöntä epäkäytännöllistä hukkatilaa ja rakennus vaatisi tulevana vuosina peruskorjausta. Luopuminen tiloista on nähty tässä vaiheessa järkeväksi.

Naapurikuntien kanssa tehdään yhteistyötä vesihuollon hyväksi mm. yhteishankkeiden parissa ja Ylä-Savon Vesi Oy:n kanssa toimitaan yhteistyössä niin varautumisen kuin käytännön kenttätöiden parissa. Vuoden 2017 aikana tullaan toteuttamaan yhteistyössä Sonkajärven kunnan kanssa tasausaltaan putkiston ja laitteiston uusimista sekä myöhemmässä vaiheessa liittäminen Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon automaatiojärjestelmään.

Puhdistamon saneerausinvestoinnin takia jäteveden hintaa tullaan asteittain nostamaan seuraavien vuosien aikana. Seitsemän seuraavan vuoden aikana jäteveden hinta nousee noin yhden euron verran. Jätevesimaksu tulee vuonna 2017 olemaan edelleen Suomen vesilaitosten hintavertailussa keskitasoa. Talousveden hintaa korotetaan vuoden 2017 alussa yleisen hintatason nousun verran vastaamaan budjetin kasvua.

Veden hintaan 0,01 euron korotus ja jäteveden hintaan 0,10 euron korotus.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät:

- Korvaus peruspääomasta 400 000 euroa
- Liikelyljäämä 808 400 euroa
- Kokonaisinvestoinnit 5 874 000 euroa
- Veden käyttömaksun korotus 0,01 euroa ja jäteveden käyttömaksun korotus 0,10 euroa
- Kulutustaksat ovat VVY:n tilaston perusteella valtakunnallisen keskitason alapuolella nykyisellä tuloutusmäärällä laskettuna

Suunnitelmavuodet 2018 – 2019

Iisalmen Vesi –liikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet lähivuosille ovat seuraavat:

- vesilaitoksen teknisen tason nostaminen
- ennakoidun kunnossapidon käyttöönotto
- korjausvelan jatkuva lyhentäminen
- varautumisen ja valmiustason nostaminen
- energiataloudellisiin ratkaisuihin panostaminen
- henkilöstön osaamisen jatkuva parantaminen
- asiakaspalvelun kehittäminen ja sähköisten palvelujen laajentaminen
- ympäristöarvojen korostaminen

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus jatkuu vuosien 2018–2019 ajan. Vuoden 2020 aikana puhdistamon saneerauksen tulisi olla pääosin valmis. Pumppaamoiden ja paineenkorotusasemien osalta automaatio- ja kunnossapitojärjestelmään liittämistä jatketaan seuraavien vuosien aikana.

Vesihuoltoverkoston saneerausohjelmaa tullaan vertaamaan kadut ja ympäristö –vastuualueelle valmistuvaan katujen peruskorjausohjelmaan. On tärkeää yhteisesti linjata lähivuosina toteutettavat verkoston saneeraushankkeet. Vesihuollon saneerauskohteet keskittyvät verkostosaneerausohjelman mukaisesti pääosin kaupungin keskustan alueelle.

Vesilaitoksen tulee tarjota asiakkailleen monipuolista asiakaspalvelua, jossa sähköisten palvelujen kehittämisellä parannetaan saavutettavuutta ja palveluntasoa. Myös asiakkaille tiedottamista pyritään jatkuvasti kehittämään.

Henkilöstön ammattitaitoa ja osaamisen monipuolisuutta parannetaan koulutuksilla ja uusien osaajien rekrytoinneilla eläköityvän henkilöstön tilalle.

TULOS LASKELMA Iisalmen vesiliikelaitos	TP2015	TA2016	TA2017	Muutos TA16/TA17	TS2018	TS2019
Liikevaihto	5 160 795	5 060 310	5 348 630	5,7 %	5 742 200	6 126 950
Liiketoiminnan muut tuotot	28 644	3 790	14 280	276,8 %	14 260	14 260
Materiaalit ja palvelut	-2 529 460	-2 594 950	-2 647 255	2,0 %	-2 653 260	-2 655 260
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 642 856	-1 670 510	-1 674 850	0,3 %	-1 680 850	-1 682 850
Palvelujen ostot	-886 604	-924 440	-972 405	5,2 %	-972 410	-972 410
Henkilöstökulut	-666 767	-663 950	-600 409	-9,6 %	-600 346	-600 396
Palkat ja palkkiot	-464 964	-450 760	-438 445	-2,7 %	-438 381	-438 431
Eläkekulut	-179 575	-186 970	-140 142	-25,0 %	-140 143	-140 143
Muut henkilösivukulut	-22 229	-26 220	-21 822	-16,8 %	-21 822	-21 822
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 096 391	-1 061 510	-1 111 690	4,7 %	-1 569 900	-2 011 700
Liiketoiminnan muut kulut	-195 643	-157 210	-195 156	24,1 %	-195 154	-195 154
Liikelylijäämä (-alijäämä)	701 176	586 480	808 400	37,8 %	737 800	678 700
Rahoitustuotot ja -kulut	-656 311	-674 690	-456 300	-32,4 %	-519 200	-564 800
Korkotuotot	1 644	1 000	1 000	0,0 %	1 000	1 000
Muille maksetut korkokulut	-26 955	-44 690	-57 300	28,2 %	-120 200	-165 800
Korvaus peruspääomasta	-631 000	-631 000	-400 000	-36,6 %	-400 000	-400 000
Ylijäämä (alij.) ennen satunn. eriä	44 865	-88 210	352 100	-499,2 %	218 600	113 900
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	44 865	-88 210	352 100	-499,2 %	218 600	113 900
Poistoeron muutos	108 782	99 700	92 800	-6,9 %	87 000	82 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	153 648	11 490	444 900	3772,1 %	305 600	195 900

Rahoituslaskelma € Iisalmen vesiliikelaitos	TP2015	TA2016	TA2017	TS2018	TS2019
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä	701	586	808	737	679
Poistot	1 096	1 062	1 112	1 570	2 012
Rahoitustuotot ja -kulut	-656	-675	-456	-519	-565
Tulorahoituksen korjauserät	-21	0			
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-851	-4 500	-5 874	-7 850	-4 780
Rahoitusosuudet investointimenoihin	31	0	0	0	0
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	301	-3 527	-4 410	-6 063	-2 654
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-40		0	0	0
Antolainasaamisten muut. yhteensä	-40		0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0	4 150	5 342	7 606	4 706
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta	-614	-614	-932	-1 544	-2 051
Yhteensä	-614	3 536	4 410	6 062	2 655
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	199	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	-117	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	78	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	193	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-301	3 536	4 410	6 062	2 655
Rahavarojen muutos	0	9	0	-1	1

Investointiosa

Investointisuunnitelma

TP2015 TA2016 TA2017 TS2018 TS2019

Puhdas vesi

Vedenjakelu

Vesitömin peruskorjaus

0 0 0 0 0

Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus

435 400 400 430 400

Veden jakelu yhteensä

435 400 400 430 400

Koneet ja kalusto

Työkalusto/muu kalusto

15 15 40 40 50

Vesimittarit

0 15 0 0 0

Koneet ja kalusto yhteensä

15 30 40 40 50

Puhdasvesi yhteensä

451 430 440 470 450

Jätevesi

Viemäriverkosto

Jv-pumppaamojen hankinta ja peruskorjaus

63 100 100 100 100

Jäte- ja hulevesiviemäriverk. rakent. ja peruskorj.

237 700 660 630 650

Viemäriverkosto yhteensä

300 800 760 730 750

Jäteveden puhdistus

Ylä-Savon jätevesien käsittelysuunnitelma

100 0 0 0 0

Vuohiniemen puhdistamo

Vuohiniemen puhdistamotoiminnan tehostaminen

0 50 0 0 0

Jv.-puhdistamon saneerauksen/ uudisrak. suunnitt.

0 0 0 0 0

Jv.-puhdistamon saneeraus/uudisrakentaminen

Tuotot

0 0 0 0 0

Kulut

0 3 200 4 654 6 630 3 560

Vuohiniemen puhdistamo yhteensä

0 3 250 4 654 6 630 3 560

Koneet ja kalusto

Työkalusto/muu kalusto

0 20 20 20 20

Jäteveden puhdistus yhteensä

0 3 270 4 674 6 650 3 580

Jätevesi yhteensä

401 4 070 5 434 7 380 4 330

Kaikki yhteensä

851 4 500 5 874 7 850 4 780

Tavoitteet/Sitovuus

Kaupungin TA:ssa sitova investoinnit netto

4 500 5 874 7 850 4 780

Johtokunnan asettamat sitovat erät:

Investoinnit/puhdas vesi

775 430 440 470 450

Investoinnit/jätevesi

870 4 070 5 434 7 380 4 330

Investointien perustelut

Vesi- ja viemäriverkoston rakentaminen jatkuu edelleen Veturintallinrannan ja Pihlaja-harjun alueilla.

Uutena kohteena vesijohto- ja viemäriverkostoa rakennetaan Kirkonsalmen länsirannalle ja Käänninniemen alueelle. Saneerauskohteita tullaan toteuttamaan saneerausohjelman mukaisesti pääasiassa keskustan alueella, mm. Alakadulla. Vesitornin ylävesisäiliöön vuonna 2015 tehdyn kuntokartoituksen perusteella tehdään vuonna 2018 altaan sisäpinnan pinnoitus ja tikkaiden uusiminen. Seuraavien vuosien aikana tullaan hankkimaan etäluettavia mittareita ja asteittain lisäämään niiden määrää.

Jätevedenpumppaamoiden hankintaan ja peruskorjaukseen investoidaan saneerausohjelman mukaisesti. Tarpeen mukaan vanhoja kaivoja, pumppaamoita ja niiden tekniikkaa uusitaan vuotovesien hallitsemiseksi sekä rakennetaan varoaltaita ylivuotojen hallitsemiseksi.

Jätevedenpuhdistamon peruskorjaus tullaan toteuttamaan vuosien 2017–2020 aikana. Vaiheittain toteutettavan saneerauksen kokonaiskustannus on n. 15,5 milj. euroa. Vuoden 2017 aikana rakennetaan uusi esikäsittelyosasto ja ilmastuslinja, vanhoja henkilöstötiloja muutetaan prosessitiloiksi sekä rakennetaan uudet sosiaali- ja valvomotilat. Vuosien 2018–2020 nykyisiä prosessiosia peruskorjataan ja altaita katetaan. Uusiin ja saneerattaviin tiloihin asennetaan hajukaasun poistojärjestelmät. Energiatehokkailla ratkaisuilla pyritään pienentämään laitoksen käyttökuluja tulevaisuudessa.

Koneita ja kalustoa uusitaan tarpeen mukaan. Seuraavien vuosien aikana ei ole tiedossa mittavia kaluston uusimistarpeita.

12 Iisalmen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2017

Omistajapolitiikan avulla ohjataan omistamista, eli sitä, mitä omaisuutta hankitaan ja missä hankkeissa kaupunki on mukana omistajana. Omistajapolitiikan näkökulma on suurelta osin taloudellinen ja sen kautta asetetaan myös tuotto- ja muut tavoitteet. Omistajan tavoitteena on saada tuottoa sijoittamalleen pääomalle, lisäksi tytäryhteisöt tuottavat asukkaiden näkökulmasta tärkeitä palveluita. Tytär- ja osakkuusyhteisöt ovat kiinteä osa kaupunkikonsernia ne toteuttavat omalta osaltaan kaupungin strategiaa ja tavoitteita.

Iisalmen kaupunginvaltuusto asettaa vuosittain merkittävälle tytäryhteisöilleen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekoeleimissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastajat arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla. Kaupunki laatii vuosittain konsernitilinpäätöksen, mistä ilmenee kuntakonsernin tulos sekä taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi tilinpitovelvollinen. Merkittävimpien konserniyhteisöjen (Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Kiinteistö Oy Petterinkulma, Ylä-Savon SOTE Ky ja Ylä-Savon ICT Oy) kanssa

käydään vuosittain syyskuussa tuloskeskustelu toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta. Ylä-Savon SOTE Ky:n kanssa tuloskeskustelu käydään palvelusopimusneuvottelujen yhteydessä.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteet vuodelle 2017

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

- Tilojen käyttöaste 90 %
- Tilikauden tulos positiivinen poistojen jälkeen
- Kaupungille maksettava takausprovision määrä kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti

Kiinteistö Oy Petterinkulman tavoitteet vuodelle 2017

Kiinteistö Oy Petterinkulma tuottaa ja ylläpitää edullisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungissa. Yhtiö on kokonaan kaupungin omistama.

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: tavoitteeksi käyttöasteessa asetetaan 96 %
- Asukkaiden määrä pysyy vakiintuneella tasolla: noin 2300 asukasta. Petterinkulma tarjoaa asukkaille erihintaisia/tasoisia/kokoisia vuokra-asuntoja eri puolilta kaupunkia
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä, tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asiakaskyselyllä
- Vuokra-asuntojen tarjoamisessa otetaan huomioon erityisesti ikääntyneiden asuntotilanne: Petterinkulma tekee selvityksen yhdessä ARA:n kanssa mahdollisuudesta toteuttaa senioritalo Iisalmeen esim. nykyistä asuntokantaa hyödyntäen.

Ylä-Savon ICT Oy:n tavoitteet vuodelle 2017

Ylä-Savon ICT Oy on Ylä-Savon SOTE-kuntien omistama yhtiö, joka tuottaa tietotekniikkapalveluja. Iisalmen kaupungin suora omistusosuus yhtiöstä on 30 % ja välillisesti Ylä-Savon SOTE ky:n kautta 27,75 %.

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten tietotekniikkapalveluiden tuottaminen. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos 3,8-4,0 (asteikolla 1-5)
- Suunnitelman laatiminen vuoden 2017 aikana yhtiön tulevaisuudesta maakuntauudistuksen jälkeen.

Ylä-Savon SOTE Ky:n tavoitteet vuodelle 2017

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä toimii Iisalmen ja Kiuruveden kaupunkien sekä Sonkajärven ja Vieremän kuntien alueella järjestäen niiden asukkaille terveys-, hyvinvointi-, hoito- ja hoivapalveluja sekä ympäristö-, terveysvalvonta- ja eläinlääkintäpalveluja. Ylä-Savon SOTE ky on Iisalmen kaupungin kuntayhtymätytäryhteisö. Iisalmen kaupunki ja Ylä-Savon SOTE ky ovat sopineet vuodelle 2017 palvelusopimuksen, johon sisältyy SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja PSSHP kuntayhtymältä ostettavat palvelut. Palvelusopimuksen kokonaishinta vuodelle 2017 on 72,6 M€. Palvelusopimus on laadittu suurtuotteittain ja sen toteutumista seurataan neljännesvuosittain. Kuntayhtymä seuraa osavuosisiraporteissaan palvelujen saatavuutta hoitotakuun mukaisesti ja raportoi siitä Iisalmen kaupungille.

- Ylä-Savon SOTE ky tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille palvelusopimuksen mukaisesti siten, että palvelusopimuksen tavoitteet toteutuvat ja €-raami ei ylity.
- Kuntayhtymä laatii vuoden 2017 keväällä yhteistyössä kuntien kanssa selvityksen sairaalatoiminnan tulevaisuuden turvaamiseksi alueella. Lähtökohtana selvitykselle on, että Iisalmissa jatketaan kirurgiaa. Selvityksen tulokset käsitellään kevään kuntakokouksessa.

Muille konserniyhteisöille ja liikelaitokselle asetettavat tavoitteet vuodelle 2017**Luma-keskus**

- Antolainan lyhennys 125.460 euroa

Iisalmen Vesi -liikelaitos

- korvaus peruspääomasta 400.000 euroa
- Liikelyläämä 808 400 euroa
- Kokonaisinvestoinnit 5 874 000 euroa
- Veden käyttömaksun korotus 0,01 euroa ja jäteveden käyttömaksun korotus 0,10 euroa

LIITTEET**Talousarvion käyttötalousosan vastuualueet/toimintayksiköt
lautakunnittain****Liite1.**

Keskusvaalilautakunta

Vaalit (vastuualue)

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus (vastuualue)

Kaupunginhallitus

Hallinto- ja maaseutupalvelut (vastuualue)

- Hallintopalvelut (toimintayksikkö)
- Henkilöstöhallinto (toimintayksikkö)
- Lomituspalvelut (toimintayksikkö)

Talous- ja tietohallinto (vastuualue)

- talous- ja tietohallinto (toimintayksikkö)

Sosiaali- ja terveydenhuolto (vastuualue)

Elinvoimapaalvelut

- Elinvoimapaalvelut (toimintayksikkö)
- Maahanmuutto ja pakolaispalvelut (toimintayksikkö)
- Työllisyyspalvelut (toimintayksikkö)

Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Ylä-Savon maaseutupalvelut (vastuualue)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto (vastuualue)

Varhaiskasvatus (vastuualue)

- Päiväkotihoidto (toimintayksikkö)
- Perhepäivähoito (toimintayksikkö)

Perusopetus- ja lukiokoulutus (vastuualue)

- Perusopetus (toimintayksikkö)
- Lukiokoulutus (toimintayksikkö)
- Ruokapalvelut (toimintayksikkö)

Kulttuuri ja vapaa-aika (vastuualue)

- Kansalais- ja musiikkiopisto (toimintayksikkö)
- Kirjasto- ja kulttuuripalvelut (toimintayksikkö)
- Liikunta- ja nuorisopalvelut (toimintayksikkö)
  - Uimahalli (kustannuspaikka)

Tekninen lautakunta

Teknisen toimialan hallinto (vastuualue)

Maankäyttö ja asuminen (vastuualue)

- Kaavoitus (toimintayksikkö)
- Tonttipalvelut (toimintayksikkö)
- Kaupunkimittaus (toimintayksikkö)
- Rakennusvalvonta (toimintayksikkö)

Kadut ja ympäristö (vastuualue)

- Suunnittelu (toimintayksikkö)
- Rakentaminen ja liikennealueet (toimintayksikkö)
- Viher- ja liikunta-alueet (toimintayksikkö)

Toimitilat (vastuualue)

- Tilahallinta ja rakentaminen (toimintayksikkö)
- Kunnossapito (toimintayksikkö)
- Kiinteistönhoito (toimintayksikkö)

Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta

Jätehuolto (vastuualue)

POISTOSUUNNITELMA
Liite 2.
IISALMEN KAUPUNGIN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika/ tai poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3 vuotta
Konserniliikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
(Raatihuone ja Kulttuurikeskus poistoaika 40 v)		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
(Paloiluhallin poistoaika 12 v., kv. 10.12.01)		
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 % *
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	15 % *
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	15 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	9 %
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	9 %
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	13 %
Sähköjohdot, muunto-asetat, ulkovalaistusl.	Menojäännöspoisto	18 %
Muut putki- ja kaapeliverkot		
Sähkö, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtol.	Menojäännöspoisto	18 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	22 %
Muut kiinteät koneet, laitteet, rakent.	Menojäännöspoisto	23 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Menojäännöspoisto	20 %

Puiset alukset ja muut		
uivat työkoneet	Menojäännöspoisto	27 %
Muut kuljetusvälineet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut liikkuvat työkoneet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut raskaat koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Muut kevyet koneet	Menojäännöspoisto	30 %
Sairaala-, terveyden-		
huolto- yms. laitteet	Menojäännöspoisto	30 %
Atk-laitteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut laitteet ja kalusteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
(osakkeet ja osuudet)	Ei poistoa	
*) Muutos 1.1.2008 alkaen (KV 17.12.2007 § 143)		